

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**SPORUN GENÇLERİN YAŞAM BECERİLERİ
KAZANMASINA VE GELİŞTİRMESİNE YÖNELİK
ETKİSİ: 3 X 3 BASKETBOL TURNUVASI ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

ATA TÜRK

İSTANBUL, 2015

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI**

**SPORUN GENÇLERİN YAŞAM BECERİLERİ
KAZANMASINA VE GELİŞTİRMESİNE YÖNELİK
ETKİSİ: 3 X 3 BASKETBOL TURNUVASI ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Cem TINAZ

ATA TÜRK

İSTANBUL, 2015

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Bireyin içinde yaşadığı farklı çevrelerde örneğin okulda, evde ve işte başarılı olabilmesi için gerekli bir takım yaşam becerileri vardır. Bireyin eğitim hayatıyla birlikte edinmeye başladığı bu yaşam becerilerinin devamlılığının sağlanması ve geliştirilmesi ileriki yaşamı için önem teşkil etmektedir.

Yaşam becerileri davranışsal olarak yaşlılarıyla veya yetişkinlerle etkili iletişim kurmayı, bilişsel olarak etkili kararlar almayı, kişisel odaklı olarak amaçlar belirlemeyi ve kişiler arası beceriler olarak kendinden emin olmayı kapsamaktadır. Gençlerin hayata yönelik bu becerileri edinmesinde ve geliştirmesinde spor faaliyetleri oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle lise eğitiminde yer alan beden eğitimi dersleri bu becerilerin edinilmesinde ve geliştirilmesinde oldukça önemlidir.

Düşük gelire sahip ailelerin çocuklarının okul dışında da takım sporlarına katılabilmelerini olanaklı kılan müfredat dışı organizasyonların; gençlerin yaşam becerilerini kazanmasında ve geliştirmesinde önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma; özellikle sosyo-ekonomik açıdan yetersiz çevrelerde yaşayan ve eğitim gören gençlerin beden eğitimi derslerinin dışında takım sporlarında aktif olarak yer almaları ve böylece yaşam becerilerini kazanmaları ve geliştirmelerinde müfredat dışı etkinliklerin önemi ve gerekliliğini vurgulamaktadır.

Bu tez çalışmasında; İSTKA (İstanbul Kalkınma Ajansı), İlçe Kaymakamlıkları ve TBF (Türkiye Basketbol Federasyonu) işbirliği ile ilk kez gerçekleştirilen ve pozitif genç gelişimini destekleyen bir kampanya olan “3x3 Basketbol Turnuvası”nın; etkinliğini ölçmek amaçlanmıştır. 3x3 Basketbol Turnuvası etkinliği ile beden eğitimi dersleri dışında özellikle gelir seviyesi düşük çevrelerde yaşayan gençlerin takım sporlarına teşvik edilmesi ve aktif bir şekilde spor faaliyetlerine katılmaları mümkün olmuştur.

Kamçılı ve Türk Ailelerine...

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlık aşamasında gece gündüz demeden ilgisini ve desteğini esirgemeyen danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Cem Tınaz ve tezin yazım aşamasında her zaman desteğini aldığım Yrd. Dç. Dr. Gülberk Gültekin Salman 'a, evinin kapılarını açarak kütüphanesini paylaşma zarıflığını gösteren öğretim görevlisi Selma Özuslu Ünal'a, üniversite hayatımın başlaması ve devam etmesinde çok büyük katkıları bulunan değerli büyüklerim Abdullah Gökçe ve Yafes Bakırcı'ya, Behçet Yaşar ve Levent Yaşar'a, dostlarım Yrd. Doç. Dr. Deniz Mataracı Çevik ve Uzman Doktor Murat Çevik'e, Berkan Güler'e, Mehmet Tayfun Yılmaz'a, Tayfun Şık'a, çalışmalarım esnasında hiçbir zaman desteğini esirgemeyen sevgili dostum Dr. Gökhan Çetinkaya ve Spormax ekip arkadaşlarıma ve Yrd. Dç. Dr. Ayhan Bayram'a, deneyimlerini paylaşmak adına her zaman yol gösteren Dr. Emir Turam ve Tuvana Tınaz'a, yaşamım boyunca en büyük destekçim olan sevgili abim Bülent Türk'e ve tabii ki bu zorlu süreçte bir an olsun yalnız bırakmayıp büyük bir özveri ve sabır gösterip desteğini hiç esirgemeyen sevgilim, eşim Araştırma Görevlisi Ezel Türk'e sonsuz teşekkür...

ÖZET

SPORUN GENÇLERİN YAŞAM BECERİLERİ KAZANMASINA VE GELİŞTİRMESİNE YÖNELİK ETKİSİ: 3 X 3 BASKETBOL TURNUVASI ÖRNEĞİ

Ata Türk

Spor Yönetimi

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Cem TINAZ

Ocak – 2016- 95

Bu çalışma; özellikle sosyo-ekonomik açıdan yetersiz çevrelerde yaşayan ve eğitim gören gençlerin beden eğitimi derslerinin dışında takım sporlarında aktif olarak yer almaları ve böylece yaşam becerilerini kazanmaları ve geliştirmelerinde müfredat dışı etkinliklerin önemi ve gerekliliğini vurgulamaktadır. Çünkü sporla çok daha kolay bir şekilde motive olan gençlerin yaşam becerilerini kazanması ve geliştirmesi de kolay olacağı için okullardaki beden eğitimi dersleri oldukça önem kazanmaktadır. Ancak sadece beden eğitim dersleri gençlerin bu yaşam becerilerini edinmesinde ve geliştirmesinde yeterli olamayabilir. Beden eğitimi derslerinin yanı sıra organize bir şekilde hareket ederek takım oyunlarıyla desteklenmiş spor faaliyetlerinin de olması ve gençlerin aktif bir şekilde bu faaliyetlerin içerisinde yer alması gerekmektedir. Bu çalışmada gelir seviyesi düşük çevrelerde yaşayan gençlere yönelik düzenlenen “3x3 Basketbol Turnuvası” etkinliğinin ders dışı spor aktivitesi olarak etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu genel amaç çerçevesi içerisinde turnuvanın gençlere yaşam becerilerini kazandırması ve geliştirmesine yönelik etkisinin ölçülmesi

yapılmıştır. Kolayda örnekleme yöntemine göre, turnuvanın gerçekleştiği dört ilçede basketbol takımlarında oynayan ve turnuvaya katılan lise öğrencilerinin 507'sine anket uygulanmıştır. Ankete verilen cevaplar; okul dışında aktif olarak yapılan spor faaliyetlerinin kişisel deneyimleri, takım çalışmasını ve sosyal becerileri olumlu yönde etkilediğini ortaya çıkarmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Becerileri, Genç Gelişimi, Spor, Basketbol Turnuvası

ABSTRACT

THE EFFECT of SPORT to LIFE SKILLS ACHIEVEMENT and DEVELOPMENT for YOUNG STUDENTS: AN ANALYSIS of “3X3 BASKETBALL TOURNAMENT”

Ata Türk

Sport Management

Advisor: Yrd. Doç. Dr. Cem TINAZ

January – 2016- 95

This thesis emphasizes the significance and need of sports tournaments as part of social responsibility campaigns apart from high school sports lessons in order to achieve and develop life skills for young students, because sport is a good way to motivate youth and it will be easy to develop life skills. However, physical lessons sometimes cannot be adequate to achieve and develop the life skills. Besides physical lessons, there should be other sport activities that are constructed with teams in an organized way and students should be encouraged to participate actively in these teams. However, for youth living and studying at the socio-economically insufficient environments it is not always possible to participate in these kinds of activities. That's why extra-curricular activities, organized after school lessons, are thought to be significant for youth. Within that context, “3x3 Basketball Tournament” is considered as a good example of extra-curricular activities because it takes place at the socio-economically insufficient environments and it enables youth to participate actively. The activity itself is also significant in terms of life skills development for young students. In this thesis, it is aimed to reveal effects of “3x3 Basketball Tournament” as an extra-curricular activity for youth living in a low socio-economic environment. It is aimed to measure the effectiveness of the tournament to achieve and develop life skills for youth. 507 students from the basketball teams, playing and participating actively at the tournament, answered the survey designed for this tournament to measure life skills development.

The answers have revealed that participating actively in sport activities out of school time affects both life skills and personal experience in a positive way.

KeyWords: Life Skills, Youth Development, Sport, Basketball Tournament.

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
1.1 SOSYAL GELİŞİM ve YAŞAM BECERİLERİ	4
1.1.1 Gelişim Kavramı ve Önemi	4
1.1.2 Gelişim Dönemlerinden Ergenlik Dönemi ve Özellikleri	5
1.1.3 Sosyal Gelişim Kavramı ve Önemi	8
1.1.3.1 Sosyalleşme	9
1.1.3.2 Sosyal Beceri ve Sosyal Yeterlilik	10
1.1.3.3 Bilişsel Gelişim ve Özellikleri	11
1.1.3.4 Ahlaki Gelişim	12
1.1.3.5 Psiko-Seksüel Gelişim ve Özellikleri	14
1.1.3.6 Psiko-Sosyal Gelişim ve Özellikleri	16
2. SPOR ARACILIĞIYLA GENÇLERİN YAŞAM BECERİLERİ	
KAZANMASI VE GELİŞTİRMESİ	23
2.1 SPORUN GENÇLERİN GELİŞİMİNE KATKISI	23
2.2 SPORUN GENÇLERİN SOSYAL GELİŞİMİNE KATKISI	24
2.2.1 Sporun Gençlerin Sosyalleşmesine Katkısı.....	26
2.2.2 Sporun Gençlerin Sosyal Beceri ve Yeterlilik Kazanmasına Yönelik Katkısı	27
2.3 SPOR ARACILIĞIYLA POZİTİF GENÇ GELİŞİMİ, YAŞAM BECERİLERİNİN KAZANILMASI ve GELİŞTİRİLMESİ.....	28
2.4 TAKIM RUHUYLA SAĞLIKLI GELİŞİM VE SOSYAL ETKİLEŞİM İÇİN “3X3 BASKETBOL TURNUVASI”	31
3. VERİ ve YÖNTEM	33
3.1 ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	33
3.2 ARAŞTIRMANIN AMACI ve ÖNEMİ	33
3.3 ARAŞTIRMANIN MODELİ	34
3.4 ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	35
3.5 ARAŞTIRMANIN EVREN ve ÖRNEKLEMİ.....	37
3.6 ARAŞTIRMANIN VERİ TOPLAMA YÖNTEM ve ARACI	38
3.7 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	40

3.8 VERİLERİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ	40
4. BULGULAR	43
4.1 ÖRNEKLEM GRUBUNUN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE	
İLİŞKİN BULGULAR	43
4.2 ÖRNEKLEM GRUBUNUN CEVAPLARINA İLİŞKİN BULGULAR	44
4.3 ÖRNEKLEM GRUBUNUN YAŞAM BECERİSİNİ DEĞERLENDİRME	
DÜZEYLERİNİN DEMOGRAFİK VE DİĞER DEĞİŞKENLERE	
GÖRE FARKLILIKLARI	52
5. TARTIŞMA ve SONUÇ	80
KAYNAKÇA	80
EKLER.....	92

TABLÖLAR

Tablo 1.1: Gelişimi etkileyen faktörler	4
Tablo 1.2: Gelişim dönemleri	6
Tablo 1.3: Ergenlikte ortaya çıkan büyüme değişimlerinin yaşlara göre dağılımı	7
Tablo 1.4: Piaget'e göre zihinsel gelişim dönemleri.....	12
Tablo 1.5: Kohlberg'e göre ahlak gelişimi	13
Tablo 1.6: Psiko-seksüel gelişime ilişkin özet tablo	14
Tablo 1.7: Erikson'un psiko-sosyal gelişim dönemleri.....	16
Tablo 1.8: Freud ve Erikson'un dönemlerinin karşılaştırılması.....	18
Tablo 1.9: Pozitif genç gelişimine yardımcı olan kişisel ve sosyal değerler	20
Tablo 3.1: Örneklem büyüklükleri.....	38
Tablo 3.2: Ölçeğe ait güvenilirlik sonuçları.....	41
Tablo 4.1: Örneklem grubunun cinsiyetlerine göre dağılımı	43
Tablo 4.2: Örneklem grubunun yaşlarına göre dağılımı	43
Tablo 4.3: Örneklem grubunun annelerinin eğitim durumuna göre dağılımı	44
Tablo 4.4: Örneklem grubunun babalarının eğitim durumuna göre dağılımı	44
Tablo 4.5: Örneklem grubunun cevaplarına ilişkin istatistiksel bilgiler	45
Tablo 4.6: Örneklem grubunun “hanenizde kaç kişi yaşıyor?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı.....	46
Tablo 4.7: Örneklem grubunun “ailenizde düzenli olarak spor yapan birisi/birileri var mı?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı	46
Tablo 4.8: Örneklem grubunun “okulda aktif olarak katıldığınız bir spor faaliyeti var mı?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı	47
Tablo 4.9: Örneklem grubunun “okulda aktif olarak katıldığınız spor faaliyeti hangisidir?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı.....	47
Tablo 4.10: “Örneklem grubunun “okulda aktif olarak katıldığınız spor faaliyetini hangi sıklıkta yapıyorsunuz?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı.....	48
Tablo 4.11: “Örneklem grubunun “beden eğitimi derslerinin dışında okuldaki spor faaliyetlerinin yeterli olduğuna inanıyor musunuz?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı.....	48

Tablo 4.12: Örneklem grubunun “okul dışında herhangi bir kulüpte aktif olarak katıldığınız bir spor faaliyeti var mı?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı	49
Tablo 4.13: Örneklem grubunun “okul dışında herhangi bir kulüpte aktif olarak katıldığınız spor faaliyeti hangisidir?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı	49
Tablo 4.14: Örneklem grubunun “okul dışında herhangi bir kulüpte lisanslı/lisanssız spor yapıyor musunuz?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı	50
Tablo 4.15: Örneklem grubunun “spor dışında okulda başka aktivitelere katılıyor musunuz?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı	50
Tablo 4.16: Örneklem grubunun basketbol takımıyla ilgili sorulara ilişkin verdiği cevapların dağılımı	51
Tablo 4.17: Örneklem grubunun beden eğitimi öğretmeniyle (basketbol takımı hocası) ilgili sorulara ilişkin verdiği cevapların dağılımı.....	51
Tablo 4.18: Yaşam becerileri ölçeğini oluşturan otuz bir maddenin faktörlere göre dağılımı ve faktör yükleri	54
Tablo 4.19: Normal dağılım testi sonuçları	57
Tablo 4.20: Değişkenlere İlişkin Puan Ortalamaları.....	58
Tablo 4.21: Cinsiyet değişkeni ile girişim deneyimleri ve temel beceri değişkenlerine ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları	59
Tablo 4.22: Okulda aktif olarak katılınan bir spor faaliyeti olması/olmaması durumu değişkeni ile kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, olumlu ilişkiler, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenlerine ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları.....	62
Tablo 4.23: Okulda aktif olarak yapılan spor faaliyeti türü değişkeni kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenlerine ilişkin Kruskal Wallis H-testi sonuçları.....	64
Tablo 4.24: Okulda aktif olarak yapılan spor türü değişkeni ile kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenlerine ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları.....	66

Tablo 4.25: Okulda aktif olarak yapılan spor faaliyetine katılım sıklığı değişkeni ile olumlu ilişkiler, yetişkin ağları ve sosyal sermaye değişkenlerine ilişkin Kruskal Wallis H-testi sonuçları.....	68
Tablo 4.26: Okulda aktif olarak yapılan spor faaliyetine katılım sıklığı değişkeni ile olumlu ilişkiler, yetişkin ağları ve sosyal sermaye değişkenlerine ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları.....	70
Tablo 4.27: Okul dışında aktif olarak katılınılan bir spor faaliyeti olması/olmaması durumu değişkeni ile olumlu ilişkiler değişkenine ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları.....	71
Tablo 4.28: Okul dışında aktif olarak yapılan spor faaliyeti değişkeni ile kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, takım çalışması ve sosyal beceri değişkenlerine ilişkin Kruskal Wallis H-testi sonuçları.....	72
Tablo 4.29: Okul dışında aktif olarak yapılan spor faaliyeti değişkeni ile kişisel deneyim, girişim deneyimleri, takım çalışması ve sosyal beceri değişkenlerine ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları	73
Tablo 4.30: Okul dışında aktif olarak katılınılan spor faaliyetinin lisanslı olması/olmaması durumu değişkeni ile kişisel deneyimler, yetişkin ağları ve sosyal sermaye değişkenlerine ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları.....	75
Tablo 4.31: Kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağları ve sosyal sermaye değişkenleri arasındaki ilişkinin Spearman Korelasyon analizi ile incelenmesi.....	76
Ekler.....	93

ŞEKİLLER

Şekil 3.1: Araştırmanın modeli	34
--------------------------------------	----

1. GİRİŞ

Bireylerin sağlıklı bir şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri için sahip olmaları ve geliştirmeleri gereken bir takım yaşam becerileri vardır. Bunlar bilişsel, davranışsal, kişisel ve kişiler arası olmak üzere çok yönlü becerilerdir. Hayatın her alanını kapsayan bu yaşam becerileri bireyin eğitimiyle başlayan ve devam eden bir süreçtir ve bireyin içinde yaşadığı farklı çevrelerde örneğin okulda, evde ve işte başarılı olabilmesi için gerekli becerilerdir.

Gençlerin sağlıklı bir şekilde yetişmesi ve gelişmesi için öncelikle gençliğin doğasının anlaşılması ve gelişiminin belirgin ve en temel özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir. Gençlerin yeni becerileri kendi kendilerine öğrenip geliştirmeleri zor olacağından onlara yeni becerilerin öğretilmesi gerekmektedir. Yaşam becerileri davranışsal (yaşıtlarıyla veya yetişkinlerle etkili bir iletişim kurma), bilişsel (etkili kararlar alma), kişisel (amaçlar belirleme) ve kişiler arası (kendinden emin olma) şeklindedir. Yaşam becerisini kazanmak için bir yeteneğin sadece spor ortamında değil sporun olmadığı ortamlarda örneğin okulda ya da evde bireyin başarılı olmasına yardımcı olması gerekmektedir (Danish ve diğ. 2004, s. 100). Böylece kişisel becerilerden kişilerarası becerilere, bilişsel becerilerden davranışsal becerilere kadar pek çok alanı kapsayan yaşam becerileri kişinin gelişiminin birer parçası olmakta ve hayatın tüm alanlarında önemli bir unsur haline gelmektedir.

Ergenlik dönemindeki gençlerin yaşam becerisi kazanması ve geliştirmesindeyse sporun önemi açıkça ortaya çıkmaktadır. Her ne kadar spor tek başına bireylerde olumlu davranışların edinilmesinde yeterli olarak görülmesi de genç yaştaki katılımcılar için sporun hayat dersinin en iyi öğrenildiği yollardan biri olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü kazanmayı öğrettiği gibi kaybetmeyi de öğretmektedir. Takım ruhunu aşılama ve oyunu sonuna kadar pes etmeden devam ettirmeyi öğretmektedir. Ayrıca sorunların üstesinden gelmek, bir amaç uğruna mücadele etmek, sorumluluk almak, diğer insanlarla uyumlu bir şekilde çalışabilmek, onlarla iletişim kurabilmek gibi çok önemli yaşam becerilerinin kazanılmasına ve geliştirilmesine de yardımcı olmaktadır.

Spor her ne kadar tek başına gençlerde olumlu davranışların oluşması için yeterli görülmesine de yaşam becerilerinin kazanılmasında ve geliştirilmesinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Çünkü gençler arasında hem çok revaçta hem de değer gören bir sosyal etkinliktir. Bu nedenle de, gençler sporla çok daha kolay bir şekilde harekete geçmekte ve motive olmaktadır (Gould ve Carson, 2008, s. 58). Okul eğitimi süresince de, beden eğitimi dersleriyle bu ortam sağlanmaya çalışılmakta ve gençlerin bu becerileri kazanmaları hedeflenmektedir.

Liselerdeki beden eğitimi derslerinin kısıtlı bir program çerçevesinde gerçekleştirildiği düşünüldüğünde, ders dışında da sportif faaliyetlerin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Takım oyunları şeklinde veya belirli bir organizasyon çerçevesinde gerçekleştirilen spor faaliyetleri ise hem fiziksel hem de ruhsal olarak gençleri harekete geçirdiği için (Gould ve Carson, 2008, s. 113) yaşam becerilerinin kazanılmasında ve geliştirilmesinde beden eğitimi derslerine göre çok daha fazla etkili olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle beden eğitimi derslerinin yanı sıra ders dışındaki aktivitelerle de bu kazanımların oluşmasının desteklenmesi gerekmektedir.

Özellikle sosyo-ekonomik olarak yetersiz çevrelerde yaşayan ve eğitim gören gençlere yönelik gerçekleştirilen ve pozitif genç gelişimini destekleyen bu tür etkinliklerle gençlerin aktif bir şekilde bu faaliyetlerin içerisinde yer almaları ve böylece ders dışında da spora yönlendirilmeleri önem kazanmaktadır. Çünkü eğer bu gençler tek başına bırakılır ve gelişim sürecinde onlara yol gösterilmezse uyuşturucu ve alkol gibi bağımlılığa dayalı kötü alışkanlıklara yönelebilecek, suç işleyebilecek ve topluma aykırı gelecek davranışları sergileyebileceklerdir. Bu nedenle özellikle düşük gelire sahip ailelerin çocuklarının, okul dışında da takım sporlarına katılabilmelerinin sağlanması ve bu gençlere yaşam becerilerinin kazandırılması önemli bir durum olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışma; özellikle sosyo-ekonomik olarak yetersiz çevrelerde yaşayan ve eğitim gören gençlerin beden eğitimi derslerinin dışında takım sporlarında aktif olarak yer almaları ve böylece yaşam becerilerini kazanmaları ve geliştirmelerinde müfredat dışı etkinlerin önemi ve gerekliliğini vurgulamaktadır. “3x3 Basketbol Turnuvası” etkinliği

ile beden eğitimi dersleri dışında özellikle gelir seviyesi düşük çevrelerde yaşayan gençlerin takım sporlarına teşvik edilmesi ve aktif bir şekilde spor faaliyetlerine katılmaları mümkün hale gelmektedir.

1.1 SOSYAL GELİŞİM ve YAŞAM BECERİLERİ

1.1.1 Gelişim Kavramı ve Önemi

Gelişim kavramı üzerine yapılan tüm tanımların benzer olduğu ve en basit anlatımla bireyin fonksiyonel gelişimi şeklinde ifade etmek mümkündür. Gelişim, döllenmeden ölüme kadar olan zaman zarfında bireyin maruz kaldığı değişiklikleri kapsamaktadır (Atay 2007, s. 13).

Gelişim kavramı ile kastedilen öğrenme, yaşantı ve olgunlaşma sonucunda kişide oluşan düzenli ve sürekli değişikliklerdir. Bu üç etkenin sonucunda gerçekleşen gelişim öğrenmeyi de içerdiği için kapsamlı bir kavram olmaktadır (Selçuk, 2004, s.13-14).

Tablo 1.1: Gelişimi etkileyen faktörler

GELİŞİM	ÖĞRENME	Bir çocuk basketbol topunu nasıl tutacağını, bu oyunun kurallarını, topa nasıl daha iyi hakim olabileceğini vs. öğrenir.
	YAŞANTI	Arkadaşlarıyla bildiklerini tecrübe eder, çeşitli kurslara gider.
	OLGUNLAŞMA	Genetik programlamaya bağlı olarak çocuk daha güçlü ve büyük bir vücuda sahip olur, yani olgunlaşır.

Kaynak: Selçuk, Z., (2004). Gelişim ve Öğrenme. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, ss.14.

Gelişim insan hayatının tüm evrelerini kapsamaktadır ve doğumdan ölüme kadar meydana gelen tüm değişiklikleri incelemektedir (Özer ve Özer 2005, s. 2). Bireyin ömrü boyunca devam eden gelişim, çevresel ve biyolojik faktörlerin birbirleri ile etkileşiminden meydana gelmektedir. Bireyin ebeveynleri çocuklarına kalıtsal özelliklerini aktarmaktadır. Bu kalıtsal faktörlerin içinde yetişeceği kültür, toplumsal sınıf, aile ve dil gibi çevresel faktörler doğum öncesi bireyin gelişimine yön vermektedir (Wise 2015, s. 19).

Gelişimin amacı olan bireyin olgunluğa ulaşması olgunlaşma ve öğrenme şeklinde iki aşamada gerçekleşmektedir (Özer ve Özer 2005, s.2). Kendiliğinden oluşan olgunlaşma, vücut organlarının üzerine düşen işlevleri yerine getirebilmesi için biyolojik değişikliklerin meydana gelmesidir (Atay 2007, s. 21). Örneğin; insanda doğuştan gelen yürüme ve konuşma, daha ilerleyen yaşlarda kalem tutma ve yazı yazma, kuşlarda uçuş gibi yetiler olgunlaşma süreci ile ortaya çıkmaktadır.

Öğrenme ise bir dış etken olan çevrenin bireyin davranışlarında değişikliklere sebebiyet vermesi sonucu ulaşılan bir süreçtir. Öğrenme deneme ve deneyimler sürecinin sonucunda oluşmaktadır (Bayhan ve Artan 2005, s. 11). Gelişimin belirli bir seviyenin üzerine çıkabilmesi için eğitme ve öğrenmenin olması gerekmektedir. Kişinin yeni davranışlar elde edebilmesi çevresinde bulunan örnekler, tekrar ve denemeler ile desteklenerek sağlanmaktadır. Öğrenme olgunlaşma aşamasının da katkısı ile gelişimi daha yüksek seviyelere çıkarmaktadır. Örneğin Konuşma zamanı gelen bir çocuğun bulunduğu ortamda hiç konuşulmazsa sözlü iletişime uzak kalması sonucunda nasıl sözlü iletişim kuracağını bilememesinden dolayı ya hiç konuşamamakta ya da konuşması çok az gelişme göstermektedir (Özer ve Özer 2005, s. 2).

1.1.2 Gelişim Dönemlerinden Ergenlik Dönemi ve Özellikleri

Belirli yaşlarda belirli özellikler ön plana çıktığı için yaşlar arasındaki ayırıcı özellikleri olan aşamaları tanımlamak amacıyla gelişim psikolojisinde dönem kavramı kullanılmaktadır. Bazı özelliklerin ön plana çıktığı gelişim aşamaları ‘dönem’ olarak adlandırılmaktadır. Dönem sınıflamaları en yaygın olarak yaşa göre yapılmaktadır. Buna göre ‘bebeklik’, ‘çocukluk’, ‘ergenlik’, ‘yetişkinlik’ ve ‘yaşlılık’ bu tür bir sınıflandırmadır (Selçuk 2004, s. 17). Dönemlerin bazı özellikleri bulunmaktadır. Bunlar:

- 1- Her dönem ait olduğu dönemle ilgili genel özellikleri ve problemleri kapsamaktadır.
- 2- Dönemler sırasıyla birbirini izlemekte ve bu sıralama değişmemektedir.
- 3- Farklı özelliklere rağmen gelişim dönemleri tüm kültürler için aynı ve evrenseldir. (Selçuk 2004, s. 18):

13-18 Yaşları arasına denk gelen ortaokul ve lise çağındaki gençlerin içinde bulunduğu dönem gelişim psikolojisinde ergenlik dönemi olarak adlandırılmaktadır. Ergenlik döneminin başlangıç ve bitiş periyotlarını kesin olarak saptamak mümkün olmamaktadır. Çünkü cinsiyet, beslenme, coğrafi koşullar ve sosyoekonomik koşullar gibi etkenler ergenliğin ortaya çıkışını ve bu dönemdeki gelişimini etkilemektedir (Selçuk, 2004: 35). Genç bireylerin gelişimi ailede, yaşadığı mahallede, gençlik örgütlerinde, inanç temelli organizasyonlarda, okullarda ve günümüzde internet gibi sanal alanlarda gerçekleşmektedir (Hamilton ve diğ. 2003, s. 4).

Tablo 1.2: Gelişim dönemleri

YAŞ PERİYODU	TEMEL GELİŞMELER
Prenatal dönem (gebelikten doğuma kadar)	- Temel vücut yapısı ve organlar oluşur. - Fiziksel büyümenin en hızlı olduğu dönemdir. - Çevresel etmenlere karşı duyarlılık çok fazladır.
Yenidoğan ve oyun çocukluğu (Toddlerhood) dönemi (doğumdan 3 yaşa kadar)	- Bağımlı ama yeteneklidir. - Tüm duyular doğumda işler hale gelir. - Fiziksel motor becerilerin büyüme gelişmesi hızlıdır. - Öğrenme ve hatırlama becerisi yaşamın ilk haftalarından itibaren mevcuttur. - Ebeveynlere ve diğerlerine bağlılık, ilk yılın sonuna doğru oluşur. - Kişisel farkındalık ikinci yılda gelişir. - Kavrama ve konuşma hızla gelişir. - Diğer çocuklara karşı ilgi artar.
¹ Erken çocukluk dönemi (3-6 yaş)	- Diğer çocuklara karşı ilginin artmasına rağmen, aile halen yaşam odağıdır. - İnce ve kaba motor beceriler ve kuvvet gelişir. - Bağımsızlık, kişisel kontrol ve özbakım artar. - Oyun, yaratıcılık ve hayal etme daha detaylı hale gelir. - Bilişsel olgunlaşma, mantık dışı fikirler oluşmasına neden olur. - Davranış büyük anlamda egosantriktir (benmerkezcil) ancak diğer insanların bakış açısını anlama gelişir.
Orta çocukluk dönemi (6-12) yaş	- Yaşıtları önem kazanır. - Mantıklı düşünme başlar. - Benmerkezcilik azalır. - Bellek ve dil becerileri artar. - Bilişsel becerilerin artması, okuldan yararlanmayı artırır. - Fiziksel gelişme durağandır. - Benlik kavramının gelişimi, benlik yapısını geliştirir. - Güç ve sportif beceriler artar.
Ergenlik (12 ila yaklaşık olarak 20 yaş arası)	- Fiziksel değişimler hızlıdır. - Üreme olgunluğu oluşmaya başlar. - Kimlik arayışına odaklanmıştır. - Yaşıtları, benliğinin gelişmesine ve onu test etmesine yardımcı olur. - Soyut düşünme ve bilimsel sorgulama gelişir. - Ergen benmerkezciliği bazı davranışlarda sürdürülür.

Kaynak: Bayhan ve Artan 2005, s:15.

¹ Bazı kaynaklarda erken çocukluk dönemi 3-8, 3-12, 3-10 olarak ele alınmaktadır.

Ortaokul ve lise çağlarını kapsayan ortalama olarak 13-14 yaşları arasındaki çocuklar gelişim psikolojisinde ergenlik dönemine girmiş olarak tanımlanmaktadır. Ergenlik döneminin kesin bir başlangıç ve bitişi bulunmamaktadır. Çünkü bu dönemde gelişimi etkileyen pek çok öge bulunmaktadır. Cinsiyet, beslenme alışkanlıkları, coğrafi koşullar ve sosyo-ekonomik seviyeler ergenliğin ortaya çıkmasını etkilemektedir (Selçuk 2004, s. 35).

Ergenlik çocukluktan yetişkinliğe geçiş süreci olduğu için bu süreçte hormonal değişiklikler meydana gelmektedir. 3-5 yılda tamamlanan biyolojik değişiklikler; boyda büyüme, kemik olgunlaşması, vücut ağırlığı, bazı organların ve vücudun bazı kısımlarının boyutlarında bir artma şeklinde gerçekleşmektedir. Kız ve erkek vücutlarının farklılıkları belirginleşmekte ve ergenlik döneminin sonunda bireyin büyümesi ve gelişmesinin büyük bir kısmı gerçekleşmektedir. Örneğin, ergenliğin sonunda boy %99'una ulaşmaktadır. Vücut ağırlığı ise ergenlik süresince kızlarda 16 kg, erkeklerde ise 20 kg artış göstermektedir. Bunun nedeni de iç organların büyümesi, iskeletin büyüyerek kütlelerinin artması, kas dokusunun gelişmesi ve yağ dokusunun artmasıdır (Bayhan ve Artan 2005, s. 15).

Tablo 1.3: Ergenlikte ortaya çıkan büyüme değişimlerinin yaşlara göre dağılımı

Yaş	Kızlar	Yaş	Erkekler
10-12	İç organların gelişiminde kritik dönem	12-13	İç organların gelişiminde kritik dönem
11-12	Göğüslerin ve kalça kemiğinin büyümesinin başlaması	13-14	Kasıklarda kıllanmanın başlaması
12-13	Kasıklarda kıllanmanın başlaması	14-15	Kas gelişiminin yoğunlaşması ve koltukaltı kıllarının gelişmesi
13-14	Koltukaltı kıllarının gelişmesi ve ay halinin görülmesi	14-16	Cinsel organların büyümesi
15-18	Dişi biçim ve fiziğinin tamamlanması	16-18	Yüzde kıllanmanın başlaması
		19-21	Erkek biçim ve fiziğinin tamamlanması

Kaynak: Selçuk 2004, s.35.

Ergenlik bireyin vücut yapısında biyolojik ve fizyolojik değişim süreçlerinin başlangıcıdır. Kimlik oluşumu ergenlik döneminde gerçekleştiği için ergenler bu dönemde bağımsızlaşma çabası içerisine girmektedirler. Bu çaba ergende özellikle kendi başına karar verme ve hareket etme sürecini de beraberinde getirmektedir aynı

zamanda da psikolojik olarak oldukça hassas ve kırılgan bir dönem olarak geçirildiği görülmektedir.

Özellikle bu dönemlerde ergenlerin vücutlarındaki yapısal değişiklikleri oldukça önemsedikleri görülmektedir. Zaman zaman psikolojik rahatsızlıklar yaşayabilecek seviyeye çıkabildiği durumlarla karşılaşmaktadır. Örneğin boy uzunluğu ya da kısalığı, aşırı kilo ya da zayıflık bunların başlıcalarıdır. Ayrıca çoğunlukla kız çocuklarında rastlanılan ve sürecin ilk başlarında yaşanan iştah kesilmesi ve yemek yememe isteği belirtileri gösteren Anorexia Nervosa psikolojik sebeplerden kaynaklanan bir ergen rahatsızlığı olarak ön plana çıkmaktadır. Bu rahatsızlığın en önemli sebebi olarak çabuk ve aşırı kilo kaybına bağlı olarak bilinçsizce ve doktor kontrolü olmadan perhiz yapılması sonucunda yaşanıldığı görülmektedir. Ergenlerde görülen bir diğer rahatsızlık da özellikle aşırı kilo kaynaklı epifiz kayması ve omurganın göğüs veya bel bölgelerinde görülen eğrilik diye bilinen skolyozdur (Selçuk2004, s. 39).

1.1.3 Sosyal Gelişim Kavramı ve Önemi

Sosyal gelişim, kişinin içinde bulunduğu toplumda yaşarken kurallar ve uygulamalara karşı hassasiyet geliştirmesi ardından da içinde bulunan kültürdeki diğer bireylerle uyumlu yaşayabilme sürecidir. Bu süreçte kişiler, hayatları süresince bir topluluğun aktif üyeleri olmalarını sağlayan davranış, inanç ve değerleri öğrenmektedirler (Gander ve Gardiner'dan aktaran Atay 2004). Sosyal süreçler birey doğduğu andan itibaren başlamakta ve hayatın her evresinde var olup hayatının sonuna kadar da devam etmektedir. Çünkü birey hayatını diğer insanlarla ve çevresiyle kurduğu ilişkilerde devam ettirmektedir. Bu nedenle hayatı boyunca çevresindeki insanlardan ve durumlardan etkilenmektedir. Bu etkileşimin niteliği bireyin benliğini bulmada ve hayatını sağlıklı sosyal ilişkiler içinde devam ettirmesinde önemli bir yer tutmaktadır (Şengül ve Yükselen, 2015, s. 186).

İnsanlar bir gruba ve bir topluma dahil olarak ve diğer insanlarla etkileşim kurarak hayatlarını sürdürmektedirler. Bir çocuk doğduğu andan itibaren ailesinin ve yaşadığı çevrenin bir üyesi olmaktadır. Bu nedenle yaşadığı toplumda etkin kendisi ve topluma

yararlı bir şekilde hayatını sürdürebilmek için o kültürün davranış biçimlerini ahlak değerlerini ve üzerine düşen rollerini kabul etmesi gerekmektedir (Aral ve Baran 2011, s. 194).

1.1.3.1 Sosyalleşme

Hem birey hem de toplum için farklı bir anlamı olan sosyalleşme, toplum açısından kültürün sonraki kuşaklara aktarılmasını ve insanın bu örgütlenmiş sosyal yaşamda daha önceden belirlenmiş olan normlara uyum sağlamasını ifade etmektedir. Bu bağlamda sosyalleşme, bireyin benlik ve kişiliğini meydana getiren ana unsurlardan biri olmaktadır. Sosyalleşme sayesinde birey, toplumun benimsediği davranış modellerini ve düşünme biçimlerini öğrenmektedir. Bu şekilde sosyalleşme, bireyin toplumsal kültürle bütünleşerek yaşadığı topluma uyum sağlamasını olanaklı hale getirmektedir (Küçük ve Koç 2015).

İnsanlar yaşadıkları toplumun değer yargılarını, gelenek ve göreneklerini, inançlarını, hayat tarzlarını diğer kuşaklara sosyalleşme süreciyle aktarmakta ve yeni kuşaklar da bu süreçleri öğrenmektedir. Karşılıklı bir etkileşime sahip yapısıyla sosyalleşme; bireyden topluma, toplumdan bireye bilgi ve teorinin aktarılmasının sürekliliğini sağlamaktadır. Bazı dönemlerde bireyin sosyalleşme sürecine dair etkileşim yoğunlaşırken bazı dönemlerde azalmaktadır; ancak bu süreç hiçbir zaman sona ermemektedir (Şahan 2008, s. 261). Sosyalleşme bireyin tüm hayatı boyunca devam etmekte ve hayatın her döneminde farklı yoğunlukta gerçekleşebilmektedir.

Sosyalleşme bireyin diğer bireylerle olan benzerliklerinin yanında farklılıklarının da olduğunu ve insanları tek tip biçimlere sokmaktan ziyade kişilikleriyle örtüşen ve toplumun bir parçası haline getirmeyi hedefleyen toplumsal süreçlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Yapılan çalışmalar göstermiştir ki; kişinin toplumsal hayatta kendisini yalnız hissetmesi, kendini dile getirmede zorluk çekmesi, kural ve yasalara karşı saldırgan tutumlar sergilemesi, sosyal sorumluluk duygusuna sahip olmaması gibi davranış bozuklukları, bireyin sosyalleşmesinde sorunlar olmasından ya da bireyin sosyalleşememesinden kaynaklanmaktadır (Şahan 2008, ss. 261-262). Bu nedenle

sosyalleşme kavramı çok önemli bir unsur olarak ortaya çıkmakta ve yetişkinliğe geçiş döneminde olan gençlerin sosyalleşebilmelerine yönelik olanakların sağlanması oldukça önem taşımaktadır. Çünkü bu dönemde sağlıklı ilişkiler kurabilmeyi öğrenebilirlerse, yetişkin olduklarında toplum içinde sosyal açıdan yeterli ve toplumla etkileşim içinde olan bireyler haline gelebileceklerdir.

1.1.3.2 Sosyal Beceri ve Sosyal Yeterlilik

Gençlerin gelişiminde sosyal beceri ve sosyal yeterlilik önemli bir yere sahiptir. Sosyal beceriler; öğretilmesi, öğrenilmesi ve bizzat uygulanması gereken davranışlar iken, sosyal yeterlilik; bu davranışların durum ve olaylar içerisindeki değerlendirmeler ya da yargılardır (Gresham ve diğ. 2001 s. 333). Sosyal beceri, bireyin kişisel durumuna ve konumuna göre uygun davranış kurallarını gösterebilme becerisidir. Bu kurallar bireyin yaşadığı toplumun kültürle yapısına bağlı olduğu için her gruba göre farklılık gösterebilmektedir. Kuralları uygulayarak yerine getirmek için de öğrenmek ve benimsemek gerekmektedir (Argyle'den aktaran: Şahin 2001, s. 12).

Sosyal becerilerin beş tane işlevi vardır. Bunlar:

- 1) Sosyal beceriler etkileşimi sağlamakta,
- 2) Hoşa gidilmeyen durumlarla başa çıkmaya yardımcı olmakta,
- 3) Çatışma olduğu zaman çözmeye yardımcı olmakta,
- 4) Var olan sosyal etkileşimleri sürdürmeye yardımcı olmakta,
- 5) Atılgan davranışları sosyal beceri olarak sınıflandırmaktadır (Young ve West'ten aktaran Şahin 2001, s. 12).

Görüldüğü gibi sosyal beceriler, sosyal etkileşimi sağlamaya ve sürdürmeye yönelik olarak var olmakta ve bireyin dahil olduğu grubun ya da toplumun içinde diğer grup üyeleriyle etkileşiminde önemli rol oynamaktadır.

Sosyal becerilerle karıştırılan sosyal yeterlilik kavramı aslında sosyal becerileri de kapsayan daha geniş anlamlı bir kavramdır. Sosyal yeterlilik, kişinin belli bir durumdaki davranışının genel niteliğiyle ilgili sosyal yargıyı ifade etmektedir. Sosyal anlamda

yeterli olan bir kişinin sosyal becerilere de sahip olduğu düşünülmektedir (Hops'tan aktaran Şahin 2001, s. 14).

Sosyal beceriler ve sosyal yeterlilik kavramları arasındaki ayrımı şu şekilde yapmak mümkündür: Sosyal beceriler; bir konuşmaya başlamak, bir şikâyetle bulunmak, oyun oynayan bir gruba katılmak gibi belirli sosyal görevlerde başarılı ya da yetkin bir şekilde performans sergileyebilmek için bireyin başvurduğu belirli davranışlardır. Sosyal yeterlilik ise değerlendirme içeren bir terim ya da sosyal aktörün yargılarına dayalı sonuçlardır. Bu sonuçlar veya çıktılar bireyin sosyal görevlerini tam anlamıyla yerine getirirken belirli kıstaslara göre varılan yargılardan oluşmaktadır (McFall'dan aktaran Gresham ve diğ. 2001, s. 333).

Gençlerin sosyal beceriler ve sosyal yeterlilikleri edinmeleri ve geliştirmelerinin, bir gruba dahil olmaları ve yaşadıkları toplumla etkileşim içinde olabilmelerinde önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Sosyal beceri ve yeterlilikler, gençlerin sosyal gelişimlerinin önemli bir parçası haline gelmektedir. Gelişim türleri dört başlık altında ele alınmıştır.

1.1.3.3 Bilişsel Gelişim ve Özellikleri

Zekânın ne olduğu ile ilgili olarak geliştirilen kuramlar daha çok genel, sözlü ifade, rakamsal, görülebilen ve mekanik yetenekler gibi pek çok nedenlerden oluştuğunu ve bu nedenlerin anlaşılabilmesi sonucunda zekânın da anlaşılabilceği ifade edilmektedir. Genel bir ifade ile tanımlamak gerekirse zekâ, yeni ve farklı zamanlarda çevreye uyumlu bir şekilde hareket edebilme, soyutlama ve yaşanan sorunlar karşısında çözüme ulaşabilme gücü olarak tanımlanmaktadır (Selçuk 2004, s. 73).

Zekâ konusu ile yakından ilgilenen Piaget'e göre de zekâ çevreye uyum sağlayabilme yeteneğidir ve zeki bir kimse içinde yer aldığı sürekli değişmekte olan çevreye diğer insanlara oranla daha kısa sürede uyum gösterebilen ve uygun tepkiler verebilen kimselerdir (Deniz 2011, s. 7).

Piaget'e göre bilişsel gelişim, beyin ve sinir sistemi fonksiyonlarının olgunlaşıp gelişmesi ile kişinin çevresine uyum sağlamasına yardım eden deneyimlerden

oluşmaktadır. Piaget'in bilişsel gelişim olgusuna yaklaşımı, doğumdan ölüme kadar farklı aşamalardan geçerek düzenli olarak değişim şeklindedir. Gelişimin ilerlemesini yaşlara ayıran Piaget, bu ayırmaları her yaş kategorisinin kendisine özgü özellikleri doğrultusunda gerçekleştirmiştir (Bayhan ve diğ. 2005, ss. 37-38).

Tablo 1.4: Piaget'e göre zihinsel gelişim dönemleri

Duyu – motor dönem	0-2 yaş
İşlem öncesi dönem	2-7 yaş
Somut işlemler dönemi	7-11 yaş
Soyut işlemler dönemi	11 ve üstü yaş

Kaynak : Özer, D.S. ve Özer, M.K. 2005. Çocuklarda Motor Gelişim. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım s. 9.

Piaget'in zihinsel gelişimde son dönemi olan soyut işlemler dönemi 11 yaşından itibaren başlamakta ve ergenlik dönemi süresince devam etmektedir. Bu dönemde soyut düşünme başlamakta ve problemlerin çözümünde soyut yollara yönelim göstermektedir. Bu dönemde çocuklar ideal görüşleri, değerleri ve inançları geliştirmeye başlamakta ve toplum yapısı, toplum felsefesi ve siyasetle ilgilenmeye başlamaktadır. Ergenlikle birlikte vücutta değişimler görülürken beyinde ve beynin işlevlerinde de değişimler görülmektedir. Ergenler tümünden gelim ve tüme varımla akıl yürüterek her ikisini de beraber kullanabilmektedir (Deniz 2011, s. 17).

1.1.3.4 Ahlaki Gelişim

Psiko sosyal gelişimin yönlerinden birini meydana getiren ahlak gelişimi çocuğun gerek bireysel gerek toplumsal meselelerdeki değişimi inceleyerek açıklamayı amaçlamaktadır. Ahlak kavramı doğru ve yanlış iyi ve kötü davranışlar hakkında bireyin sahip olduğu değer ve kıstasları kapsamaktadır. Başka bir ifade ile ahlak kavramı bireyin neyin doğru neyin yanlış olduğu hakkındaki inancı ve düşüncesidir (Deniz 2011, s. 273).

Çocukların zihinsel gelişimlerinin her yönünü inceleyen Piaget, ahlaki gelişimlerini de incelemiştir. Çocukların doğru ve yanlışla dair sahip oldukları algıların yaşlarına göre değişim gösterdiğini gözlemlemiştir (Aral ve Baran 2011, s. 266). Piaget çocukların

oynadıkları oyunların kurallarına uymaya yönelik davranışların gelişiminde aşağıdaki aşamaları tespit etmiştir (Aral ve Baran 2011, s. 266) :

- 1) 0-2 Yaş duyuşal devinim dönemi
- 2) 2-7 Yaş benmerkezci dönem
- 3) 7-11 Yaş başlangıç halinde iş birliğı dönemi
- 4) 11 Yaş ve üzeri gerçek işbirliğı dönemi

Ahlaki gelişim ile ilgili kapsamlı araştırmalar yapmış olan Lawrence Kohlberg (1927-1987), Piaget'nin zihin ve ahlak gelişimi konusunda ileri sürdüğü dönemler üzerinden giderek ahlaki gelişimi incelemiştir. Piaget ahlaki gelişiminin önceden belirlenebilir basamaklarla ilerlediğini belirtmiştir ve bilişsel gelişim basamaklarıyla ahlaki gelişim arasında ilişki olduğunu söylemiştir (Deniz 2011, s. 275). Piaget ahlaki gelişimi inşa süreci olarak görürken, Kohlberg evrensel düzeydeki ahlaki ilkelerin keşfedilme süreci olarak görmektedir. Ayrıca Kohlberg zihindeki çatışmaları anlamaya yönelmiş ve bireyin ahlaki yapısını ortaya koyacak ahlaki ikilemlerden yararlanmıştır. Ahlak gelişiminde daha ziyade adalet kavramı üzerinde duran Kohlberg ahlak gelişimini üç düzeye ayırmıştır (Selçuk 2004, s. 112).

Tablo 1.5: Kohlberg'e göre ahlaki gelişim

Gelenek Öncesi Düzey	Yaklaşık olarak yaşlar	
	4-5	1. Dönem: Ceza- İtaat: Cezadan kaçındığı için kurallara uyar
Geleneksel Düzey	6-9	2. Dönem: Çıkara Dayalı Alış Veriş. Ödüle ulaşmak için kurallara uyar
	10-15	3. Dönem: Kişiler Arası Uyum. İyi çocuk evresinde olup başkalarının onayını almak için kurallara uyar
Gelenek Ötesi İlkeler Dayalı Düzen	15-18	4. Dönem: Kanun ve Düzen. Otoriteye sosyal kurallara, kanuna suçluluk ve dışlanma kaygılarından dolayı uyar.
	18-20	5. Dönem: Sosyal Anlaşma. Davranışlarına insanlığın ortak mutluluğu için gerekli olan ahlaki ilkeler yön verir.
	20 üzeri	6. Dönem: Evrensel Ahlaki İlkeler. Davranışlara insan hakları, eşitlik, demokrasi, özgürlük gibi evrensel ilkeler yön verir.

1.1.3.5 Psiko-Seksüel Gelişim ve Özellikleri

Sigmund Freud (1856-1939) tarafından geliştirilen psiko-seksüel gelişim kuramı; cinsel kimlik ve cinsiyet rollerini psikolojik gelişim içerisinde ele almaktadır. Cinsellik kavramı ile kastedilen cinsel ilişki değil estetik, dini, ahlaki, hukuki, sanatsal, kültürel bir boyuttur. Cinsel kimlik kişinin kadın veya erkek olmasındaki algısı ve diğer insanların cinsiyetlerini tanıma yeteneği ile ilişkili olmaktadır. Cinsel kimlik algısı biyolojik olarak sahip olduğu cinsiyetten bağımsız bir olgudur. İnsanların büyük bir kısmında cinsel kimlik ile biyolojik özellikler benzerlik gösterirken transseksüeller gibi bazı kişilerde birey kendisini karşı cinsten olduğuna inanmaktadır (Selçuk, 2004: 43).

Freud'a göre insanlarda dahil tüm canlı varlıklar yaşama iç güdülerine sahiptir ve 'libido' diye isimlendirdiği cinsel güdü yaşam boyu devam etmekte ve canlıların hayatında çok önemli bir yere sahiptir. Libido, bebeklikte var olan, gelişen ve değişen haz unsuruna bağlıdır. Birey doğduğu andan itibaren libidonun etkisi altında hareket etmeye başlamaktadır. Libidonun gelişim dönemleri "psiko-seksüel gelişme" olarak adlandırılmaktadır. Birbirinden keskin sonuçlarla ayrılamayan bu gelişmenin her dönemi bir önceki dönemden etkilenmekte ve o dönemin izlerini taşımaktadır (Özer ve Özer 2005, s. 20).

Tablo 1.6: Psiko-seksüel gelişime ilişkin özet tablo

Evreler	Kriz	Olası Sonuçlar
0-1 yaş	Temel güvene karşı güvensizlik	Güvenli ya da güvensiz bağlanma.
2-3 yaş	Özerkliğe karşı şüphe ve utanç	Özerk olma ve kişisel olarak bağımsızlık kazanmada başarı ya da başarısızlık.
3-5 yaş	Girişkenliğe karşı suçluluk	Toplum tarafından onaylanma, istenilen hedeflere yönelme ya da tersi.
6-11 yaş	Çalışkanlığa karşı aşağılık duygusu	Bireysel ve toplumsal bilinç yeterliği kazanma ya da kazanamama.
Erinlik/ Ergenlik	Kimlik kazanmaya karşı rol karışıklığı	Olumlu ya da olumsuz benlik algısı kazanma.
Genç yetişkinlik	Yakınlığa karşı yalnızlık	Başkalarıyla olumlu veya olumsuz sosyal ilişkiler kurma
Orta yaş	Üretkenliğe karşı durgunluk	Aile, toplum ve insanlığın gelişimi için olumlu ya da olumsuz değerler kazanma.
İleri yetişkinlik	Benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk	Yaşamdaki iyi ve kötü olaylar ile ölüme karşı benlik bütünlüğünü koruyarak geliştirmede, başarı ya da başarısızlık

Kaynak: Selçuk, Z., (2004). Gelişim ve Öğrenme. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, ss.66.

Freud'un teorisinde kişilik id, ego ve süper ego şeklinde üç parçadan oluşmaktadır. İd biyolojik olarak temel ihtiyaç ve isteklerin kaynağıdır. Ego kişiliğin rasyonel ve bilinçli yanı olduğu için dürtüleri kontrol altına almaya çalışmaktadır. Bebeklikte meydana gelen ego dürtüleri kabul edilebilir eylemlere dönüştürmektedir. Vicdan olarak da adlandırılan süper ego ise 3-6 yaş arasında ebeveynlerle etkileşimde kendini göstermektedir. Ego, id ve süper ego'nun isteklerini uzlaştırmada rol oynamaktadır (Berk 2013, s. 15). Kişilik ve ahlak gelişiminin beş yaşına kadar gerçekleştiğini öne süren Freud; çocukluk döneminin bu nedenle çok önemli olduğuna vurgu yapmaktadır.

Çocukluğun ilk yıllarında birey acıdan kaçış içinde ve hazza ulaşmanın peşinde koşmaktadır ve bu nedenle gereksinimlerinin anında yerine getirilmesini istemektedir. Ancak *ego* zaman içerisinde gelişerek hangi dürtünün ne zaman ve nerede tatmin edileceğini belirlemekte, gerektiği zaman da bu dürtü ve gereksinimleri ertelemektedir. *Ego*'nun erteleme ve bekletme gücüne “engellenmeye dayanma gücü” denmektedir (Özer ve Özer 2005, s. 18).

Freud'un kuramında sağlıklı bir kişilik gelişiminin gerçekleşmesi için anne ve baba önem teşkil etmektedir. Çocuklara verilen dövmek, vurmak, kulağını çekmek gibi fiziksel cezalar ve küsme, sevgiyi esirgeme gibi psikolojik cezalar çocuğun vicdan gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Çocuk kendini döven yetişkine kızgınlık ve öfke duyacağından kendisini hatalı olarak görmemekte ve döveni suçlamaktadır. Bu yüzden sağlıklı vicdan gelişiminin sağlanması için çocuğun başkasına verdiği zarara vurgu yapılmaktadır ve çocuk bu zararın telafisine yönlendirilmektedir. Böylece kendisini başkasının yerine koyarak onun hislerini ve düşüncelerini anlaması yani empati kurması sağlanmaktadır (Özer ve Özer 2005, s. 19).

Freud'un teorisi ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkiyi vurgulayan ilk modern teori olmasıyla birlikte pek çok eleştiri de almıştır. Yöneltilen eleştirilerden biri cinsel dürtülerin gelişime yönelik etkisinin abartılması şeklindedir. Bir diğer eleştiri ise o dönemki koşullarda yetişen bireylerin bastırılmış cinsel sorunları esas alınması ve teorisinin diğer kültürler için aynı şekilde geçerliliğinin olmamasıdır. Ayrıca Freud çocuklarla bizzat çalışmadığı için de eleştirilmiştir (Berk 2013, s. 15).

Ergenlik dönemine geldiğinde birey çocukluktan kalan değerlerle ve kavramlarla yüzleşmek ve bunların birçoğunu değiştirmek zorunda kalmaktadır. Ebeveynlerine olan bağımlılığını bitirip karşı cinsten yaşlılarıyla olgun ilişkiler kurmaktadır. Toplumsallaşma, grup faaliyetlerine katılım ve gelecekteki mesleği ile ilgili planlar yapmaktadır. Freud'a göre ergenin ebeveynlerine olan bağımlılığını koparması zor bir durumdur. Çocukluktaki çatışmalar şekil değiştirmekte ve ergenlik döneminde ebeveynlerle çatışmaların temelinde yer almaktadır. Başka bir ifade ile bilinç dışı çatışmalar bu çatışmaların temelini oluşturmaktadır (Arı 2005, s. 102).

1.1.3.6 Psiko-Sosyal Gelişim ve Özellikleri

Freud'un öğrencilerinden olan Erik Erikson (1902- 1994) gelişimin her döneminde negatif ya da pozitif sonlanan psikolojik bir çatışma bulunduğunu söylemektedir. Erikson'un ileri sürdüğü gelişim dönemlerinden ilk beşi Freud'un dönemleri ile benzerlik gösterirken; Erikson üç dönem daha ekleyerek yetişkinliği de ele almıştır. Böylece gelişimin doğasının hayat boyunca devam ettiğini vurgulamaktadır. Freud'un aksine Erikson gelişimin her kültürün kendine ait hayat şartlarıyla bağlantılı bir şekilde ele alınması gerektiğini belirtmektedir (Berk 2013, s. 15) .

Tablo 1.7: Erikson'un psiko-sosyal gelişim dönemleri

Temel güvene karşı güvensizlik duygusu	0-1 yaş
Özerkliğe karşı kuşku ve utanç duygusu	1-3 yaş
Girişkenliğe karşı suçluluk duygusu	1-3 yaş
Çalışkanlığa karşı aşağılık duygusu	6-12 yaş
Kimliğe karşı rol karışıklığı duygusu	12-18 yaş
Yakınlığa karşı yalnızlık duygusu	18-15 yaş
Üretkenliğe karşı durgunluk duygusu	25-40 yaş
Bütünlüğe karşı umutsuzluk duygusu	40- üstü yaş

Kaynak : Özer, D.S. ve Özer, M.K. 2005. Çocuklarda Motor Gelişim. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım ss. 22.

Erikson'un psiko-sosyal gelişim kuramında ergenlik dönemi beşinci evrede ele alınmaktadır. Ergenlik döneminin en önemli sorunu, ergenin kimliğini kazanabilmesi, bunu başaramadığı durumda ise rol karmaşasını yaşamasıdır. Erikson ergenlikteki bu

durumu “kimlik kazanmaya karşı rol karmaşası – kimlik duygusuna karşı kimlik bocalaması” ifadeleri ile özetlemiştir (Arı 2005, s. 102).

Ergenlik döneminde cinsel gelişim boyunca süratli bir şekilde olgunluk ve fiziksel gelişimin yanında yeni psikolojik özelliklerde görülmektedir. Derslere yoğunlaşma azalmakta ve aniden öfkelenme gibi duygusal açıdan dengesizlikler görülmektedir. Bu dönemde bağımsızlık ve kimlik kazanma isteği ile mesleki tercihlere yönelme en önemli fikir çatışma konularını oluşturmaktadır. Bu dönemde akranları tarafından benimsenme ya da benimsenmeme oldukça önemlidir. Bir arkadaş grubuna katılabilmek ve grubun faaliyetlerinde aktif yer alabilmek önemlidir. Grup üyelerinin fikirlerini benimsememiş olsa da grup ile beraber hareket edebilme düşüncesiyle aykırı görüşleri benimsemektedir. Ayrıca hayranlık duyduğu insanlara benzemeye çalışmakta ve kendi kimliğini bulana kadar kendisini hayran olduğu bu insanlarla özdeşleştirmektedir. Böylece uygun özdeşleşmeler aracılığıyla kimliğini geliştirmektedir. Kimliğini bulamazsa yani kimlik duygusuna sahip olamazsa rol karmaşası içine düşebilmektedir. Kimlik duygusunun geliştirilmesi yetişkin bir birey olarak meslek ya da eş seçimi gibi konularda ileride vereceği kararlarda önemli bir unsur haline gelmektedir. Ayrıca kimlik duygusu yaşadığı toplumda kişinin belirli bir yer edinmesini sağlamaktadır (Özer ve Özer 2005, ss. 26-27).

Erikson’un kuramında yetenek kavramı ve kişisel yeterlilikler öne çıkan önemli konulardan biridir. Erikson’a göre bir gelişim aşaması başarı ile devam ettirilmişse birey güçlenmiş yetenek duyguları ile birlikte ön plana çıkmaktadır. Ancak aşama başarısızlıkla geçirilmişse aşağılık duyguları çıkmaya başlamaktadır (Deniz 2011, s. 137).

Tablo 1.8: Freud ve Erikson’un dönemlerinin karşılaştırılması

Dönem ve Yaş Aralığı	Freud	Erikson	Etkilenen Kişiler	Kazanılması Olası En İyi Özellikler
(0-1 Yaş)	Oral	Temel güvene karşı güvensizlik	Anne ya da onun yerine geçen yetişkin	Güven ve iyimserlik
(1-3 Yaş)	Anal	Bağımsızlığa karşı utanma ve şüphecilik	Ana- baba ya da onun yerine geçen yetişkin	Kendini kontrol etme duygusu ve yeterlilik
(3-6 Yaş)	Fallik	Girişkenliğe karşı suçluluk duyma	Temel olarak aile	Amaçlılık; yönümlük; etkinlikleri başlatma yeteneği
(6-12) Yaş	Gizil	Başarıya karşı aşağılık duygusu	Okul, arkadaş ve komşular	Okulla ilişkili becerilerde yeterlilik
(12-18 Yaş)	Genital	Kimlik kazanmaya karşı rol karmaşası	Akran grupları, lider modelleri	Eşsiz benlik imajı; liderlik modelleri; kendine uygun bir kimlik seçme
(Genç Yetişkinlik)		Dostluk kazanmaya karşı yalnız kalma	Dostlar; flört, yarışma ve işbirliği yapılan arkadaşlar	Başkalarıyla yakın dostluklar kurma ve kariyerini güvenceye alma
(Orta Yetişkinlik)		Üretkenliğe karşı duraklama	Ev ve iş arkadaşları	Aile, toplum ve yeni nesillerin gelişimine katkıda bulunma, ilgilenme
(İleri Yetişkinlik)		Benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk	Tüm İnsanlık	Eksiklik ve yetersizlikleriyle kendini kabul etme; ölümle yüz yüze gelmekten korkmama

Kaynak : Deniz, M. E. 2011, Erken Çocukluk Döneminde Gelişim. Ankara : Maya Akademik. ss. 135.

Freud’un psiko seksüel gelişim kuramında cinsel dürtüler yer alırken Erikson’un gelişim kuramında kişilerarası etkileşim, sosyal etki ve psiko sosyal süreçler öne çıkmaktadır (Deniz 2011, s. 137).

1.1.4. Pozitif Genç Gelişimi ve Gelişimsel Çıktılar: Yaşam Becerileri

İyi bir hayat sürmeye yardım etme ve insanların elinden gelenin en iyisini yapabilmelerini sağlamaya odaklanmış olan pozitif psikolojiye (Linley ve diğ. 2009, s. 35) doğru eğilim aslında İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra psikoloji çalışmalarında “pozitif” insan özelliklerine doğru bir eğilimin doğmasıyla başlamıştır. Ancak yeni bir psikoloji akımı olarak değerlendirilmesi doksanlı yıllarda gerçekleşmiştir. Bu akım, hastalık veya insanın eksik yanlarına odaklanmak yerine insanı güçlendirme ve yeterliliklerini geliştirme üzerine yoğunlaşmaktadır. Başka bir ifadeyle pozitif psikoloji; kişinin olumlu özelliklerinin geliştirilmesine, olumlu yönde bir hayat yaşamasına ve iyiliğini (well-being) arttırmaya yönelik programlarla ruh sağlığının korunmasına odaklanmaktadır (Seligman ve Csikszentmihalyi’den aktaran Eryılmaz 2013, s. 2).

Bireyin merkezi konumda olduğu, büyüme ve gelişmeye yönelik içgüdünün yani içe yönelik bir eğilimin olduğu varsayımı üzerine temellendirilen pozitif psikoloji (Linley ve diğ. 2009, s. 37), gençlerin gelişimini de potansiyel birer kaynak olarak görmektedir. Böylece gençler artık biyolojik, fizyolojik, bilişsel ve sosyal gelişim süreçleriyle birlikte ele alınmaktadır.

Pozitif psikolojinin benimsenmesiyle birlikte “Pozitif Genç Gelişimi” (Positive Youth Development) kavramı literatüre girmiş ve uluslararası alanda özellikle Amerika’da bu alanda pek çok araştırma ve çalışmalar başlatılmıştır. 1990’larda ortaya çıkan “genç gelişimi” kavramı; bir dizi ilkeye, felsefeye ve yaklaşıma uygulanmıştır. Genç gelişimi; bireyler, örgütler, kurum ve kuruluşlar (özellikle de kamu kuruluşları ya da yerel topluluklar) tarafından genç insanların gelişen kapasitelerinin etkin bir şekilde desteklenmesini vurgulamaktadır. Genç gelişimi yaklaşımı, tüm gençlerin uygun şartlar içinde büyüyerek gelişimlerinin iyi yönde sağlanmasını savunmaktadır. Buradaki “genç” kavramı bazen çocukluk ve ergenliğe gönderme yapmakla birlikte, genç gelişimi denildiğinde 13 ile 19 yaşları arasındaki ergenlik dönemi kast edilmektedir (Hamilton ve diğ. 2003, s. 3-4).

Tüm gençlerin olumlu yönde gelişim için potansiyele sahip olduğu görüşüne dayanan pozitif genç gelişimi; gençlerin sosyal dünyalarındaki insanlar ve kurumlarla karşılıklı faydalı ilişkiler sürdürdükleri takdirde, gerek kendilerine gerek ailelerine ve topluma karşı pozitif katkılar sağlayacakları ve gelecek için umut vaat edeceklerini savunmaktadır (Lerner ve diğ. 2005. s. 12). Böylece pozitif genç gelişimin temel amacı, bulundukları ortamlarda gençlerin başarılı olmaları için sahip oldukları kapasitelerini desteklemektir.

Pozitif genç gelişimi, sağlıklı ilişkiler temelinde devam eden ve zamanla değişen mücadelecı ve ilgi çekici bir takım etkinliklerle meydana gelmektedir. Ayrıca gençlerin bu mücadele gerektiren etkinliklere sadece edilgen bir şekilde alıcı olarak değil etkin ve tam olarak katılımını gerektirmektedir. Bu bağlamda pozitif genç gelişiminde önceden planlanmış aktiviteler veya uygulamalar aracılığıyla gençlerin gelişim süreci

desteklenmektedir (Hamilton ve diğ., 2003, s. 4). Bireylerin bu etkinliklere etkin bir şekilde katılımı sağlanarak kendi gelişimlerini kendilerinin şekillendirmesi amaçlanmaktadır. Böylece gençler kapasitelerini sonuna kadar kullanmakta ve potansiyellerini geliştirme imkânı bulmaktadırlar.

Tablo 1.9: Pozitif genç gelişimine yardımcı olan kişisel ve sosyal değerler

Fiziksel Gelişim	- Sağlıklı alışkanlıklara sahip olma - Sağlık konusunda risk yönetimi becerilerine sahip olma
Düşünsel Gelişim	- Gerekli yaşam becerilerinin bilgisine sahip olma - Gerekli mesleki becerilerin bilgisine sahip olma - Okul başarısı - Eleştirel düşünme ve muhakeme becerileri gibi akla dayalı rasyonel alışkanlıklar - Diğer kültürleri de ayrıntılarıyla bilme - İyi derecede karar verme becerilerine sahip olma - Çoklu kültürel şartlarda devam edebilmek için gerekli becerilerin bilgisine sahip olma
Psikolojik ve Duygusal Gelişim	- Pozitif benlik saygısını da içeren zihinsel sağlığa sahip olma - Duygusal öz-düzenleme becerilerine sahip olma - Çatışma çözümü becerilerine sahip olma - Hakimiyet güdüsü ve pozitif başarı güdüsüne sahip olma - Kişisel etkinliğine güvenme - Planlılık (geleceği ve gelecekteki olayları planlama) - Kişinin kendisi için kişisel sorumluluk/özerklik algısına sahip olması - Gerçekçilik (realizm) ile birlikte iyimserliğe (optimizm) sahip olma - Uyumlu ve pozitif kişisel ve sosyal kimliğe sahip olma - Toplum yanlısı ve kültürel açıdan hassas değerlere sahip olma - Maneviyata ya da hayatta “daha geniş” bir amaca sahip olma - Güçlü ahlaki bir karaktere sahip olma - Zamanı iyi kullanma kararlılığına sahip olma
Sosyal Gelişim	- Bağlanabilirlik: ebeveynlerle, yaşlılarıyla ve diğer yetişkinlerle iyi ilişkiler ve güven oluşturma - Toplumdaki yer/ toplumla bütünleşme anlayışına sahip olma: daha - geniş çaptaki sosyal çevrelerle bağlantı içinde olma ve bu çevreler tarafından değer görme - Okul ve okul dışındaki programlar gibi toplum yanlısı/ geleneksel kurumlara ilgisi ve bağlılığı olma - Çoklu kültürel ortamlarda var olabilmek için gerekli yeteneğe sahip olma - Sivil katılıma kendimi adama

Kaynak : Hamilton vd., 2003, Ulusal Araştırma Konseyi ve Tıp Enstitüsü (National Research Council and Institute of Medicine).

Pozitif genç gelişiminde; gelişimsel değerler ve yeteneklerin ayırt edilmesi ve kolaylaştırılarak gerçekleştirilmesi ön plana çıkmaktadır. Bu gelişimsel çıktılar “yaşam becerileri” olarak adlandırılmaktadır. Yaşam becerileri gündelik hayatın gereklilikleri

ve zorluklarıyla başa çıkmak için gerekli fiziksel becerilerin gelişimine yardım eden ve bu gelişimini kolaylaştıran becerilerdir (Papacharisis ve diğ. 2005, s. 248). Bireyin günlük hayattaki yaşantısında başarılı olabilmesi ve zorlukların üstesinden gelebilmesi için ihtiyaç duyduğu fiziksel ve bilişsel becerilerin gelişimine yardımcı olan yaşam becerileri, bireyin içinde yaşadığı farklı çevrelerde de başarılı olabilmesi için gerekli becerilerdir.

Yaşam becerileri; fiziksel (topa vurma gibi), davranışsal (yaşıtlarıyla veya yetişkinlerle etkili bir iletişim kurma gibi), bilişsel (etkili kararlar alma gibi), kişisel (amaçlar belirleme) ve kişiler arası (kendinden emin olma) şeklinde gerçekleşebilmektedir (Danish ve Nellen, 1997; Danish, Forneris, Hodge, ve Heke 2004). Sorun çözme, hedef belirleme ve zamanı yönetebilme gibi becerileri de kapsayan yaşam becerilerini şu şekilde sıralamak mümkündür (Danish ve diğerlerinden aktaran Carson 2010):

- Kendini (kimlik) Keşfetme/ Yansıtma
- Hedef belirleme
- Gayret gösterme
- Sorun Çözme
- Zamanı Yönetme
- Duygusal Düzen
- Bilişsel Beceriler
- Fiziksel Beceriler
- Çeşitli Akran İlişkileri
- Toplum Yanlısı Normlar (Pro-Social Norms)
- Takım çalışması
- Geri bildirimde Bulunma ve Geribildirim Alma
- Liderlik ve Sorumluluk
- Motive olma (Güdülenme) – okulda iyi olabilmek için teşvik olma, harekete geçme.
- Okulla ilgili Yükümlülük – öğrenmede aktif bir şekilde yükümlü olma
- Okula Bağlı Kalma
- Planlama ve Karar Verme – gelecek planları yapmayı bilme ve seçimler yapma
- Kişilerarası Yeterlilik - empati, hassasiyet ve arkadaşlık becerilerine sahip olma

- Kültürel Yeterlilik – farklı kültürel/ırksal/etnik kökenlerden gelen insanlar hakkında bilgisi olmak ve bu insanlarla rahatça bir araya gelmek
- Direnme (karlı durma) Becerisi – akranlarının olumsuz baskısına ve tehlikeli durumlara karşı direnebilme.
- Barışçıl Yollu Uyuşmazlık Çözümü – şiddete başvurmadan uyuşmazlıkları, çatışmaları çözmeye çalışma.
- Kişisel Güç – başına gelen şeyleri kontrol etme hissine sahip olma
- Öz-Saygı – kendine karşı son derece saygılı olma.
- Belirgin Bir Amaca Sahip Olma - "hayatımın belirli bir amacı var."
- Geleceğe Karşı olumlu Bakış Açısı – kendi geleceğiyle ilgili iyimser olma

Öğrencilerin okul, ev ve mahalle gibi yaşadıkları farklı ortamlarda başarılı olmalarını sağlayan beceriler de yaşam becerileri olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu ortamlar bireyden bireye farklılık gösterdiği için “başarılı olmak” ile kast edilen şey de bireyden bireye değişiklik gösterecektir. Tam olarak öğrendikleri ve üstesinden geldikleri yaşam becerilerinin sonucu olarak aynı ortamdaki bireylerin birbirinden farklı olması olası bir durumdur. Bu nedenle ihtiyaç duyulan yaşam becerileri farklı yaş, etnik ve ırk gruplarındaki ve farklı ekonomik statüdeki bireyler için de farklılık göstermektedir. Bir yandan bu farklılıklara karşı duyarlı olmak gerekirken diğer yandan da tüm bireylerin bilmesi gereken bir dizi temel yaşam becerileri bulunduğu ve birçok bireyin öğrendiği yaşam becerilerini bir ortamdan diğer ortama etkili bir şekilde uygulayabilmesinin önemini kavramak gerekmektedir (Danish 1997, s.113).

Danish ve Nellen’e (1997) göre yaşam becerileri kendiliğinden gelişen bir süreç değildir. Yaşam becerilerini edinmek için bu becerileri göstererek, model olarak ve öğrencilere bizzat uygulatarak bilinçli bir şekilde öğretilmesi gerekmektedir. Sağlıklı çocuklar ve ergen gelişiminde yaşam becerilerinin kazandırılması oldukça önem taşımaktadır çünkü bu gençler yetişkin bir birey olduklarında okul ve aile ortamından çıkarak farklı sosyal ve iş ortamlarına gireceklerdir. Bu nedenle gençleri değişen sosyal çevrelerine ve ilerideki hayata yönelik hazırlamak gerekmektedir.

2. SPOR ARACILIĞIYLA GENÇLERİN YAŞAM BECERİLERİ KAZANMASI ve GELİŞTİRMESİ

2.1 SPORUN GENÇLERİN GELİŞİMİNE KATKISI

Spor bireye, birlikte ve iş birliği içinde hareket etmek, aynı zamanda karşısındakine saygı göstermek gibi temel değerleri öğrettiği için gençlerin gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Sağlıklı olmayı ve zinde kalmaya yardımcı olduğu için hastalıklara yakalanma oranını da aza indirmekte ve böylece sağlıklı bir gelişime yardımcı olmaktadır.

2002’de ABD’deki Ulusal Araştırma Konseyi ve Tıp Enstitüsü gençlerin olumlu yönde gelişimine yardımcı olan etmenleri kişisel ve sosyal etmenler olarak tanımlamış ve bunları fiziksel gelişim, zihinsel gelişim, ruhsal gelişim ve duygusal gelişim olmak üzere da dört temel alan şeklinde belirtmiştir (Danish ve diğ. 2005, s. 46). Fiziksel etkinliklere düzenli olarak katılımın sağlanması sadece fiziksel gelişimi değil zihinsel olarak da gelişimi olumlu yönde etkilemektedir. Bedenen sağlıklı olan gençlerin hastalıklara yakalanma oranı hiçbir spor etkinliği yapmayan gençlere göre daha az oranda olurken, hem zihinsel hem de ruhsal ve duygusal açıdan gelişimleri de olumlu yönde etkilenmektedir.

Gençlerin, hem fiziksel hem de psiko-sosyal gelişimine olumlu yönde etkileme potansiyeline sahip olan sporu tercih etmelerinin pek çok nedeni bulunmaktadır. Bunların başında keyif almaları, aidiyet arayışında olmaları, güçlerini kanıtlamaları, becerilerini geliştirmeleri, saldırganlık sergilemeleri, yapacak bir şeylerinin olması, heyecanı tecrübe etmeleri, bağımsız olmaları, ödüller kazanmaları, ebeveynlerin beklentilerini yerine getirmeleri ve kazanma istekleri gelmektedir (Danish ve diğ. 2005, s. 47).

Sporun kişisel gelişimi desteklemesi için spor faaliyetlerine katılımı elde edilen deneyimlerin ve öğrenilen ilkelerin diğer alanlara aktarılması gerekmektedir. Sporla ilgilenen milyonlarca gencin sadece çok az bir kısmı sporda kariyerine devam

etmektedir. Geri kalanlar için de spor faaliyetlerine katıldıkları süre boyunca edindikleri ilkeleri yetişkin hayatlarında uygulayabilmelerine, bunun yanı sıra kişiliklerini oluşturma ve diğer yetenek ve ilgilerini keşfetmelerine yönlendirilmeleri gerekmektedir (Danish ve diğ. 2005, s. 49). Genel bir ifadeyle belirtmek gerekirse; spor etkinliklerinin gençlerin hem bedensel gelişimine, hem zihinsel gelişimine hem de duygusal ve sosyal gelişimine yönelik doğrudan olumlu bir etkisi bulunmaktadır (Gürkan ve diğ. 2014, s. 37). Spor etkinlikleriyle gençler faal bir şekilde hareket edebilme yeteneğini kazanmakta ve sadece fiziksel değil zihinsel ve sosyal olarak da etkin bir hale gelmektedirler.

2.2 SPORUN GENÇLERİN SOSYAL GELİŞİMİNE KATKISI

Bireyin etrafındaki diğer bireylerle sosyal ilişkiler kurarak, yaşadığı toplumun kültürüne ve değerlerine uyması için gerekli davranışları kazanması olan sosyal gelişimi sağlayacak ve olumlu yönde etkileyebilecek önemli ortamlardan birisi de spordur. Spor aracılığıyla bireyler aynı ortamda bulunan diğer bireylerle sosyal ilişkiler kurmakta ve ortama uyum sağlamaktadır. Bireyleri ve toplulukları bir araya getirdiği için farklı kültürdeki insanlar arasında bir köprü görevi oluşturmaktadır. Başka bir ifadeyle spor farklı gruplar ve farklı sosyal çevreler arasında bağlayıcı bir unsur olmakta ve onları bir araya getirmektedir. Böylece birbirinden farklı insanların sosyalleşmesini sağlamaktadır.

Spor etkinliklerine katılan gençler, kendi dar ve küçük okul ve aile çevrelerinin dışına çıkarak farklı okullardan veya farklı çevrelerden yaşlılarıyla bir araya gelme ve sosyal ilişkiler kurma olanağına sahip olmaktadır. Spor etkinliklerinin gençlerin hem sosyal gelişimi hem de davranışları üzerinde belirgin bir şekilde olumlu katkılarının bulunduğu tespit edilmiştir. Sosyal ve duygusal gelişim açısından spor etkinliklerine aktif bir şekilde katılan gençlerde karşılıklı yardımlaşma, beraber çalışma, diğer oyunculara ve oyunun kurallarına karşı saygı gösterme duygularının geliştiği gözlenmiştir. Bunların yanı sıra grup içerisinde nasıl hareket edilmesi gerektiği ve kendilerini kontrol etmeyi de öğrenmişler ve derslerinde daha başarılı olmuşlardır (Gürkan ve diğ. 2014, s. 37).

Okullardaki beden eğitimi derslerinde, spor etkinliklerinin gerçekleşmesi ve gençlerin bu etkinliklere faal bir şekilde katılımının sağlanması hem gençler için hem de okul için cazip edici bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Daha açık bir ifadeyle belirtmek gerekirse; böyle bir katılımın sağlanması, ergenlere yeterlilik ve yetkinliklerin kazandırılması ve onların bu etkinliklerden keyif almaları için olanakların sunulması mümkün hale gelmektedir. Bunun yanı sıra okulların eğitim alanındaki görevini yerine getirmesine de katkısı olmaktadır (Danish ve diğ. 2005, s. 47).

Spor etkinliklerine katılan gençlerin özgüveni gelişmekte ve davranışları olumlu yönde gelişmektedir. Spor faaliyetlerine katılım süreleri arttıkça yabancılaşma ve çekimserlik duygusu ortadan kalkabilmektedir. Ayrıca sosyal davranışlarda da daha dışa dönük olmakta ve sosyal ilişkilerin kurulması ve geliştirilmesi olanaklı hale gelmektedir (Gürkan ve diğ. 2014, s. 37).

2007 yılında ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerine yönelik yapılmış bir araştırmada (Büyüközdemir 2008), beden eğitimi dersinin sosyal gelişim sürecine etkisi ölçülmüştür. Beden eğitimi derslerinin saatini yetersiz bulan öğrencilerin derse karşı olumlu bir tutum içinde oldukları ve derse katılmaya istekli oldukları görülmüştür. Öğrencilerin büyük bir kısmı beden eğitimi dersinin kendilerine sosyal kazanımları sağladığını ve paylaşım duygusunun yoğun bir şekilde ortaya çıkardığını ifade etmişlerdir. Ayrıca beden eğitimi dersi öğrencilerin kendilerini en rahat ifade edebildikleri bir ders olarak da ön plana çıkmıştır.

Beden eğitimi derslerinin gençlerin sosyal gelişimi üzerinde kanıtlanan olumlu etkilerinin farklı çalışmalarla ortaya konmasına rağmen; Türkiye'deki devlet okullarında beden eğitimi derslerinin hem ders sayısı olarak az oluşu hem de fiziki koşullar (spor salonlarının olmayışı gibi) ve spor malzemelerinin yetersizliği açısından beden eğitimi dersleri yetersiz kalmakta ve hedeflenen amaçlara ulaşılamamaktadır.

2.2.1 Sporun Gençlerin Sosyalleşmesine Katkısı

Sporun, bireyin sosyal ortamlara girmesine olanak tanıyan sosyal bir etkinlik olduğu için bireyin sosyalleşmesinde yani sosyal bir varlık olmasında önemli bir yeri bulunmaktadır. Spor günümüzde müşterek bir şekilde gerçekleştiği için sporla ilgilenen bireyler spor etkinlikleri sayesinde farklı insan gruplarıyla ilişkiler kurmaktadır. Çünkü spor, bireyi kendi küçük çevresinden kurtararak farklı ortamlarda, farklı kişilerle, farklı görüş ve inançlara sahip insanlarla bir araya getirip diyalog kurmasını ve etkileşim içinde bulunmasını sağlamaktadır (Küçük ve Koç, 2015).

Beden eğitimi derslerinin ortaöğretim kademesindeki gençlerin sosyal gelişimine etkisinin araştırıldığı bir çalışmada (Mülayim 2014); gençlerin beden eğitimi dersi sayesinde sosyalleştiği ortaya çıkmıştır. Girişkenlik, sosyallik ve kendini rahat ifade edebilme gibi özelliklerin ergenlik dönemi içindeki yaş seviyelerine göre değişiklik gösterdiği tespit edilmiş ve gençlerin yaşı büyüdükçe sosyalleşme düzeylerinde artış olduğu görülmüştür. Ergenliğin başında olan gençler daha çekingen ve beden eğitimi faaliyetlerinde daha pasif dururken, ergenliğin son yıllarındaki öğrenciler önemli bir sosyal gelişim göstermekte ve tüm faaliyetlere aktif olarak katılmaktadırlar. Beden eğitimi dersi sayesinde sosyalleşen gençler, spor etkinlikleri aracılığıyla sosyal gelişimlerini daha ileri seviyelere taşımaktadırlar.

Gençleri bir araya getirmesi ve birleştirici rolü sayesinde spor etkili bir sosyalleştirme aracı olmaktadır. Sadece gençlerin sosyalleşmesine değil, sosyal anlamda değişimlerine de hizmet etmektedir. Çünkü fedakârlık, sadakat, sorumluluk, güvenilirlik, hoşgörü ve kendini disiplin altına almak gibi sosyal değerlerin oluşmasına ve sürekli hale gelmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca sosyalleşme sürecinin önemli bir sonucu olan rol öğrenme gerçekleştiği için, gençler kendilerine uygun olan sosyal rolleri spor aracılığıyla öğrenmektedir. İyi vatandaş, iyi arkadaş, iyi öğrenci, sorumluluk sahibi birey olma, birlikte çalışma, liderlik gibi rolleri öğrenmelerinde spor faaliyetleri önemli rol oynamaktadır (Küçük ve Koç 2015).

Sporun rekabetçi ortamında yer alan gençler rekabetçi yapıyı, çalışma disiplini, cesaretli olmayı ve mücadele etmeyi öğrenmektedir. Bunlarını yanı sıra spor ortamında kazanmak kadar kaybetmeyi kabul etmesi gerektiğini, paylaşım içinde bulunmayı, yardımlaşmayı, diğer bireylerin görüş ve düşüncelerine saygı göstermeyi de öğrenmektedir. Sosyal sorumluluk duygusunun gelişmesiyle de sosyalleşme süreci sağlanmaktadır (Şahan 2008, s. 261).

Sporun önemli görevlerinden biri de, bir gruba aidiyet hissini sağlaması ve geliştirmesidir. İnsan sosyal bir varlık olduğu için aidiyet duygusu sosyalleşme sürecinde önemli bir değer olarak görülmektedir. Bir aileye, bir takıma bir millete ait olmak, bireyin toplumdaki rolünün belirlenmesinde ve statü kazanmasında önemli bir unsurdur (Şahan 2008, s. 261). Spor sayesinde gençler, üyesi oldukları takıma yönelik aidiyet duygularını geliştirmekte ve üzerlerine düşen rollerini benimseyip rahatlıkla yerine getirebilmektedirler.

2.2.2 Sporun Gençlerin Sosyal Beceri ve Yeterlilik Kazanmasına Yönelik Katkısı

Sosyal beceri ve sosyal yeterlilikleri geliştirmede spor önemli bir etkinlik olarak görülmektedir. Bireylerin sosyal ilişkiler kurmasına yardım ederek diğer bireyler ve gruplarla arasındaki iletişimin ve bağların güçlenmesini sağlamaktadır. Belirli bir amaca ulaşmak için bireyin sergilediği davranış şekilleri olan sosyal becerinin gelişimine katkıda bulunacak en etkili araçlardan biri spordur. Çünkü sporda bir amaç belirlenmekte ve bu amaca ulaşmak için birtakım davranışlar sergilenmektedir. Ortak bir amaca yönelik hareket eden bireyler, planlı ve sistemli bir şekilde birlikte hareket edebilme sayesinde takım üyeleri arasında güçlü bir iletişim bağı kurabilmektedir.

Gerek beden eğitimi dersleri gerek spor etkinlikleriyle sosyal becerilerin öğretilmesi ve geliştirilmesi mümkündür. Bazı gençlerin hâlihazırda öğrendiği yetenekler olsa bile var olan bu yetenekleri geliştirmek ve üzerine yenilerini eklemek konusunda spor etkinlikleri önemli olarak görülmektedir. Spor etkinliklerinde; bireyin beklentileri başarıyla yerine getirmesi, etkin bir şekilde çabasını ortaya koyması, diğer arkadaşlarının öğrenme ve katılım haklarına saygı göstermesi, oyunu kurallarına göre

oynaması ve arkadaşlarını desteklemesi, rakiplerine saygı göstermesi gibi sosyal becerileri öğrenmekte ve gelişim göstermektedir (Vidoni ve Ward 2009, s. 286).

2.3 SPOR ARACILIĞIYLA POZİTİF GENÇ GELİŞİMİ, YAŞAM BECERİLERİNİN KAZANILMASI ve GELİŞTİRİLMESİ

Beden eğitimi, spor psikolojisi ve genç gelişimi alanlarındaki uzmanlar; pozitif genç gelişiminde ve gençlerin yaşam becerilerini kazanmaları ve geliştirmelerinde sporun bir araç olarak kullanılmasıyla yakından ilgilenmektedirler. Çünkü spor gençlerin gelişimine yönelik olumlu imkânlar sunmaktadır. Genellikle gençlerin kendi seçimleri ve tercihleri doğrultusunda olan spor etkinliklerine katılan gençler sadece fiziksel değil hem bilişsel hem de duygusal olarak daha etkin bir hale gelmektedirler (Dworkin ve diğ. 2003, s. 26). Gençler hiçbir zorlama ve dayatma altında olmadan genellikle kendileri bu spor etkinliklerine katıldıkları için daha fazla istekli olmakta ve bu etkinliklere ilgi göstermektedirler. Kendi isteğiyle spor etkinliklerine katılan gençler burada üzerlerine düşen görevlerin bilincinde olmakta ve sorumluluklarını yerine getirebilmektedirler.

Takım oyunları şeklinde veya belirli bir organizasyon çerçevesinde gerçekleştirilen spor faaliyetleri hem fiziksel hem de ruhsal olarak gençleri harekete geçirdiği için (Gould ve Carson 2008, s. 78) yaşam becerilerinin kazanılmasında ve geliştirilmesinde beden eğitimi derslerine göre çok daha fazla etkili olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle beden eğitimi derslerinin yanı sıra ders dışı spor etkinlikleriyle de bu kazanımların oluşmasının desteklenmesi gerekmektedir.

Müfredat dışı etkinlikler ayrıca önem taşımaktadır çünkü okul dışındaki zamanlarda gerçekleştiği için gençlerin boş zamanlarını değerlendirmelerinde ve böylece olumsuz ya da risk taşıyan davranışlara yönelmelerine karşı iyi birer alternatif oluşturmaktadır. Bu iyi vakit geçirme süresince gençler; kamu kuruluşlarının, belediyelerin, okulların desteklediği müzik, tiyatro, drama, resim gibi sanat ve kültür programları ya da spor etkinlikleri ile gelişmelerine olumlu yönde etki edebilecek olanaklara kavuşabilmektedirler. Bu tarz etkinliklerde gençlerin; yetişkinlerin davranışlarını rol

modeli olarak benimsemeleri ve böylece arzu edilen davranış değişikliklerinin gerçekleşmesi ayrıca yaşlılarının arasında sosyalleşmeleri de sağlanmaktadır. Bu nedenle, müfredat dışı etkinliklerin uygun biçimde yapılandırılarak uygulamaya konulduğu takdirde pozitif genç gelişimine olumlu yönde katkılar sunacağı ve istenilen amaca ulaşılacağı düşünülmektedir.

Davranışsal, bilişsel, kişisel ve kişiler arası şeklinde olan yaşam becerilerini kazanmak için bir yeteneğin sadece spor ortamında değil diğer ortamlara da aktarılması ve sporun olmadığı ortamlarda örneğin okulda, evde, işte, bireyin başarılı olmasına yardımcı olması gerekmektedir (Danish ve diğ. 2004, s. 62). Yaşam becerilerini öğretmek için spor uygun bir ortam olarak görülmektedir çünkü ergenlerin çoğunlukla istekli bir şekilde katıldığı sosyal bir aktivitedir. Spor her ne kadar tek başına gençlerde olumlu davranışların oluşması için yeterli görülme de yaşam becerilerinin kazanılmasında ve geliştirilmesinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Yaşam becerilerini öğretmek için spor uygun bir ortam olarak görülmektedir çünkü ergenlerin çoğunlukla istekli bir şekilde katıldığı sosyal bir aktivitedir. Spor; gençler arasında hem çok revaçta hem de değer gören bir sosyal etkinlik olduğu için gençler sporla çok daha kolay bir şekilde harekete geçmekte ve motive olmaktadır (Gould ve Carson 2008, s.78). Okul eğitimi süresince de, beden eğitimi dersleriyle bu ortam sağlanmaya çalışılmakta ve gençlerin bu becerileri kazanmaları hedeflenmektedir.

Okullarda yürütülen ders dışındaki spor temelli etkinlikler; öğrencilerin hem spor faaliyetlerini öğrenmelerini ve etkin bir şekilde bu faaliyetlere katılımını sağlamak hem de yaşam becerilerini edinmelerini ve geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle spor aracılığıyla öğrenilenlerin, spor dışındaki hayatın diğer alanlarına aktarılabilmesi gerekmektedir. Müfredat dışı spor etkinlikleriyle spor becerilerinin ve yaşam becerilerinin öğretilmesi arasındaki benzerlikler önem taşımaktadır. Her iki alana yönelik becerilerini de gösterilmesi değil öğretilmesi gerekmektedir. Başka bir ifadeyle hayata dair becerilerin konuşarak değil, yaparak öğretilmesi gerekmektedir (Danish ve diğ. 2005. s. 54). Bunun için de gençlerin bizzat faaliyetlerin içerisinde yer almaları teşvik edilerek katılımlarının sağlanması önem taşımaktadır.

Amerika’da özellikle son dönemde okullardaki beden eğitiminin yanı sıra müfredat dışı ancak çoğunlukla okul temelli etkinliklerle pozitif genç gelişiminin desteklenmesini amaçlayan ve gençlere yaşam becerilerinin kazandırılmasını hedefleyen birçok “müdahale programı” geliştirilmiş ve uygulanmaktadır.

Müfredat dışı olarak 1998 yılında başlangıçta dört lise üzerinde pilot çalışma olarak uygulanan ve daha sonraki yıllarda 88 okula yayılan Play It Smart (Akıllı Oyna) programı, geri kalmış bölgelerdeki futbol oyuncularının ihtiyaçlarını karşılamak amaçlı gerçekleştirilmiştir. Okul dersleri dışında gerçekleşen bu programa katılan lise öğrencileri; spor aracılığıyla edindikleri transfer edilebilir yeteneklerinin farkına varmışlar ve bu yeteneklerini akademik hayatlarında nasıl kullanacaklarını, verimli ilişkiler kurmayı ve bu ilişkileri sürdürmeyi, iş hayatında yeteneklerini etkin bir şekilde kullanabilmek için gerekli güveni kazanmayı öğrenmişlerdir (Petitpas ve diğ. 2004, s. 325).

Pozitif genç gelişimine yönelik bir diğer program da *SUPER – “Eğitim ve Rekreasyonu Desteklemek için Birleştiren Birleşik Spor” (Sports United to Promote Education and Recreation)* isimli spor temelli bir programdır. Sporda hem fiziksel hem zihinsel verimlerini (performanslarını) geliştirmek, gerek sporda gerekse spor dışında beceri gerektiren durumların farkına varmak ve sonrasında hem sporda hem de spor dışındaki ortamlarda bu becerileri uygulayabilmek için katılımcılara çeşitli becerileri nasıl kullanacakları öğretilmektedir. Programın hedefleri ise her katılımcının şu ilkeleri benimsemesini sağlamaktır (Danish ve diğ. 2005, s. 50):

- 1) Spordaki verimin (performansın) mükemmelliği ile hayatın diğer alanlarındaki kişisel mükemmellik arasında bir ilişki bulunmaktadır.
- 2) Zihinsel beceriler hem spor verimini (performansını) hem de kişisel verimi (performansı) geliştirmekte ve arttırmaktadır.
- 3) Sporda olduğu gibi hayatta da hedefler belirlemek ve bu hedefleri gerçekleştirmek önemlidir.
- 4) Hedeflerin gerçekleşmesine yönelik engellerin üstesinden gelmek mümkündür.
- 5) Sporda etkin bir katılım, sağlıklı olmayı ve fiziksel açıdan formda olmayı gerektirmektedir.

Son yıllarda geliştirilmiş olan bu programların ortak noktası sporu kullanarak gençlerin olumlu yönde gelişimini desteklemektir. Ergenlerin müfredat dışı bu farklı etkinliklere katılımını inceleyen bir dizi odak grup çalışmasında gençlerin ders dışı etkinliklere katılımıyla ilgili gelişimlerini destekleyen altı alan tespit edilmiştir. Bunlar; (1) yeni şeyleri denemek ve kişisel sınırlarını öğrenmek gibi kimliğini bulma ve keşfetme; (2) sorumluluk almak ve hedef belirlemek gibi girişkenlik gelişimi; (3) performansı ve dikkati etkileyebilecek olumsuz duyguları engellemek gibi duygusal düzenleme; (4) yaşlılarına duygudaşlık ve sadakat göstermek gibi akran ilişkilerini geliştirme; (5) liderliği öğrenmek ve geribildirimde bulunmak gibi takım çalışması ve sosyal beceriler; (6) grup liderlerinden ve topluluk üyelerinden destek görmek gibi yetişkin çevresi ve sosyal sermaye şeklinde belirlenmiştir (Dworkin ve diğ. 2003, s. 17).

Gençlerin olumlu bir şekilde gelişimine imkân veren ve yaşam becerilerini kazanmalarında önemli bir yeri olduğu görülen spor etkinliklerinin okul dersleri dışında gerçekleştirilmesi ve gençlerin bu organizasyonlara katılımlarının teşvik edilmesi gerekmektedir. Ayrıca okul derslerinin dışındaki zamanda gerçekleştiği için bu etkinliklerde daha fazla vakit geçirmeleri sağlanarak, gelişimsel olanaklarının desteklenmesi gerekmektedir. Özellikle kendi istekleriyle gençlerin bu etkinliklere katılımının sağlanması ve bizzat kendilerinin etkin bir şekilde faaliyetlerde bulunarak tecrübe etmeleri gerekmektedir.

2.4 TAKIM RUHUyla SAĞLIKLI GELİŞİM VE SOSYAL ETKİLEŞİM İÇİN “3X3 BASKETBOL TURNUVASI”

Türk Basketbolunu Geliştirme ve Eğitme Vakfı (TÜBASKGEV) ile İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA) / Çocuk ve Gençlere Mali Destek Programı iş birliği ile İstanbul’un Bahçelievler, Gaziosmanpaşa, Küçükçekmece ve Sarıyer ilçelerinde 01/09/2014 – 31/08/2015 tarihlerinde 12 aylık bir süreyi kapsayan çalışma olarak gerçekleşmiştir.

İstanbul’un hayat şartlarının diğer ilçelere göre daha zor, sosyal imkanlar açısından daha kısıtlı, sosyo – ekonomik açıdan daha elverişsiz olduğu, eğitim hayatını daha erken sonlandırma, madde bağımlılığına daha yakın olan ve işlenen suç oranlarının daha

yüksek olduğu, etnik köken veya diğer sebeplerden dolayı sosyal açıdan gençlerin toplumdan dışlanma oranlarının yüksek olduğu, Bahçelievler, Gaziosmanpaşa, Küçükçekmece ve Sarıyer ilçelerinde yaşamakta olan ve risk grubunda yer alan 13-18 yaş arasındaki yaklaşık 2304 kız- erkek; genç projenin katılımcılarını oluşturmaktadır.

Bu projenin amacı, sosyo-ekonomik açıdan kısıtlı imkanlarla yaşayan gençlerin spor aracılığıyla hem fiziksel hem de zihinsel açıdan sağlıklı gelişimlerinin sağlanması özellikle risk altından bulunan gençlerin sportif faaliyetlere yönlendirilmesi ile suçtan ve zararlı alışkanlıklardan uzak durmalarını sağlamaktır. Gençlerin sosyal uyumlarını ve toplumsal aidiyetlerini arttırmak, sosyal etkileşimlerini geliştirmek, hayata tutunmalarını sağlamak, sosyal dışlanmalarını azaltmak ve hem aileleri hem de çevreleri için faydalı bireyler haline gelmelerini sağlamak amaçlanmaktadır. 3x3 Basketbolu dünyanın her yerinde heyecanla, yeniliklerle ve dinamik bir şekilde ama farklı formatlarda oynanan sokak basketbolundan esinlenerek geliştirilen oyun olmuştur.

FIBA tarafından da desteklenen bu organizasyonda maçlar üçer oyuncunun yer aldığı iki takımın standart saha ölçülerinden oluşan bir yarım sahada mücadele etmeleriyle oynanmaktadır. Burada amaç bir an önce 21 sayıya ulaşabilmek ya da on dakikalık oyun süresi sonunda maçı üstün tamamlamaktır.

3x3 Basketbolunun kuralları tam sahaya göre daha basittir, daha az sayıda oyuncu sahada yer aldığı için daha kolay oynanabilmektedir. Tek pota ve yarım sahanın bulunduğu her yerde oynanabilmektedir. Ayrıca yetenek ve boy kavramı olmaksızın herkesin oynayabilmesine olanak sağlayabilmektedir.

Bu turnuvada İstanbul'un dört ilçesinden (2.173.600 nüfusa sahip), her ilçeden sekiz, toplamda 32 liseden, okul başına 72 kişiden olmak üzere toplamda 2304 genç katılımcı olarak yer almıştır. Erkeklerde ve kızlarda değişik yaş gruplarında toplam 576 basketbol takımının katılımıyla yaklaşık 1300 maç yapılmıştır.

3. VERİ ve YÖNTEM

Bu bölümde, gençlere sporun yaşam becerileri kazandırmadaki katkısına ilişkin görüşlerin elde edildiği verilerle ilgili bilgiler verilmiştir. Spor yapan gençler örneklemini olarak 3x3 basketbol turnuvasına katılan katılımcılar seçilmiş ve örnek sayısının belirlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1 ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada demografik ve çeşitli etkenlerin spor yapan gençlere yaşam becerisi kazandırması üzerindeki etkisi araştırılmaktadır. Bu kapsamda demografik ve diğer etkenlerin spor yapan gençlerin yaşam becerisini nasıl ve ne oranda etkilediği ortaya çıkmaktadır. Hansen ve Larson tarafından 2005 yılında geliştirilen yaşam becerileri ölçeği Türkçe'ye çevrilerek 3x3 basketbol turnuvasına katılan genç sporculara uygulanmıştır. Ölçekte yer alan 53 soru faktör analizi yapılarak yeniden boyutlandırılmıştır. Örneklem grubunun cevapları normal dağılım göstermediği için demografik ve diğer değişkenlerle boyutlar arasındaki farklılığı belirleyebilmek için parametrik olmayan testlerden Whitney U ve Kruskal Wallis H Testleri uygulanmış, ayrıca boyutlar arasındaki ilişkileri ölçmek için de Spearman korelasyon analizi yapılmıştır.

3.2 ARAŞTIRMANIN AMACI ve ÖNEMİ

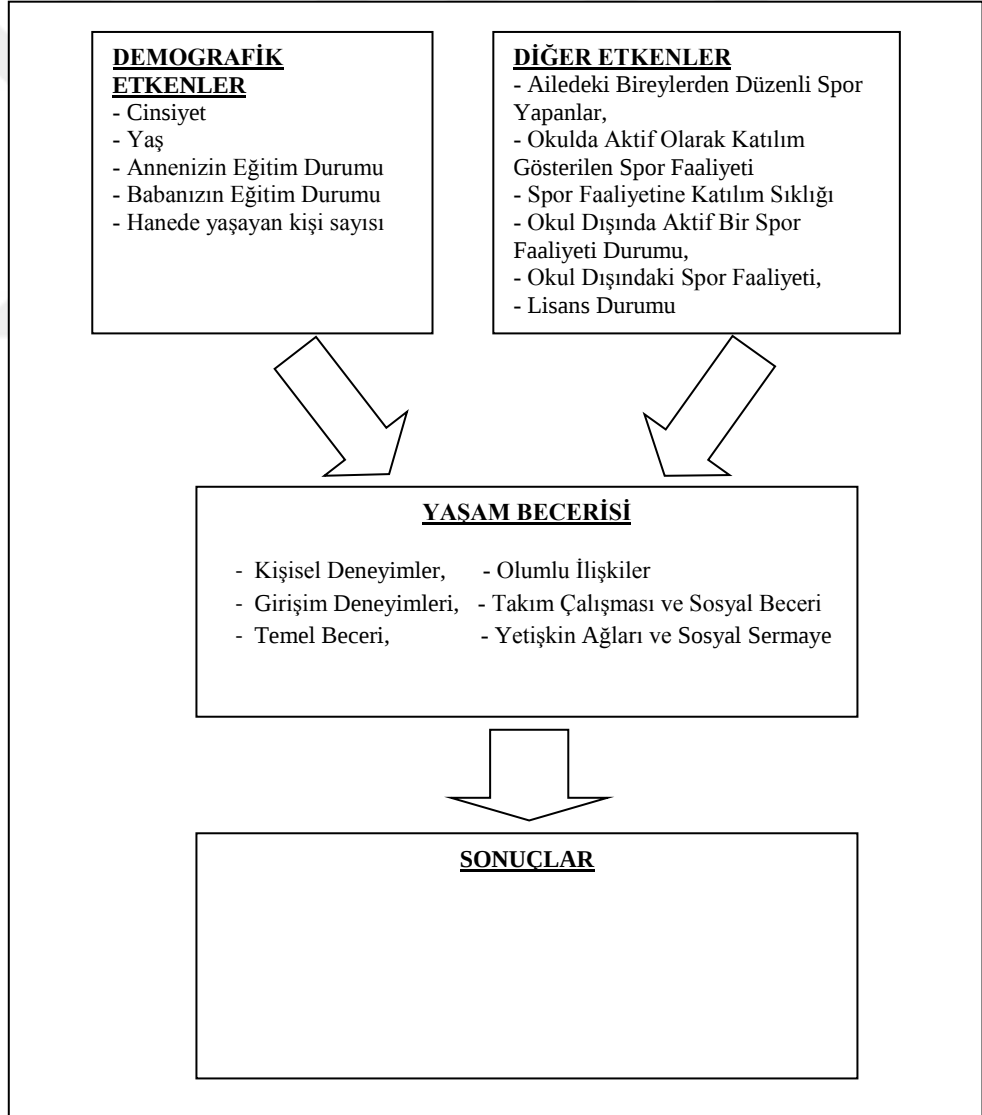
Bu çalışmada, gençlere sporun yaşam becerisi kazandırmadaki katkısının ampirik olarak analizinin yapılması amaçlanmaktadır. Araştırmanın bir diğer amacı ise katılımcıların demografik ve çeşitli etkenlere göre sporun yaşam becerisi kazandırmadaki katkısının farklılık gösterip göstermediğini saptamaktır. Türkiye Basketbol Federasyonu'na gençlere sporun yaşam becerisi kazandırmadaki katkısı ile ilgili geri bildirim sağlanarak, sporun yaşam becerisi kazandırmadaki katkısıyla ilgili olumsuz değerlendirilen konuların tespit edilerek çözüm yolları üretilmesi konusunda önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Gençler spora yönlendirilerek yaşam becerilerinin

artırılması, konuyla ilgili literatüre katkı sağlanması ve bu alanda yapılacak olan araştırmalara rehberlik edecek öneriler sunulması amaçlanmaktadır.

3.3 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Sporun gençlere yaşam becerileri kazandırmadaki katkısına ilişkin verilerin toplanmasında ve analizinde çeşitli yöntemler uygulanmıştır. Bu yöntemlerde kullanılan değişkenler araştırmanın modelinde gösterilmiştir (Şekil 3.1).

Şekil 3.1: Araştırmanın modeli

Araştırmanın modelinde demografik ve diğer etkenlerle spor yapan gençlerin yaşam becerileri arasında yapılan analizlerin sonuçlarına yer verilmiştir.

3.4 ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Hipotez, araştırma problemi ile ilgili olarak ileri sürülen iddia ve açıklamalardır. Bu iddialar veya açıklamalar, araştırma probleminin çözümüne katkıda bulunacak hareket tarzlarının istatistiksel parametrelerle ifadesidir. Hipotez testi bu iddialar ve açıklamaların doğruluğunun araştırılması ve karara bağlanmasıdır (Yükselen 2011, s.18). Hipotez testi sürecinin başında sıfır (H_0) hipotezine karşı mutlaka bir alternatif hipotez (H_1) oluşturulması gerekmektedir. Hipotez kurulduktan sonra ilgili hipotezi test etmek için uygun bir test tekniğinin seçilmesi gerekir. Araştırmada anlamlı farklılık gösteren sonuçlara yer verildiği için hipotezlerde de anlamlı farklılık gösteren sonuçların hipotezlerine yer verilmiştir. Araştırmada spor yapan gençlerin yaşam beceriyle, demografik ve diğer değişkenler arasındaki ilişkiyle ilgili 8 adet hipotez kurulmuştur. Kurulan hipotezler şu şekildedir:

H₁: Spor aracılığıyla gençlerin yaşam becerilerini kazanmasında cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H_{1a}: Yaşam becerilerinden kişisel deneyimleri cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H_{1b}: Yaşam becerilerinden girişim deneyimleri cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H_{1c}: Yaşam becerilerinden takım çalışması ve sosyal beceriler cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H_{1d}: Yaşam becerilerinden olumlu ilişkiler cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H_{1e}: Yaşam becerilerinden temel beceriler cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H_{1f}: Yaşam becerilerinden yetişkin ağırları ve sosyal sermaye cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H₂: Okulda aktif olarak bir spor faaliyetinde yer alan gençlerle bir spor faaliyetinde yer almayanlar arasında yaşam becerilerini kazanmada farklılık vardır.

H_{2a}: Okulda aktif olarak bir spor faaliyetinde yer alan gençlerle yer almayanlar arasında kişisel deneyimler bakımından farklılık vardır .

H_{2b}: Okulda aktif olarak bir spor faaliyetinde yer alan gençlerle yer almayanlar arasında girişim deneyimleri bakımından farklılık vardır .

H_{2c}: Okulda aktif olarak bir spor faaliyetinde yer alan gençlerle yer almayanlar arasında takım çalışması ve sosyal sermaye bakımından farklılık vardır .

H_{2d}: Okulda aktif olarak bir spor faaliyetinde yer alan gençlerle yer almayanlar arasında olumlu ilişkiler bakımından farklılık göstermektedir.

H_{2e}: Okulda aktif olarak bir spor faaliyetinde yer alan gençlerle yer almayanlar arasında temel beceriler bakımından farklılık göstermektedir.

H_{2f}: Okulda aktif olarak bir spor faaliyetinde yer alan gençlerle yer almayanlar arasında yetişkin ağırları ve sosyal sermaye bakımından farklılık göstermektedir.

H₃: Spor aracılığıyla yaşam becerilerinin kazanılması, okulda aktif olarak yapılan bir spor faaliyeti türüne göre farklılık göstermektedir.

H₄: Spor aracılığıyla yaşam becerilerinin kazanılması, okulda aktif olarak yapılan bir spor faaliyetine katılım sıklığına göre değişiklik göstermektedir.

H₅: Okul dışında aktif olarak bir spor faaliyetinde yer alan gençlerle bir spor faaliyetine okul dışında aktif olarak katılmayanlar arasında yaşam becerilerini kazanmada farklılık vardır.

H_{5a}: Okul dışında aktif olarak bir spor faaliyetinde yer alan gençlerle yer almayanlar arasında kişisel deneyimler bakımından farklılık vardır .

H_{5b}: Okul dışında aktif olarak bir spor faaliyetinde yer alan gençlerle yer almayanlar arasında girişim deneyimleri bakımından farklılık vardır .

H_{5c}: Okul dışında aktif olarak bir spor faaliyetinde yer alan gençlerle yer almayanlar arasında takım çalışması ve sosyal sermaye bakımından farklılık vardır .

H_{5d}: Okul dışında aktif olarak bir spor faaliyetinde yer alan gençlerle yer almayanlar arasında olumlu ilişkiler bakımından farklılık göstermektedir.

H_{5e}: Okul dışında aktif olarak bir spor faaliyetinde yer alan gençlerle yer almayanlar arasında temel beceriler bakımından farklılık göstermektedir.

H_{5f}: Okul dışında aktif olarak bir spor faaliyetinde yer alan gençlerle yer almayanlar arasında yetişkin ağırları ve sosyal sermaye bakımından farklılık göstermektedir.

H₆: Okulda aktif olarak katılımında bulunulan bir spor faaliyeti türüne göre sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmasındaki unsurlardan yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkeni bakımından farklılık vardır.

H₇: Okul dışında aktif olarak katılımında bulunulan bir spor faaliyetinin lisans durumuna göre sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmasındaki unsurlardan kişisel deneyimler değişkeni bakımından farklılık vardır.

H₈: Sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmasındaki unsurlardan kişisel deneyimler algısı arttıkça diğer yaşam becerilerine ait algısı da artar.

3.5 ARAŞTIRMANIN EVREN ve ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın, incelenen konuda ana kütlenin tümünü kapsaması pratik olmadığı gibi, çoğu kez buna olanak da bulunmayabilir. O nedenle bütünün tamamı yerine onun temsil edici bir parçası dikkate alınarak ana kütle özellikleri belirlenmeye çalışılır (Seyidoğlu 2000, s. 39). Örneklem seçimi, olasılığa dayanan ve olasılığa dayalı olmayan olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır. Bu araştırmada, olasılığa dayalı olmayan örneklem seçme tekniklerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolayda örnekleme yöntemi, örneğe ulaşılabilirdiği kadar çok kişinin dâhil edilmesini esas almaktadır (Altunışık ve diğ. 2012, s.142).

Araştırmaya Türkiye Basketbol Federasyonu öncülüğünde İstanbul Kalkınma Ajansı ve İlçe Kaymakamlıkları “Takım Ruhuyla Sağlıklı Gelişim ve Sosyal Etkileşim İçin 3x3 Basketbol adlı projeyle destek vermiştir. İstanbul'un, sosyo-ekonomik açıdan nispeten daha dezavantajlı olan, yaşam koşullarının daha zorlu olduğu, sosyal imkanların daha az olduğu, madde bağımlılığı, okulu erken terk ve suç işleme oranlarının daha yüksek olduğu, Gaziosmanpaşa, Küçükçekmece, Bahçelievler ve Sarıyer ilçelerinde yaşayan,

risk grubunda bulunan 13 -18 yaş aralığındaki yaklaşık 2304 kız-erkek genç proje kapsamında 3x3 basketbol projesine katılmıştır.

Tablo 3.1: Örneklem büyüklükleri

Evren Büy.	+ -0.03 örneklem hatası (d)			+0.05 örneklem hatası (d)			+0.10 örneklem hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S., 2004. *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay, ss.50.

Örneklem büyüklüğüyle ilgili veriler Tablo 3.1’de verilmiştir. Örneklem hatası %5 oranında 384 olmasına karşın 528 genç sporcuya anket uygulanmış ve katılımcılar tarafından hatalı ve eksik doldurulan 21 anket elendikten sonra geriye kalan 507 anket analize tabi tutulmuştur.

3.6 ARAŞTIRMANIN VERİ TOPLAMA YÖNTEM ve ARACI

Bir araştırma veri olmadan yürütülemez. Veri araştırmayı sonuca götürmeye yarayan her türlü bilgi, belge, kayıt ve istatistiklerdir. Veriler bir anlamda işlenmemiş kanıtlardır. Bunların çeşitli biçimsel yollarla işlenip değerlendirilmesi sonucu, incelenen soruna cevap bulunmaya çalışılır. Veri toplama bir anlamda olgular hakkında gözlemde bulunma demektir. Araştırmacının asıl amacı olguları tanıtmak ve bunlar arasındaki ilişkileri ortaya koymaktır. Veriler olguların göstergesidir; o yüzden de araştırmanın adeta temelini oluşturur (Seyidoğlu 2000, s. 35).

Nicel araştırmalar, en yaygın araştırma kategorisi olup, önceden hazırlanmış bir anket formunun belirli sayıda cevaplayıcı üzerinde uygulanmasıdır (Nakip 2008, s. 55). Bu

araştırmada, nicel ve tanımlayıcı araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak ise anket tekniği kullanılmıştır. Anket, birinci dereceden veri toplamada çok kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde, bilgiler araştırma konusu olan ana kütleden seçilen örneğe dahil kişilere sözlü veya yazılı soru sormak yoluyla sağlanır. Amacı davranışları, demografik özellikleri, bilgi düzeyini ve fikirlerini ölçmektir (Tokol 2010, s. 45). Anket yönteminin uygulanmasında telefon, kişisel görüşme, mektup ve e-posta gibi araçlardan yararlanılabilir. Anket sorularının oluşturulması için literatür araştırılmış ve daha önce yapılan çalışmalarda geliştirilen ölçekler incelenmiştir.

Oluşturulan anket formunun birinci ve ikinci bölümünde yer alan sorular Carson'un 2010 yılında yapmış olduğu liselilerde transfer yoluyla yaşam becerilerinin geliştirilmesi konulu çalışmasından alınarak Türkçe'ye çevrilmiştir. Anket formunun üçüncü bölümünde yer alan sorular Hansen ve Larson tarafından 2005 yılında geliştirilen yaşam becerileri ölçeğinin Türkçe'ye çevrilmesiyle oluşturulmuştur (Bkz. Ek 1:Tablo 5). İlk olarak 100 adet ölçek 3x3 basketbol turnuvasına katılan genç sporculara uygulanmış yapılan güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach's Alpha değerinin yüksek çıkması nedeniyle ölçeklerin genç sporculara uygulanmasına devam edilmiştir.

Anketin birinci bölümündeki sorular, anket katılımcılarının demografik ve diğer özelliklerini belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Demografik ve diğer değişkenleri belirlemeye yönelik olan sorular; cinsiyet, yaş, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, katılım gösterilen spor faaliyetleri ve bu faaliyetlere ilişkin sorular sorulmuştur.

Anketin ikinci bölümünde, anket katılımcılarının basketbol takımına ve beden eğitimi öğretmenine ilişkin düşüncelerini belirlemeye yönelik olarak hazırlanmış 8 adet soru bulunmaktadır.

Anketin üçüncü bölümünde, anket katılımcılarına basketbol oynamalarının yaşam becerilerine katkısına ilişkin sorular sorulmuştur. Bu bölümde Likert ölçeğinde (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum) hazırlanmış 53 soru mevcuttur.

Likert tipi ölçekler, derecelmeli ölçeklerdir ve beğeni, tutum, kaygı gibi soyut ve ölçülmesi zor değişkenleri ölçülebilir hale getirir ve araştırmacılara güçlü istatistik testleriyle çalışabilme şansı verir (Saruhan ve Özdemirci 2011, s.137). Bu nedenle, anket sorularında Likert ölçeği kullanılmıştır. Üçüncü bölümdeki sorular kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye olmak üzere 6 alt boyut altında gruplandırılmıştır. Kişisel deneyimler boyutu 1 ile 6 arasındaki sorulardan, girişim deneyimleri boyutu 7 ile 18 arasındaki, temel beceri boyutu 19 ile 28 arasındaki, olumlu ilişkiler boyutu 29 ile 36 arasındaki, takım çalışması ve sosyal beceri boyutu 37 ile 46 arasındaki, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye 47 ile 53 arasındaki sorulardan oluşmaktadır.

3.7 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırmalarda yapılmak istenen, ancak çeşitli nedenlerle yapılması mümkün olmayan bazı sınırlılıklar bulunabilmektedir. Bu sınırlılıklar, bazen araştırmacının kontrol ve etki alanının dışında olabileceği gibi, bazen de fayda-maliyet açısından uygun olmadığı için ortaya çıkabilir (Karasar 2012, s. 73). Anket sorularının genç sporcuların çok sayıda olması nedeniyle tüm genç sporculara uygulanamaması, araştırmanın en önemli kısıdını oluşturmaktadır.

Araştırmada bütçe imkânları, zaman kısıtları, araştırma içeriği ve istenen cevaplama oranı (Gegez 2011, s. 79) gibi nedenlerle veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır.

3.8 VERİLERİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ

Araştırmada elde edilen veriler SPSS 20.0 (Statistical Package for Social Sciences for Windows) programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma demografik etkenler ve diğer etkenlerle ölçekte yer alan değişkenler arasında fark olup olmadığını belirlemeye yönelik olarak yapılmıştır. Demografik etkenler ve diğer değişkenlerle ölçekte yer alan değişkenler arasındaki farklılıklar incelenerek değerlendirilmiştir. Faktör analiziyle yaşam becerileri ölçeği kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu

ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye olmak üzere altı boyuta ayrılmıştır. Ölçeğe ait güvenilirlik sonuçları Tablo 3.2’de gösterilmiştir.

Tablo 3.2: Ölçeğe ait güvenilirlik sonuçları

	Ort.	s.s.	C. Alpha
1. Basketbol oynarken yeni pozisyonlar, hareketler denemeye çalışırım.	4,01	1,108	Kişisel Deneyimler ,711
2. Basketbol oynarken çevremdeki insanlara karşı davranışlarımı olumlu yönde değiştirmeye çalışırım.	3,96	1,020	
3. Başka hiçbir yerde yapamayacağım hareketleri basketbol antrenmanlarında rahatlıkla yapabiliyorum.	3,51	1,167	
4. 3x3 Basketbol turnuvasına katıldıktan sonra geleceğimle ilgili daha fazla düşünmeye başladım.	3,47	1,206	Girişim Deneyimleri ,883
5. 3x3 Basketbol turnuvası kim olduğumla ilgili düşünmemi sağladı.	3,47	1,182	
6. Bu turnuva hayatımda olumlu bir dönüm noktası oldu.	3,39	1,223	
7. Basketbol takımında yer aldığım için kendime yeni hedefler belirledim.	3,55	1,228	
8. Basketbol oynarken hedeflerime ulaşmak için yolumu bulmayı öğrendim.	3,60	1,140	Takım Çalışması ve Sosyal Beceri ,873
9. Basketbol oynarken zamanı planlamayı ve vakit kaybetmemeyi (yapılması gerekenleri ertelememeyi) öğrendim.	3,72	1,092	
10. Basketbol oynarken öz disiplini (kendimi tutmaya) uygulamaya çalıştım.	3,82	1,057	
11. Basketbol oynarken korku ve kaygıyla başa çıkabilmeyi öğrendim.	3,80	1,106	
12. Basketbol oynarken stresle başa çıkabilmeyi öğrendim.	3,75	1,137	
13. Basketbol oynarken centilmence davranabilmek hakkında tartışmalar yaşadık.	3,80	1,102	
14. Basketbol oynarken birlikte çalışmanın uzlaşmayı gerektirdiğini öğrendim.	3,92	1,094	
15. Basketbol oynarken sorumlulukları daha iyi paylaşabiliyorum.	3,93	1,012	
16. Basketbol oynarken takımlardaki diğer oyunculara karşı sabırlı olmayı öğrendim.	3,81	1,173	
17. Basketbol oynarken duygularımın ve davranışlarımın takımdaki diğer arkadaşlarımı nasıl etkilediğini öğrendim.	3,93	1,035	
18. Basketbol oynayarak akademik becerilerimi (okuma, yazma, matematik, fizik gibi) geliştirdim.	3,30	1,279	Temel Beceriler ,802
19. Basketbol oynayarak bilgi edinmeye yönelik becerilerimi geliştirdim.	3,60	1,144	
20. Basketbol oynayarak bilgisayar/internet kullanma becerilerimi geliştirdim.	3,05	1,381	
21. Basketbol oynayarak yaratıcı/sanatsal becerilerimi geliştirdim.	3,37	1,313	
22. Basketbol oynarken farklı geçmiş deneyimleri olan (farklı hayat tecrübesi olan) insanlarla ortak birçok noktamın olduğunu öğrendim.	3,58	1,166	Olumlu İlişkiler ,808
23. Basketbol oynarken farklı etnik gruptan (Laz, Kürt, Rum, Arap gibi) birilerini tanıma imkanı buldum	3,54	1,298	
24. Basketbol oynarken farklı sosyal sınıftan gelen (daha fakir ya da daha zengin) insanlarla arkadaşlık kurdum.	3,67	1,217	
25. Basketbol oynarken başkalarına yardım etmeyi öğrendim.	3,88	1,105	
26. Basketbol oynarken daha iyiye ulaşmak için gerektiğinde okulumu ya da arkadaş çevremi değiştirdim.	3,60	1,213	
27. 3x3 Basketbol turnuvası sayesinde ebeveynlerimle ve öğretmenlerimle ilişkilerimi geliştirdi.	3,68	1,184	Yetişkin Ağırları ve Sosyal Sermaye ,829
28. 3x3 Basketbol turnuvası sayesinde ebeveynlerimle ve öğretmenlerimle iyi diyaloglar kurdum.	3,75	1,200	
29. 3x3 Basketbol turnuvasındaki insanları tanımak durumunda kaldım.	3,75	1,131	
30. 3x3 Basketbol turnuvasındaki insanlar tarafından daha çok desteklendiğimi hissettim.	3,84	1,136	
31. 3x3 Basketbol turnuvası okulda daha fazla vakit geçirme isteğimi artırdı.	3,64	1,337	

Güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach’s Alpha değeri kişisel deneyimler alt boyutu için ,711, girişim deneyimleri alt boyutu için ,883, takım çalışması ve sosyal beceri alt

boyutu için ,873, temel beceriler alt boyutu için ,802, olumlu ilişkiler alt boyutu için ,808, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye alt boyutu için ,829 olarak bulunmuştur. Toplam Cronbach's Alpha değeri ise ,945 olarak bulunmuştur. Bu değerin $0,80 \leq \alpha < 1,00$ değerleri arasında olmasından dolayı, ölçek yüksek derecede güvenilirdir denilebilir (Kalaycı 2010, s. 405).

Yapılan Kolmogorov Smirnov testi sonucunda verilerin normal dağılıma uymadığı sonucu elde edilmiştir. Bu nedenle değişkenlerin karşılaştırılabilmesi için parametrik olmayan testlerden Kruskal-Wallis H ve Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Kruskal-Wallis H testi sonucunda belirlenen farklılıkların hangi alt gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek için değişkenlerin ikili karşılaştırıldığı Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Test sonuçlarında demografik etkenler ve diğer değişkenlerle ölçekte yer alan değişkenler arasında farklılık tespit edilenlere araştırmada yer verilmiştir. Elde edilen bulgular % 95 güven aralığında 0,05 anlamlılık düzeyinde yorumlanmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde, gençlere sporun yaşam becerileri kazandırmadaki katkısına ilişkin görüşler araştırılmıştır. Spor yapan gençler örnekleme olarak 3x3 basketbol turnuvasına katılan katılımcılar seçilerek, sporun yaşam becerilerine katkısıyla ilgili düşünceleriyle ilgili çıkarımlarda bulunulmuştur.

4.1 ÖRNEKLEM GRUBUNUN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Örneklem grubunun cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 4.1'de incelenmiştir.

Tablo 4.1: Örneklem grubunun cinsiyetlerine göre dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	205	40,4
Erkek	302	59,6
Toplam	507	100

Örneklem grubundaki kişilerin % 40,4'ü kadın, % 59,6'sı erkek katılımcıdır.

Örneklem grubunun yaşlarına göre dağılımı Tablo 4.2'de incelenmiştir.

Tablo 4.2: Örneklem grubunun yaşlarına göre dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
14 Yaş	18	3,6
15 Yaş	181	35,7
16 Yaş	163	32,1
17 Yaş	118	23,3
18 Yaş	27	5,3
Toplam	507	100

Örneklem grubundaki kişilerin % 3,6'sı 14 yaşında, % 35,7'si 15 yaşında, % 32,1'i 16 yaşında, % 23,3'ü 17 yaşında, ve % 5,3'ü 18 yaşındadır.

Örneklem grubunda yer alan katılımcıların annelerinin eğitim durumuna göre dağılımı Tablo 4.3'de incelenmiştir.

Tablo 4.3: Örneklem grubunun annelerinin eğitim durumuna göre dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
İlkokul	197	38,9
Ortaokul	139	27,4
Lise	135	26,6
Lisans	36	7,1
Toplam	507	100

Örneklem grubundaki kişilerin annelerinin % 38,9'u ilkokul, % 27,4'ü ortaokul, % 26,6'sı lise ve % 7,1'i lisans eğitim düzeyine sahiptir.

Tablo 4.4: Örneklem grubunun babalarının eğitim durumuna göre dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
İlkokul	147	29,0
Ortaokul	128	25,2
Lise	170	33,5
Lisans	62	12,2
Toplam	507	100

Örneklem grubundaki kişilerin babalarının % 29'u ilkokul, % 25,2'si ortaokul, % 33,5'i lise ve % 12,2'si lisans eğitim düzeyine sahiptir.

4.2 ÖRNEKLEM GRUBUNUN CEVAPLARINA İLİŞKİN BULGULAR

Spor yapan gençlerin yaşam becerilerinin belirlenmesi amacıyla sorulan sorulara örneklem grubunun vermiş olduğu cevaplara ilişkin bazı istatistiksel bilgiler Tablo 4.5'de görülmektedir.

Tablo 4.5: Örneklem grubunun cevaplarına ilişkin istatistiksel bilgiler

	n	Min.	Mak.	Ort.	s.s.
1. Basketbol oynarken yeni pozisyonlar, hareketler denemeye çalışırım.	507	1	5	4,01	1,108
2. Basketbol oynarken çevremdeki insanlara karşı davranışlarımı olumlu yönde değiştirmeye çalışırım.	507	1	5	3,96	1,020
3. Başka hiçbir yerde yapamayacağım hareketleri basketbol antrenmanlarında rahatlıkla yapabiliyorum.	507	1	5	3,51	1,167
4. 3x3 Basketbol turnuvasına katıldıktan sonra geleceğimle ilgili daha fazla düşünmeye başladım.	507	1	5	3,47	1,206
5. 3x3 Basketbol turnuvası kim olduğumla ilgili düşünmemi sağladı.	507	1	5	3,47	1,182
6. Bu turnuva hayatımda olumlu bir dönüm noktası oldu.	507	1	5	3,39	1,223
7. Basketbol takımında yer aldığım için kendime yeni hedefler belirledim.	507	1	5	3,55	1,228
8. Basketbol oynarken hedeflerime ulaşmak için yolumu bulmayı öğrendim.	507	1	5	3,60	1,140
9. Basketbol oynarken zamanı planlamayı ve vakit kaybetmemeyi (yapılması gerekenleri ertelememeyi) öğrendim.	507	1	5	3,72	1,092
10. Basketbol oynarken öz disiplini (kendimi tutmaya) uygulamaya çalıştım.	507	1	5	3,82	1,057
11. Basketbol oynarken korku ve kaygıyla başa çıkabilmeyi öğrendim.	507	1	5	3,80	1,106
12. Basketbol oynarken stresle başa çıkabilmeyi öğrendim.	507	1	5	3,75	1,137
13. Basketbol oynarken centilmence davranabilmek hakkında tartışmalar yaşadık.	507	1	5	3,80	1,102
14. Basketbol oynarken birlikte çalışmanın uzlaşmayı gerektirdiğini öğrendim.	507	1	5	3,92	1,094
15. Basketbol oynarken sorumlulukları daha iyi paylaşılabiliyorum.	507	1	5	3,93	1,012
16. Basketbol oynarken takımlardaki diğer oyunculara karşı sabırlı olmayı öğrendim.	507	1	5	3,81	1,173
17. Basketbol oynarken duygularımın ve davranışlarımın takımdaki diğer arkadaşlarımı nasıl etkilediğini öğrendim.	507	1	5	3,93	1,035
18. Basketbol oynayarak akademik becerilerimi (okuma, yazma, matematik, fizik gibi) geliştirdim.	507	1	5	3,30	1,279
19. Basketbol oynayarak bilgi edinmeye yönelik becerilerimi geliştirdim.	507	1	5	3,60	1,144
20. Basketbol oynayarak bilgisayar/internet kullanma becerilerimi geliştirdim.	507	1	5	3,05	1,381
21. Basketbol oynayarak yaratıcı/sanatsal becerilerimi geliştirdim.	507	1	5	3,37	1,313
22. Basketbol oynarken farklı geçmiş deneyimleri olan (farklı hayat tecrübesi olan) insanlarla ortak birçok noktamın olduğunu öğrendim.	507	1	5	3,58	1,166
23. Basketbol oynarken farklı etnik gruptan (Laz, Kürt, Rum, Arap gibi) birilerini tanıma imkanı buldum	507	1	5	3,54	1,298
24. Basketbol oynarken farklı sosyal sınıftan gelen (daha fakir ya da daha zengin) insanlarla arkadaşlık kurdum.	507	1	5	3,67	1,217
25. Basketbol oynarken başkalarına yardım etmeyi öğrendim.	507	1	5	3,88	1,105
26. Basketbol oynarken daha iyiye ulaşmak için gerektiğinde okulumu ya da arkadaş çevremi değiştirdim.	507	1	5	3,60	1,213
27. 3x3 Basketbol turnuvası sayesinde ebeveynlerimle ve öğretmenlerimle ilişkilerimi geliştirdi.	507	1	5	3,68	1,184
28. 3x3 Basketbol turnuvası sayesinde ebeveynlerimle ve öğretmenlerimle iyi diyaloglar kurdum.	507	1	5	3,75	1,200
29. 3x3 Basketbol turnuvasındaki insanları tanımak durumunda kaldım.	507	1	5	3,75	1,131
30. 3x3 Basketbol turnuvasındaki insanlar tarafından daha çok desteklendiğimi hissettim.	507	1	5	3,84	1,136
31. 3x3 Basketbol turnuvası okulda daha fazla vakit geçirme isteğimi artırdı.	507	1	5	3,64	1,337

Tablo 4.5’de örneklem grubunun araştırma sorularına vermiş olduğu cevapların minimum, maksimum, ortalama ve standart hata puanları gösterilmiştir. Sorulara verilen cevapların minimum puanı 1 maksimum puanını 5’tir. Basketbol oynarken yeni pozisyonlar, hareketler denemeye çalışırım değişkeninin ortalama değeri (4,01) en yüksek, basketbol oynayarak bilgisayar/internet kullanma becerilerimi geliştirdim (3,05) değişkeni ise en düşük puandadır. Basketbol oynayarak bilgisayar/internet kullanma

becerilerimi geliştirdim değişkeninin standart hata değeri (1,381) en yüksek, Basketbol oynarken sorumlulukları daha iyi paylaşabiliyorum değişkeninin standart hata değeri (1,012) ise en düşük puandadır.

Örneklem grubundakilerin “Hanenizde kaç kişi yaşıyor?” sorusuna vermiş oldukları cevaplara ilişkin bilgiler Tablo 4.6’da incelenmiştir.

Tablo 4.6: Örneklem grubunun “hanenizde kaç kişi yaşıyor?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
3 Kişi	54	10,7
4 Kişi	213	42,0
5 Kişi	159	31,4
6 Kişi	58	11,4
7 Kişi	23	4,5
Toplam	507	100

Örneklem grubunun % 10,7’si 3 kişi, % 42’si 4 kişi, % 31,4’ 5 kişi, % 11,4’ 6 kişi ve % 4,5’i 7 kişi yaşadıklarını ifade etmiştir.

Örneklem grubundakilerin “Ailenizde düzenli spor yapan birisi/birileri var mı?” sorusuna vermiş oldukları cevaplara ilişkin bilgiler Tablo 4.7’de incelenmiştir.

Tablo 4.7: Örneklem grubunun “ailenizde düzenli olarak spor yapan birisi/birileri var mı?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	251	49,5
Hayır	256	50,5
Toplam	507	100

Örneklem grubunun % 49,5’i evet ailesinde düzenli spor yapan birileri olduğunu, % 50,5’i hayır ailesinde düzenli spor yapan birileri olmadığını ifade etmiştir.

Örneklem grubundakilerin “Okulda aktif olarak katıldığınız bir spor faaliyeti var mı?” sorusuna vermiş oldukları cevaplara ilişkin bilgiler Tablo 4.8’de incelenmiştir.

Tablo 4.8: Örneklem grubunun “okulda aktif olarak katıldığınız bir spor faaliyeti var mı?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	299	59
Hayır	208	41
Toplam	507	100

Örneklem grubunun % 59’u evet okulda aktif olarak katıldığı bir spor faaliyet olduğunu, % 41’i hayır okulda aktif olarak katıldığı bir spor faaliyet olmadığını ifade etmiştir.

Örneklem grubundakilerin “Okulda aktif olarak katıldığınız spor faaliyeti hangisidir?” sorusuna vermiş oldukları cevaplara ilişkin bilgiler Tablo 4.9’da incelenmiştir.

Tablo 4.9: Örneklem grubunun “okulda aktif olarak katıldığınız spor faaliyeti hangisidir?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Futbol	62	12,2
Basketbol	195	38,5
Voleybol	29	5,7
Diğer spor Faaliyetleri	13	2,6
Spor Faaliyetlerine Katılmıyorum	208	41
Toplam	507	100

Örneklem grubunun % 12,2’si futbol, % 38,5’i basketbol, % 5,7’si voleybol ve % 2,6’sı diğer spor faaliyetlerine aktif olarak katıldığını, % 41’i ise spor faaliyetlerine katılmadığını ifade etmiştir.

Örneklem grubundakilerin “Okulda aktif olarak katıldığınız spor faaliyetini hangi sıklıkta yapıyorsunuz?” sorusuna vermiş oldukları cevaplara ilişkin bilgiler Tablo 4.10’da incelenmiştir.

Tablo 4.10: Örneklem grubunun “okulda aktif olarak katıldığınız spor faaliyetini hangi sıklıkta yapıyorsunuz?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Her Gün	57	11,2
Haftada 1 Gün	67	13,2
Haftada 2-3 Gün Arası	127	25
Haftada 4-5 Gün Arası	48	9,5
Spor Faaliyetlerine Katılmıyorum	208	41
Toplam	507	100

Örneklem grubunun % 11,2’si her gün, % 13,2’si haftada 1 gün, % 25’i haftada 2-3 gün arasında ve % 9,5’i haftada 4-5 gün arasında spor faaliyetine katıldığını, % 41’i ise spor faaliyetlerine katılmadığını ifade etmiştir.

Örneklem grubundakilerin “Beden eğitimi derslerinin dışında okuldaki spor faaliyetlerinin yeterli olduğuna inanıyor musunuz?” sorusuna vermiş oldukları cevaplara ilişkin bilgiler Tablo 4.11’de incelenmiştir.

Tablo 4.11: Örneklem grubunun “beden eğitimi derslerinin dışında okuldaki spor faaliyetlerinin yeterli olduğuna inanıyor musunuz?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	156	30,8
Hayır	246	48,5
Fikrim Yok	105	20,7
Toplam	507	100

Örneklem grubunun % 30,8’i evet yeterli olduğunu, % 48,5’i hayır yeterli olmadığını ve % 20,7’si bu konuda fikrinin olmadığını ifade etmiştir.

Örneklem grubundakilerin “Okul dışında herhangi bir kulüpte aktif olarak katıldığınız bir spor faaliyeti var mı?” sorusuna vermiş oldukları cevaplara ilişkin bilgiler Tablo 4.12’de incelenmiştir.

Tablo 4.12: Örneklem grubunun “okul dışında herhangi bir kulüpte aktif olarak katıldığınız bir spor faaliyeti var mı?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Evet	163	32,1
Hayır	344	67,9
Toplam	507	100

Örneklem grubunun % 32,1’i evet herhangi bir kulüpte aktif olarak katıldığı bir spor faaliyeti olduğunu, % 67,9’u hayır herhangi bir kulüpte aktif olarak katıldığı bir spor faaliyeti olmadığını ifade etmiştir.

Örneklem grubundakilerin “Okul dışında herhangi bir kulüpte aktif olarak katıldığınız spor faaliyeti hangisidir?” sorusuna vermiş oldukları cevaplara ilişkin bilgiler Tablo 4.13’de incelenmiştir.

Tablo 4.13: Örneklem grubunun “okul dışında herhangi bir kulüpte aktif olarak katıldığınız spor faaliyeti hangisidir?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Futbol	57	11,2
Basketbol	54	10,7
Voleybol	14	2,8
Dövüş Sporları	18	3,6
Fitness	20	3,9
Spor Faaliyetlerine Katılmıyorum	344	67,9
Toplam	163	32,1

Örneklem grubunun % 11,2’si futbol, % 10,7’si basketbol, % 2,8’i voleybol, % 3,6’sı dövüş sporları ve % 3,9’u fitness spor faaliyetine katıldığını, % 67,9’u ise spor faaliyetlerine katılmadığını ifade etmiştir.

Örneklem grubundakilerin “Okul dışında herhangi bir spor kulübünde lisanslı spor yapıyor musunuz?” sorusuna vermiş oldukları cevaplara ilişkin bilgiler Tablo 4.14’de incelenmiştir.

Tablo 4.14: Örneklem grubunun “okul dışında herhangi bir kulüpte lisanslı/lisanssız spor yapıyor musunuz?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Evet Lisanslı	80	15,8
Hayır Lisanssız	83	16,4
Spor Faaliyetlerine Katılmıyorum	344	67,9
Toplam	507	100

Örneklem grubunun % 15,8’i evet lisanslı spor yaptığını, % 16,4’ü hayır lisanssız spor faaliyetlerine katıldığını, % 67,9’u ise spor faaliyetlerine katılmadığını ifade etmiştir.

Örneklem grubundakilerin “Spor dışında okulda başka aktivitelere katılıyor musunuz?” sorusuna vermiş oldukları cevaplara ilişkin bilgiler Tablo 4.15’de incelenmiştir.

Tablo 4.15: Örneklem grubunun “spor dışında okulda başka aktivitelere katılıyor musunuz?” sorusuna ilişkin verdiği cevapların dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Folklor	16	3,2
Koro	13	2,6
Tiyatro	17	3,4
Diğer Aktiviteler	11	2,2
Katılmıyorum	450	88,8
Toplam	507	32,1

Örneklem grubunun % 3,2’si folklor, % 2,6’sı koro, % 3,4’ü tiyatro, % 2,2’si diğer aktivitelere katıldığını, % 88,8’i ise herhangi bir aktiviteye katılmadığını ifade etmiştir.

Örneklem grubundakilerin basketbol takımıyla ilgili sorulara vermiş oldukları cevaplara ilişkin bilgiler Tablo 4.16’da incelenmiştir.

Tablo 4.16: Örneklem grubunun basketbol takımıyla ilgili sorulara ilişkin verdiği cevapların dağılımı

	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Toplam	
	Fre.	(%)	Fre.	(%)	Fre.	(%)	Fre.	(%)
Basketbol takımında oynamamın sebebi kazanmaktır.	137	27	69	13,6	301	59,4	507	100
Basketbol takımında oynamamın sebebi iyi vakit geçirmek ve eğlenmektir.	65	12,8	36	7,1	406	80,1	507	100
Basketbol takımında oynamamın sebebi fiziksel olarak gelişmek ve fiziksel becerileri edinmektir.	64	12,6	67	13,2	376	74,2	507	100
Basketbol takımında oynamamın sebebi psikolojik olarak gelişmek ve sosyal olarak daha aktif olmaktır.	67	13,2	81	16,0	359	70,8	507	100

Örneklem grubunun basketbol takımında oynamamın sebebi kazanmaktır sorusuna % 27'si katılmadığını, % 13,6'sı kararsız olduğunu, % 59,4'ü katıldığını ifade etmiştir. Basketbol takımında oynamamın sebebi iyi vakit geçirmek ve eğlenmektir sorusuna % 12,8'i katılmadığını, % 7,1'i kararsız olduğunu, % 80,1'i katıldığını ifade etmiştir. Basketbol takımında oynamamın sebebi fiziksel olarak gelişmek ve fiziksel becerileri edinmektir sorusuna % 12,6'sı katılmadığını, % 13,2'si kararsız olduğunu, % 74,2'si katıldığını ifade etmiştir. Basketbol takımında oynamamın sebebi psikolojik olarak gelişmek ve sosyal olarak daha aktif olmaktır sorusuna % 13,2'si katılmadığını, % 16,0'sı kararsız olduğunu, % 70,8'i katıldığını ifade etmiştir.

Örneklem grubundakilerin beden eğitimi öğretmeniyle (basketbol takımı hocası) ilgili sorulara vermiş oldukları cevaplara ilişkin bilgiler Tablo 4.17'de incelenmiştir.

Tablo 4.17: Örneklem grubunun beden eğitimi öğretmeniyle (basketbol takımı hocası) ilgili sorulara ilişkin verdiği cevapların dağılımı

	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Toplam	
	Fre.	(%)	Fre.	(%)	Fre.	(%)	Fre.	(%)
Beden eğitimi öğretmenimizin amacı takımın kazanmasını sağlamaktır.	145	28,6	94	18,5	268	52,9	507	100
Beden eğitimi öğretmenimiz antrenmanlarda iyi vakit geçirmemiz ve eğlenmemize yardımcı oluyor.	63	12,4	63	12,4	381	75,2	507	100
Beden eğitimi öğretmenimiz fiziksel olarak gelişmemize ve fiziksel becerileri edinmemize yardımcı oluyor.	50	9,8	70	13,8	387	76,4	507	100
Beden eğitimi öğretmenimiz psikolojik olarak gelişmemize ve sosyal olarak daha aktif olmamıza yardımcı oluyor	53	10,4	67	13,2	390	76,4	507	100

Örneklem grubunun beden eğitimi öğretmenimizin amacı takımın kazanmasını sağlamaktır ifadesine % 25,56'sı katılmadığını, % 18,5'i kararsız olduğunu, % 52,9'u katıldığını ifade etmiştir. Beden eğitimi öğretmenimiz antrenmanlarda iyi vakit geçirmemiz ve eğlenmemize yardımcı oluyor sorusuna % 12,4'ü katılmadığını, % 12,4'ü kararsız olduğunu, % 75,2'si katıldığını ifade etmiştir. Beden eğitimi öğretmenimiz fiziksel olarak gelişmemize ve fiziksel becerileri edinmemize yardımcı oluyor sorusuna % 9,8'i katılmadığını, % 13,8'i kararsız olduğunu, % 76,4'ü katıldığını ifade etmiştir. Beden eğitimi öğretmenimiz psikolojik olarak gelişmemize ve sosyal olarak daha aktif olmamıza yardımcı oluyor sorusuna % 10,4'ü katılmadığını, % 13,2'si kararsız olduğunu, % 76,4'ü katıldığını ifade etmiştir.

4.3 ÖRNEKLEM GRUBUNUN YAŞAM BECERİSİNİ DEĞERLENDİRME DÜZEYLERİNİN DEMOGRAFİK VE DİĞER DEĞİŞKENLERE GÖRE FARKLILIKLARI

Katılımcıların yaşam becerilerini ölçmek için Hansen ve Larson tarafından 2005 yılında geliştirilen yaşam becerileri ölçeği kullanılmıştır. Ölçek kişisel deneyimler, gelişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye olmak üzere altı boyuttan oluşmaktadır. Katılımcılardan ölçekteki 53 maddenin her birine ne ölçüde katıldıklarını “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kararsızım”, “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinden oluşan beşli likert ölçeğinde işaretlemeleri istenmiştir. Ölçekte yer alan boyutlardan kişisel deneyimler 6 madde, girişim deneyimleri 12 madde, temel beceri 10 madde, olumlu ilişkiler 8 madde, takım çalışması ve sosyal beceri 10 madde, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye 7 madde olmak üzere 53 maddeden oluşmaktadır.

Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması 1822 lise öğrencisi ile yapılmıştır. Hansen ve Larson (2005) lise öğrencileri ile yaptığı güvenirlik çalışmasında iç tutarlılık katsayısını kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye boyutları için sırasıyla ,84, ,94, ,87, ,93, ,86, ve ,87 olarak bulmuştur.

Bu çalışmada ölçeğin yapı geçerliliğini lise öğrencileri üzerinde sınamak için açıklayıcı (Principal Components Analysis) faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi, birbirleriyle ilişkili çok sayıda değişkeni az sayıda, anlamlı ve birbirinden bağımsız faktörler haline getiren ve yaygın olarak kullanılan çok değişkenli istatistik tekniklerinden biridir. Faktör analizi terimi, birbirinden farklı fakat aynı zamanda birbiriyle ilişkili teknikleri içerir. Sayılan bu faktör analizi yöntemlerinden, faktörlerin elde edilmesinde en yaygın kullanılanı Principal Component Analysis (Temel Bileşenler Analizi)'dir. Bu yöntemde, değişkenler arasındaki maksimum varyansı açıklayan birinci faktör hesaplanır. Kalan maksimum miktardaki varyansı açıklamak için ikinci faktör hesaplanır. Bu durum böylece devam eder (Kalaycı 2010, s.321). Verilerin, faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ile bulunur. Bartlett küresellik testinin aldığı değer ve onun anlamlılığı ise; değişkenlerin birbirleri ile ilişki gösterip göstermediklerini test eder. KMO'nun ,60'dan yüksek, Bartlett testinin anlamlı bulunması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösterir. Sonuçlar (KMO=0,946; $X^2= 7674,990$; $p=,00$), veri grubunun faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir. Yaşam Becerileri Ölçeğinden elde edilen veriler daha sonra açıklayıcı faktör analizine Principal Components Analysis tabi tutulmuştur. Temel bileşenler (principal components) analizi ve varimax döndürme yöntemi ile elde edilen faktör yapısı tablo 4.18'de gösterilmiştir. Faktör analizinin en önemli aşamalarından biri de faktör sayısına karar vermektir. Faktör sayısına karar vermede farklı yöntemler olmakla beraber sıklıkla kullanılan Kaisers' ölçütü ve özdeğer grafiği (Screeplot) yöntemleridir. Kaisers' ölçütüne göre özdeğeri (eigenvalue) 1,00'a eşit veya daha büyük olan faktörler analizde kalır. Varimaks dönüştürmeli temel bileşenler faktör analizi sonucuna göre, puanlardaki değişimin % 60,43'ünü açıklayan ve öz değeri 1'in üzerinde olan 6 faktör belirlenmiştir. Özdeğer grafiği, analiz sonucunda ortaya çıkan gerçek ve hata faktörlerini gösteren bir grafiktir. Faktör sayısına karar verme kuralının güçlü ve zayıf yanlarının olduğu gerçeğinden hareketle, faktör analizi çalışmalarında çoklu ölçüt kullanılması önerilmektedir. Veri grubuna uygulanan öz değer grafiği sonuçları maddelerin üç boyutlu bir özelliği ölçtüğünü desteklemektedir (Özdemir 2009, s.61). Tablo 4.18'den de görüldüğü üzere öz değeri 1.00'den büyük altı faktör çıkmıştır.

Tablo 4.18: Yaşam becerileri ölçeğini oluşturan otuz bir maddenin faktörlere göre dağılımı ve faktör yükleri

Maddeler	1.Faktör Takım Çalışması ve Sosyal Beceri	2.Faktör Girişim Deneyimleri	3.Faktör Yetişkin Ağları ve Sosyal Ser.	4.Faktör Temel Beceriler	5.Faktör Olumlu İlişkiler	6.Faktör Kişisel Deneyimler
1. Basketbol oynarken yeni pozisyonlar, hareketler denemeye çalışırım.						,836
2. Basketbol oynarken çevremdeki insanlara karşı davranışlarımı olumlu yönde değiştirmeye çalışırım.						,716
3. Başka hiçbir yerde yapamayacağım hareketleri basketbol antrenmanlarında rahatlıkla yapabiliyorum.		,322				,581
4. 3x3 Basketbol turnuvasına katıldıktan sonra geleceğimle ilgili daha fazla düşünmeye başladım.		,761				
5. 3x3 Basketbol turnuvası kim olduğumla ilgili düşünmemi sağladı		,676				
6. Bu turnuva hayatımda olumlu bir dönüm noktası oldu.		,718				
7. Basketbol takımında yer aldığım için kendime yeni hedefler belirledim.		,786				
8. Basketbol oynarken hedeflerime ulaşmak için yolumu bulmayı öğrendim.		,613				
9. Basketbol oynarken zamanı planlamayı ve vakit kaybetmemeyi (yapılması gerekenleri ertelememeyi) öğrendim.	,461	,328				,318
10. Basketbol oynarken öz disiplini (kendimi tutmaya) uygulamaya çalıştım.	,537					
11. Basketbol oynarken korku ve kaygıyla başa çıkabilmeyi öğrendim.	,539			,367		
12. Basketbol oynarken stresle başa çıkabilmeyi öğrendim.	,546			,341		
13. Basketbol oynayarak akademik becerilerimi (okuma, yazma, matematik, fizik gibi) geliştirdim.				,638		
14. Basketbol oynayarak bilgi edinmeye yönelik becerilerimi geliştirdim.				,639		
15. Basketbol oynayarak bilgisayar/internet kullanma becerilerimi geliştirdim.				,732		
16. Basketbol oynayarak yaratıcı/sanatsal becerilerimi geliştirdim.				,694		
17. Basketbol oynarken farklı geçmiş deneyimleri olan (farklı hayat tecrübesi olan) insanlarla ortak birçok noktamın olduğunu öğrendim.	,315				,539	

18. Basketbol oynarken farklı etnik gruptan (Laz, Kürt, Rum, Arap gibi) birilerini tanıma imkanı buldum					,748	
19. Basketbol oynarken farklı sosyal sınıftan gelen (daha fakir ya da daha zengin) insanlarla arkadaşlık kurdum.					,734	
20. Basketbol oynarken başkalarına yardım etmeyi öğrendim.	,416				,628	
21. Basketbol oynarken daha iyiye ulaşmak için gerektiğinde okulumu ya da arkadaş çevremi değiştirdim.					,534	
22. Basketbol oynarken centilmence davranabilmek hakkında tartışmalar yaşadık.	,552					
23. Basketbol oynarken birlikte çalışmanın uzlaşmayı gerektirdiğini öğrendim.	,688					
24. Basketbol oynarken sorumlulukları daha iyi paylaşılabiliyorum.	,715					
25. Basketbol oynarken takımlardaki diğer oyunculara karşı sabırlı olmayı öğrendim.	,611					
26. Basketbol oynarken duygularımın ve davranışlarımın takımdaki diğer arkadaşlarımı nasıl etkilediğini öğrendim.	,632					
27. 3x3 Basketbol turnuvası sayesinde ebeveynlerimle ve öğretmenlerimle ilişkilerimi geliştirdim.			,718			
28. 3x3 Basketbol turnuvası sayesinde ebeveynlerimle ve öğretmenlerimle iyi diyaloglar kurdum.			,725			
29. 3x3 Basketbol turnuvasındaki insanları tanımak durumunda kaldım.	,316		,590			
30. 3x3 Basketbol turnuvasındaki insanlar tarafından daha çok desteklendiğimi hissettim.			,653			
31. 3x3 Basketbol turnuvası okulda daha fazla vakit geçirme isteğimi artırdı.		,312	,571			
Özdeğer	11,88	1,81	1,56	1,32	1,13	1,03
Açıklanan Varyans %	13,79	11,35	9,95	9,21	9,14	6,98
Toplam Açıklanan Varyans %	13,79	25,14	35,10	44,30	53,45	60,43

En düşük faktör yükü ,45 alınmıştır ve ölçekteki bir maddenin bir faktördeki yükü ,45'in üstünde ve bu maddenin diğer faktörlerdeki yükünden ,10 veya daha yüksek ise madde o faktörde sayılmıştır (Özdemir 2009, s. 67). Buna göre 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 22, 27, 28, 29, 35, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 51 ve 52. maddeler birbirine yakın yük değerleri aldığı için ölçekten çıkarılmıştır. Bu maddeler çıkarıldıktan sonra analiz tekrarlandığında açıklanan varyans, toplam varyansın % 60'ını oluşturmuştur. 1. faktörün açıkladığı toplam varyansın % 14, özdeğerinin 11,878; 2. faktörün açıkladığı toplam varyansın % 11, özdeğerinin 1,81; 3. faktörün açıkladığı toplam varyansın % 10,

özdeğerinin 1,56;4. faktörün açıkladığı toplam varyansın % 9, özdeğerinin 1,31; 5. faktörün açıkladığı toplam varyansın % 9, özdeğerinin 1,13; 6. faktörün açıkladığı toplam varyansın % 7 ve özdeğerinin 1,03 olduğu görülmüştür.

Tablo 4.18’de görüldüğü gibi, maddelerin önemli bir bölümü ayrı birer faktör oluşturmuştur. Ölçeğin faktör yapısı Hansen ve Larson’un (2005) ileri sürdüğü altı faktörlü yapıyla büyük ölçüde örtüştüğü belirlenmiştir. Maddelerin büyük bir kısmı özgün yapıya uygun dağılmışlardır.

Araştırmada yer alan demografik ve diğer etkenlerle ölçekte yer alan değişkenler arasında fark olup olmadığını belirlemeye yönelik olarak çeşitli testler yapılmış ve çıkan farklılıklar incelenerek değerlendirilmiştir. Örneklem kütesinin normal dağılıma uygunluk durumuna göre parametrik ya da parametrik olmayan testler uygulanmaktadır. Dağılımın normal dağılıma uygun olup olmadığı Kolmogorov-Smirnov testi ile sınanmış ve sonuçlar Tablo 4.19’da özetlenmiştir.

Tablo 4.19: Normal dağılım testi sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov testi				
1. Basketbol oynarken yeni pozisyonlar, hareketler denemeye çalışırım.	Kişisel Deneyimler	507	,278	,00	,00
2. Basketbol oynarken çevremdeki insanlara karşı davranışlarımı olumlu yönde değiştirmeye çalışırım.		507	,296	,00	
3. Başka hiçbir yerde yapamayacağım hareketleri basketbol antrenmanlarında rahatlıkla yapabiliyorum.		507	,196	,00	
4. 3x3 Basketbol turnuvasına katıldıktan sonra geleceğimle ilgili daha fazla düşünmeye başladım.	Girişim Deneyimleri	507	,205	,00	,00
5. 3x3 Basketbol turnuvası kim olduğumla ilgili düşünmemi sağladı.		507	,213	,00	
6. Bu turnuva hayatımda olumlu bir dönüm noktası oldu.		507	,198	,00	
7. Basketbol takımında yer aldığım için kendime yeni hedefler belirledim.		507	,233	,00	
8. Basketbol oynarken hedeflerime ulaşmak için yolumu bulmayı öğrendim.		507	,240	,00	
9. Basketbol oynarken zamanı planlamayı ve vakit kaybetmemeyi (yapılması gerekenleri ertelememeyi) öğrendim.	Takım Çalışması ve Sosyal Beceri	507	,285	,00	,00
10. Basketbol oynarken öz disiplini (kendimi tutmaya) uygulamaya çalıştım.		507	,264	,00	
11. Basketbol oynarken korku ve kaygıyla başa çıkabilmeyi öğrendim.		507	,256	,00	
12. Basketbol oynarken stresle başa çıkabilmeyi öğrendim.		507	,231	,00	
13. Basketbol oynarken centilmence davranabilmek hakkında tartışmalar yaşadık.		507	,180	,00	
14. Basketbol oynarken birlikte çalışmanın uzlaşmayı gerektirdiğini öğrendim.		507	,248	,00	
15. Basketbol oynarken sorumlulukları daha iyi paylaşabiliyorum.		507	,181	,00	
16. Basketbol oynarken takımlardaki diğer oyunculara karşı sabırlı olmayı öğrendim.		507	,219	,00	
17. Basketbol oynarken duygularımın ve davranışlarımın takımdaki diğer arkadaşlarımı nasıl etkilediğini öğrendim.		507	,244	,00	
18. Basketbol oynayarak akademik becerilerimi (okuma, yazma, matematik, fizik gibi) geliştirdim.	Temel Beceriler	507	,233	,00	,00
19. Basketbol oynayarak bilgi edinmeye yönelik becerilerimi geliştirdim.		507	,250	,00	
20. Basketbol oynayarak bilgisayar/internet kullanma becerilerimi geliştirdim.		507	,278	,00	
21. Basketbol oynayarak yaratıcı/sanatsal becerilerimi geliştirdim.		507	,203	,00	
22. Basketbol oynarken farklı geçmiş deneyimleri olan (farklı hayat tecrübesi olan) insanlarla ortak birçok noktamın olduğunu öğrendim.	Olumlu ilişkiler	507	,236	,00	,00
23. Basketbol oynarken farklı etnik gruptan (Laz, Kürt, Rum, Arap gibi) birilerini tanıma imkanı buldum		507	,264	,00	
24. Basketbol oynarken farklı sosyal sınıftan gelen (daha fakir ya da daha zengin) insanlarla arkadaşlık kurdum.		507	,277	,00	
25. Basketbol oynarken başkalarına yardım etmeyi öğrendim.		507	,268	,00	
26. Basketbol oynarken daha iyiye ulaşmak için gerektiğinde okulumu ya da arkadaş çevremi değiştirdim.		507	,266	,00	
27. 3x3 Basketbol turnuvası sayesinde ebeveynlerimle ve öğretmenlerimle ilişkilerimi geliştirdi.	Yetişkin Ağları ve Sosyal Sermaye	507	,264	,00	,00
28. 3x3 Basketbol turnuvası sayesinde ebeveynlerimle ve öğretmenlerimle iyi diyaloglar kurdum.		507	,259	,00	
29. 3x3 Basketbol turnuvasındaki insanları tanımak durumunda kaldım.		507	,258	,00	
30. 3x3 Basketbol turnuvasındaki insanlar tarafından daha çok desteklendiğimi hissettim.		507	,257	,00	
31. 3x3 Basketbol turnuvası okulda daha fazla vakit geçirme isteğimi artırdı.		507	,227	,00	

Tablo 4.19’de örneklem grubunun normal dağılıma uygun olup olmadığıyla ilgili test sonuçları gösterilmiştir. Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları incelendiğinde

değişkenlerin $p>,05$ olmadığı görülmektedir. Bu nedenle örneklem grubu normal dağılım göstermemektedir. Bu nedenle parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis H-Testi ve Mann Whitney U testleri kullanılarak istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Farklılıkların belirlenmesinde anlamlılık seviyesi % 5 olarak alınmıştır. Araştırmada kullanılan değişkenlere ilişkin puan ortalaması sonuçları tablo 4.20’de gösterilmiştir.

Tablo 4.20: Değişkenlere İlişkin Puan Ortalamaları

Değişkenler	n	Ort.	s.s.
Kişisel Deneyimler	507	3,83	,87
Girişim Deneyimleri	507	3,50	,99
Takım Çalışması ve Sosyal Beceri	507	3,83	,77
Temel Beceriler	507	3,33	1,01
Olumlu İlişkiler	507	3,65	,90
Yetişkin Ağları ve Sosyal Sermaye	507	3,73	,92
Yaşam Becerisi	507	3,67	,72

Tablo 4.20’de değişkenlere ilişkin ortalama puanlara yer verilmiştir. Yaşam becerisinin genel puan ortalamasının 3,67 olduğu görülmektedir. Yaşam becerilerinin alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları incelendiğinde temel becerilerin puan ortalamasının 3,33 ile en düşük, kişisel deneyimler ile takım çalışması ve sosyal beceri ise 3,83 ile en yüksek puan ortalamasına sahiptir.

Sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmadaki katkısını incelemeye yönelik sorulardan oluşan kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağları ve sosyal sermaye değişkenleri örneklem grubunun cinsiyetleriyle karşılaştırılarak bu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Cinsiyet değişkeni ile girişim deneyimleri ve temel beceri değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiş ve anlamlı farklılıkları gösteren Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 4.21’de verilmiştir.

Tablo 4.21: Cinsiyet değişkeni ile girişim deneyimleri ve temel beceri değişkenlerine ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları

	Cinsiyet	n	Sıra Değer Ort.	z	p
Girişim Deneyimleri	Kadın	205	278,03	-3,050	,002
	Erkek	302	237,69		
Temel Beceri	Kadın	205	269,89	-2,018	,044
	Erkek	302	243,22		

Cinsiyet değişkeni ile girişim deneyimleri ($p=,002<, 05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre kadınlar erkeklere göre daha fazla katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Değişkene kadınların erkeklere göre daha fazla katılım gösterme nedeni olarak daha girişimci oldukları düşünülmektedir.

Cinsiyet değişkeni ile temel beceri ($p=,044<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre kadınlar erkeklere göre daha fazla katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Değişkene kadınların erkeklere göre daha fazla katılım gösterme nedeni olarak temel beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

Sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmadaki katkısını incelemeye yönelik sorulardan oluşan kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağları ve sosyal sermaye değişkenleri örneklem grubunun yaşlarıyla karşılaştırılarak bu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Kruskal Wallis H-Testi sonucunda yaş ile kişisel deneyimler ($p=,068>,05$), girişim deneyimleri ($p=,224>,05$), temel beceri ($p=,870>,05$), olumlu ilişkiler ($p=,724>,05$), takım çalışması ve sosyal beceri ($p=,061>,05$), yetişkin ağları ve sosyal sermaye ($p=,559>,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmadaki katkısını incelemeye yönelik sorulardan oluşan kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler,

takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri örneklem grubunda yer alan katılımcıların annelerinin eğitim durumlarıyla karşılaştırılarak bu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Kruskal Wallis H-Testi sonucunda annelerin eğitim durumu ile ve kişisel deneyimler ($p=,350>,05$), girişim deneyimleri ($p=,711>,05$), temel beceri ($p=,788>,05$), olumlu ilişkiler ($p=,595>,05$), takım çalışması ve sosyal beceri ($p=,650>,05$), yetişkin ağırları ve sosyal sermaye ($p=,703>,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmadaki katkısını incelemeye yönelik sorulardan oluşan kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri örneklem grubunda yer alan katılımcıların babalarının eğitim durumlarıyla karşılaştırılarak bu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Kruskal Wallis H-Testi sonucunda babaların eğitim durumu ile ve kişisel deneyimler ($p=,178>,05$), girişim deneyimleri ($p=,711>,05$), temel beceri ($p=,260>,05$), olumlu ilişkiler ($p=,205>,05$), takım çalışması ve sosyal beceri ($p=,668>,05$), yetişkin ağırları ve sosyal sermaye ($p=,754>,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmadaki katkısını incelemeye yönelik sorulardan oluşan kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri örneklem grubunda yer alan katılımcıların hanelerinde yaşayan kişi sayısı ile karşılaştırılarak bu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Kruskal Wallis H-Testi sonucunda hanede yaşayan kişi sayısı ile ve kişisel deneyimler ($p=,968>,05$), girişim deneyimleri ($p=,638>,05$), temel beceri ($p=,705>,05$), olumlu ilişkiler ($p=,201>,05$), takım çalışması ve sosyal beceri ($p=,849>,05$), yetişkin ağırları ve sosyal sermaye ($p=,747>,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmadaki katkısını incelemeye yönelik sorulardan oluşan kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri örneklem grubunda yer alan katılımcıların ailelerinde düzenli spor yapan kişi/kişilerin olması/olmaması durumuyla karşılaştırılarak bu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Kruskal Wallis H-Testi sonucunda ailede düzenli spor yapan kişi/kişilerin olması/olmaması durumu ile ve kişisel deneyimler ($p=,139>,05$), girişim deneyimleri ($p=,524>,05$), temel beceri ($p=,248>,05$), olumlu ilişkiler ($p=,162>,05$), takım çalışması ve sosyal beceri ($p=,680>,05$), yetişkin ağırları ve sosyal sermaye ($p=,991>,05$) değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmadaki katkısını incelemeye yönelik sorulardan oluşan kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri örneklem grubunun okulda aktif olarak katıldığı bir spor faaliyeti olması/olmaması durumuyla karşılaştırılarak bu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Okulda aktif olarak katılınan bir spor faaliyeti olması/olmaması durumu değişkeni ile kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, olumlu ilişkiler, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiş ve anlamlı farklılıkları gösteren Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 4.22’de verilmiştir.

Tablo 4.22: Okulda aktif olarak katılınan bir spor faaliyeti olması/olmaması durumu değişkeni ile kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, olumlu ilişkiler, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenlerine ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları

	Katılım Dur.	n	Sıra Değer Ort.	z	p
Kişisel Deneyimler	Evet	299	270,03	-2,981	,003
	Hayır	208	230,95		
Girişim Deneyimleri	Evet	299	266,34	-2,278	,023
	Hayır	208	236,27		
Olumlu İlişkiler	Evet	299	266,94	-2,392	,017
	Hayır	208	235,40		
Yetişkin Ağırları ve Sosyal Sermaye	Evet	299	269,10	-2,791	,005
	Hayır	208	232,29		

Okulda aktif olarak katılınan bir spor faaliyeti olması/olmaması durumu değişkeni ile kişisel deneyimler ($p=,003<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre okulda aktif olarak katıldığı bir spor faaliyeti olanlar olmayanlara göre daha fazla katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Değişkene okulda aktif olarak katıldığı bir spor faaliyeti olanların olmayanlara göre daha fazla katılım gösterme nedeni olarak spor yapanların kişisel deneyimlerinin daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Okulda aktif olarak katılınan bir spor faaliyeti olması/olmaması durumu değişkeni ile girişim deneyimleri ($p=,023<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre okulda aktif olarak katıldığı bir spor faaliyeti olanlar olmayanlara göre daha fazla katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Değişkene okulda aktif olarak katıldığı bir spor faaliyeti olanların olmayanlara göre daha fazla katılım gösterme nedeni olarak spor yapanların girişim deneyimlerinin daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Okulda aktif olarak katılınan bir spor faaliyeti olması/olmaması durumu değişkeni ile olumlu ilişkilerinin ($p=,017<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre okulda aktif olarak katıldığı bir spor faaliyeti olanlar olmayanlara göre daha fazla katılım düzeyine sahip katılımcılardır.

Değişkene okulda aktif olarak katıldığı bir spor faaliyeti olanların olmayanlara göre daha fazla katılım gösterme nedeni olarak spor yapanların olumlu ilişkilerinin daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Okulda aktif olarak katılınan bir spor faaliyeti olması/olmaması durumu değişkeni ile yetişkin ağırları ve sosyal sermaye ($p=,005<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre okulda aktif olarak katıldığı bir spor faaliyeti olanlar olmayanlara göre daha fazla katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Değişkene okulda aktif olarak katıldığı bir spor faaliyeti olanların olmayanlara göre daha fazla katılım gösterme nedeni olarak spor yapanların yetişkin ağırları ve sosyal sermayelerinin daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmadaki katkısını incelemeye yönelik sorulardan oluşan kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri örneklem grubunun okulda aktif olarak yapmış olduğu spor türüyle karşılaştırılarak bu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Okulda aktif olarak yapılan spor faaliyeti türü değişkeni ile kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiş ve anlamlı farklılıkları gösteren Kruskal Wallis H-Testi sonuçları Tablo 4.23’de verilmiştir.

Tablo 4.23: Okulda aktif olarak yapılan spor faaliyeti türü değişkeni kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenlerine ilişkin Kruskal Wallis H-testi sonuçları

	Spor Türü	n	Sıra Değer Ort.	χ^2	p
Kişisel Deneyimler	Futbol	62	125,12	14,665	,002
	Basketbol	195	163,27		
	Voleybol	29	134,90		
	Diğer Sporlar	13	103,35		
Girişim Deneyimleri	Futbol	62	111,52	16,625	,001
	Basketbol	195	162,33		
	Voleybol	29	144,66		
	Diğer Sporlar	13	160,46		
Temel Beceri	Futbol	62	121,60	9,103	,028
	Basketbol	195	158,04		
	Voleybol	29	147,95		
	Diğer Sporlar	13	169,38		
Olumlu İlişkiler	Futbol	62	116,46	12,205	,007
	Basketbol	195	158,44		
	Voleybol	29	165,48		
	Diğer Sporlar	13	148,85		
Takım Çalışması ve Sosyal Beceri	Futbol	62	112,90	14,449	,002
	Basketbol	195	159,72		
	Voleybol	29	159,07		
	Diğer Sporlar	13	160,85		
Yetişkin Ağırları ve Sosyal Sermaye	Futbol	62	118,06	12,025	,007
	Basketbol	195	160,98		
	Voleybol	29	150,64		
	Diğer Sporlar	13	136,19		

Okulda aktif olarak yapılan spor türü değişkeni ile kişisel deneyimler ($p=,002<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre basketbol oynayanlar en fazla katılırken, diğer spor faaliyetlerinde bulunanlar en az katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Basketbol oynayan katılımcılar yaşam becerisi kazanımında kişisel deneyimlerin önemli bir unsur olduğunu düşünürken, diğer spor faaliyetlerinde bulunanlar yaşam becerisi kazanımında kişisel deneyimlerin çok fazla önemli olmadığını düşünmektedirler.

Okulda aktif olarak yapılan spor türü değişkeni ile girişim deneyimleri ($p=,001<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer

ortalamasına göre basketbol oynayanlar en fazla katılırken, futbol oynayanlar en az katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Basketbol oynayan katılımcılar yaşam becerisi kazanımında girişim deneyimlerinin önemli bir unsur olduğunu düşünürken, futbol oynayanlar yaşam becerisi kazanımında girişim deneyimlerinin çok fazla önemli olmadığını düşünmektedirler.

Okulda aktif olarak yapılan spor türü değişkeni ile temel beceri ($p=,028<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre diğer spor faaliyetlerinde bulunanlar en fazla katılırken, futbol oynayanlar en az katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Diğer spor faaliyetlerinde bulunan katılımcılar yaşam becerisi kazanımında temel becerinin önemli bir unsur olduğunu düşünürken, futbol oynayanlar yaşam becerisi kazanımında temel becerinin çok fazla önemli olmadığını düşünmektedirler.

Okulda aktif olarak yapılan spor türü değişkeni ile olumlu ilişkiler ($p=,007<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre voleybol oynayanlar en fazla katılırken, futbol oynayanlar en az katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Voleybol oynayan katılımcılar yaşam becerisi kazanımında olumlu ilişkilerin önemli bir unsur olduğunu düşünürken, futbol oynayanlar yaşam becerisi kazanımında olumlu ilişkilerin çok fazla önemli olmadığını düşünmektedirler.

Okulda aktif olarak yapılan spor türü değişkeni ile takım çalışması ve sosyal beceri ($p=,002<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre diğer spor faaliyetlerinde bulunanlar en fazla katılırken, futbol oynayanlar en az katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Diğer spor faaliyetlerinde bulunan katılımcılar yaşam becerisi kazanımında takım çalışması ve sosyal becerinin önemli bir unsur olduğunu düşünürken, futbol oynayanlar yaşam becerisi kazanımında takım çalışması ve sosyal becerinin çok fazla önemli olmadığını düşünmektedirler.

Okulda aktif olarak yapılan spor türü değişkeni ile yetişkin ağırları ve sosyal sermaye ($p=,007<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra

değer ortalamasına göre basketbol oynayanlar en fazla katılırken, futbol oynayanlar en az katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Basketbol oynayan katılımcılar yaşam becerisi kazanımında yetişkin ağırları ve sosyal sermayenin önemli bir unsur olduğunu düşünürken, futbol oynayanlar yaşam becerisi kazanımında yetişkin ağırları ve sosyal sermayenin çok fazla önemli olmadığını düşünmektedirler.

Kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenlerinde okulda aktif olarak yapılan hangi spor türü grupları arasında fark olduğunu ortaya koymak amacıyla Mann Whitney U testi yapılmış çıkan sonuçlar Tablo 4.24’de verilmiştir.

Tablo 4.24: Okulda aktif olarak yapılan spor türü değişkeni ile kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenlerine ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları

	Spor Türü	n	Sıra Değer Ort.	z	p
Kişisel Deneyimler	Futbol	62	104,27	-3,037	,002
	Basketbol	195	136,86		
	Basketbol	195	107,05	-2,389	,017
	Diğer Sporlar	13	66,31		
Girişim Deneyimleri	Futbol	62	96,30	-3,987	,000
	Basketbol	195	139,40		
	Futbol	62	42,23	-1,995	,046
	Voleybol	29	54,05		
Temel Beceri	Futbol	62	105,38	-2,881	,004
	Basketbol	195	136,51		
Olumlu İlişkiler	Futbol	62	101,64	-3,338	,001
	Basketbol	195	137,70		
	Futbol	62	41,16	-2,564	,010
	Voleybol	29	56,34		
Takım Çalışması ve Sosyal Beceri	Futbol	62	98,19	-3,752	,000
	Basketbol	195	138,79		
	Futbol	62	41,60	-2,325	,020
	Voleybol	29	55,40		
Yetişkin Ağırları ve Sosyal Sermaye	Futbol	62	101,03	-3,413	,001
	Basketbol	195	137,89		

Okulda aktif olarak yapılan spor türü değişkeniyle kişisel deneyimler değişkeni arasındaki fark, futbol ile basketbol ($p=,002<,05$) ve basketbol ile diğer sporları ($p=,017<,05$) yapan katılımcılar arasındadır ve katılım düzeyi noktasında bir farklılık bulunmaktadır. Farklılık basketbol oynayan katılımcılardan kaynaklanmaktadır. Basketbol oynayan katılımcılar diğer spor türlerini yapan katılımcılara göre yaşam becerisi kazanımında kişisel deneyimlerin daha fazla önemli olduğunu düşünmektedirler.

Okulda aktif olarak yapılan spor türü değişkeniyle gelişim deneyimleri değişkeni arasındaki fark, futbol ile basketbol ($p=,000<,05$) ve futbol ile voleybol ($p=,046<,05$) yapan katılımcılar arasındadır ve katılım düzeyi noktasında bir farklılık bulunmaktadır. Farklılık futbol oynayan katılımcılardan kaynaklanmaktadır. Futbol oynayan katılımcılar diğer spor türlerini yapan katılımcılara göre yaşam becerisi kazanımında gelişim deneyimlerinin daha az önemli olduğunu düşünmektedirler.

Okulda aktif olarak yapılan spor türü değişkeniyle temel beceri değişkeni arasındaki fark, futbol ile basketbol ($p=,004<,05$) yapan katılımcılar arasındadır ve katılım düzeyi noktasında bir farklılık bulunmaktadır. Farklılık futbol oynayan katılımcılardan kaynaklanmaktadır. Futbol oynayan katılımcılar diğer spor türlerini yapan katılımcılara göre yaşam becerisi kazanımında temel becerilerin daha az önemli olduğunu düşünmektedirler.

Okulda aktif olarak yapılan spor türü değişkeniyle olumlu ilişkiler değişkeni arasındaki fark, futbol ile basketbol ($p=,001<,05$) ve futbol ile voleybol ($p=,010<,05$) yapan katılımcılar arasındadır ve katılım düzeyi noktasında bir farklılık bulunmaktadır. Farklılık futbol oynayan katılımcılardan kaynaklanmaktadır. Futbol oynayan katılımcılar diğer spor türlerini yapan katılımcılara göre yaşam becerisi kazanımında olumlu ilişkilerin daha az önemli olduğunu düşünmektedirler.

Okulda aktif olarak yapılan spor türü değişkeniyle takım çalışması ve sosyal beceri değişkeni arasındaki fark, futbol ile basketbol ($p=,000<,05$) ve futbol ile voleybol ($p=,020<,05$) yapan katılımcılar arasındadır ve katılım düzeyi noktasında bir farklılık bulunmaktadır. Farklılık futbol oynayan katılımcılardan kaynaklanmaktadır. Futbol

oynayan katılımcılar diğer spor türlerini yapan katılımcılara göre yaşam becerisi kazanımında takım çalışması ve sosyal becerinin daha az önemli olduğunu düşünmektedirler.

Okulda aktif olarak yapılan spor türü değişkeniyle yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkeni arasındaki fark, futbol ile basketbol ($p=,001<,05$) yapan katılımcılar arasındadır ve katılım düzeyi noktasında bir farklılık bulunmaktadır. Farklılık futbol oynayan katılımcılardan kaynaklanmaktadır. Futbol oynayan katılımcılar diğer spor türlerini yapan katılımcılara göre yaşam becerisi kazanımında yetişkin ağırları ve sosyal sermayenin daha az önemli olduğunu düşünmektedirler.

Sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmadaki katkısını incelemeye yönelik sorulardan oluşan kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri örneklem grubunun okulda aktif olarak yapmış olduğu spor faaliyetine katılım sıklığıyla karşılaştırılarak bu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Okulda aktif olarak yapılan spor faaliyetine katılım sıklığı değişkeni ile olumlu ilişkiler, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiş ve anlamlı farklılıkları gösteren Kruskal Wallis H-Testi sonuçları Tablo 4.25’de verilmiştir.

Tablo 4.25: Okulda aktif olarak yapılan spor faaliyetine katılım sıklığı değişkeni ile olumlu ilişkiler, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenlerine ilişkin Kruskal Wallis H-testi sonuçları

	Katılım Sıklığı	n	Sıra Değer Ort.	χ^2	p
Olumlu İlişkiler	Her Gün	57	164,66	11,783	,008
	Haftada 1 Gün	67	118,88		
	Haftada 2-3 Gün Arası	127	158,89		
	Haftada 4-5 Gün Arası	48	152,51		
Yetişkin Ağırları ve Sosyal Sermaye	Her Gün	57	163,46	8,637	,035
	Haftada 1 Gün	67	125,31		
	Haftada 2-3 Gün Arası	127	159,35		
	Haftada 4-5 Gün Arası	48	143,75		

Okulda aktif olarak yapılan spor faaliyetine katılım sıklığı değişkeni ile olumlu ilişkiler ($p=,008<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre her gün spor yapanlar en fazla katılırken, haftada 1 gün spor yapanlar en az katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Her gün spor yapanlar katılımcılar yaşam becerisi kazanımında olumlu ilişkilerin önemli bir unsur olduğunu düşünürken, haftada 1 gün spor yapanlar yaşam becerisi kazanımında olumlu ilişkilerin çok fazla önemli olmadığını düşünmektedirler.

Okulda aktif olarak yapılan spor faaliyetine katılım sıklığı değişkeni ile yetişkin ağırları ve sosyal sermaye ($p=,035<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre her gün spor yapanlar en fazla katılırken, haftada 1 gün spor yapanlar en az katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Her gün spor yapanlar katılımcılar yaşam becerisi kazanımında yetişkin ağırları ve sosyal sermayenin önemli bir unsur olduğunu düşünürken, haftada 1 gün spor yapanlar yaşam becerisi kazanımında yetişkin ağırları ve sosyal sermayenin çok fazla önemli olmadığını düşünmektedirler.

Olumlu ilişkiler, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenlerinde okulda aktif olarak yapılan spor faaliyetine hangi katılım sıklığı grupları arasında fark olduğunu ortaya koymak amacıyla Mann Whitney U testi yapılmış çıkan sonuçlar Tablo 4.26'da verilmiştir.

Tablo 4.26: Okulda aktif olarak yapılan spor faaliyetine katılım sıklığı değişkeni ile olumlu ilişkiler, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenlerine ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları

	Katılım Sıklığı	n	Sıra Değer Ort.	z	p
Olumlu İlişkiler	Her Gün	57	72,99	-3,013	,003
	Haftada 1 Gün	67	53,57		
	Haftada 1 Gün	67	80,72	-3,032	,002
	Haftada 2-3 Gün Arası	127	106,35		
	Haftada 1 Gün	67	52,58	-2,068	,039
	Haftada 4-5 Gün Arası	48	65,56		
Yetişkin Ağırları ve Sosyal Sermaye	Her Gün	57	70,65	-2,337	,019
	Haftada 1 Gün	67	55,57		
	Haftada 1 Gün	67	82,84	-2,650	,008
	Haftada 2-3 Gün Arası	127	105,23		

Okulda aktif olarak yapılan spor faaliyetine katılım sıklığı değişkeniyle olumlu ilişkiler değişkeni arasındaki fark, her gün ile haftada 1 gün ($p=,003<,05$), haftada 1 gün ile haftada 2-3 gün arası ($p=,002<,05$) ve haftada 1 gün ile haftada 4-5 gün arası ($p=,039<,05$) spor yapan katılımcılar arasındadır ve katılım düzeyi noktasında bir farklılık bulunmaktadır. Farklılık haftada 1 gün spor yapan katılımcılardan kaynaklanmaktadır. Haftada 1 gün spor yapan katılımcılar diğer katılım sıklıklarına göre yaşam becerisi kazanımında olumlu ilişkilerin daha az önemli olduğunu düşünmektedirler.

Okulda aktif olarak yapılan spor faaliyetine katılım sıklığı değişkeniyle yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkeni arasındaki fark, her gün ile haftada 1 gün ($p=,019<,05$) ve haftada 1 gün ile haftada 2-3 gün arası ($p=,008<,05$) spor yapan katılımcılar arasındadır ve katılım düzeyi noktasında bir farklılık bulunmaktadır. Farklılık haftada 1 gün spor yapan katılımcılardan kaynaklanmaktadır. Haftada 1 gün spor yapan katılımcılar diğer katılım sıklıklarına göre yaşam becerisi kazanımında yetişkin ağırları ve sosyal sermayenin daha az önemli olduğunu düşünmektedirler.

Sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmadaki katkısını incelemeye yönelik sorulardan oluşan kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler,

takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri örneklem grubunun okul dışında herhangi bir kulüpte aktif olarak katıldığı bir spor faaliyeti olması/olmaması durumuyla karşılaştırılarak bu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Okul dışında aktif olarak katılınan bir spor faaliyeti olması/olmaması durumu değişkeni ile olumlu ilişkiler değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiş ve anlamlı farklılıkları gösteren Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 4.27’de verilmiştir.

Tablo 4.27: Okul dışında aktif olarak katılınan bir spor faaliyeti olması/olmaması durumu değişkeni ile olumlu ilişkiler değişkenine ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları

	Katılım Dur.	n	Sıra Değer Ort.	z	p
Olumlu İlişkiler	Evet	163	273,39	-2,057	,040
	Hayır	344	244,81		

Okul dışında aktif olarak katılınan bir spor faaliyeti olması/olmaması durumu değişkeni ile olumlu ilişkiler ($p=,040<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre okul dışında aktif olarak bir spor faaliyeti olanlar olmayanlara göre daha fazla katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Değişkene okul dışında aktif olarak katıldığı bir spor faaliyeti olanların olmayanlara göre daha fazla katılım gösterme nedeni olarak spor yapanların olumlu ilişkilerinin daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmadaki katkısını incelemeye yönelik sorulardan oluşan kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri örneklem grubunun okul dışında aktif olarak yapmış olduğu spor faaliyetiyle karşılaştırılarak bu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Okul dışında aktif olarak yapılan spor faaliyeti değişkeni ile kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, takım çalışması ve sosyal beceri değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiş ve anlamlı farklılıkları gösteren Kruskal Wallis H-Testi sonuçları Tablo 4.28’de verilmiştir.

Tablo 4.28: Okul dışında aktif olarak yapılan spor faaliyeti değişkeni ile kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, takım çalışması ve sosyal beceri değişkenlerine ilişkin Kruskal Wallis H-testi sonuçları

	Spor Türü	n	Sıra Değer Ort.	χ^2	p
Kişisel Deneyimler	Futbol	57	77,61	16,308	,003
	Basketbol	54	100,31		
	Voleybol	14	69,11		
	Dövüş Sporları	18	80,39		
	Fitness	20	55,53		
Girişim Deneyimleri	Futbol	57	74,77	9,741	,045
	Basketbol	54	94,10		
	Voleybol	14	71,07		
	Dövüş Sporları	18	95,75		
	Fitness	20	65,20		
Takım Çalışması ve Sosyal Beceri	Futbol	57	74,16	9,872	,043
	Basketbol	54	96,05		
	Voleybol	14	65,50		
	Dövüş Sporları	18	90,36		
	Fitness	20	70,45		

Okul dışında aktif olarak yapılan spor faaliyeti değişkeni ile kişisel deneyimler ($p=,003<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre futbol oynayanlar en fazla katılırken, fitness yapanlar en az katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Futbol oynayan katılımcılar yaşam becerisi kazanımında kişisel deneyimlerin önemli bir unsur olduğunu düşünürken, fitness yapanlar yaşam becerisi kazanımında kişisel deneyimlerin çok fazla önemli olmadığını düşünmektedirler.

Okul dışında aktif olarak yapılan spor faaliyeti değişkeni ile girişim deneyimleri ($p=,043<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre dövüş sporlarıyla ilgilenenler en fazla katılırken, fitness yapanlar en az katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Dövüş sporlarıyla ilgilenen katılımcılar yaşam becerisi kazanımında girişim deneyimlerinin önemli bir unsur olduğunu düşünürken, fitness yapanlar yaşam becerisi kazanımında girişim deneyimlerinin çok fazla önemli olmadığını düşünmektedirler.

Okul dışında aktif olarak yapılan spor faaliyeti değişkeni ile takım çalışması ve sosyal beceri ($p=,045<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre basketbol oynayanlar en fazla katılırken, fitness yapanlar en az katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Basketbol oynayan katılımcılar yaşam becerisi kazanımında takım çalışması ve sosyal becerinin önemli bir unsur olduğunu düşünürken, fitness yapanlar yaşam becerisi kazanımında takım çalışması ve sosyal becerinin çok fazla önemli olmadığını düşünmektedirler.

Kişisel deneyim, girişim deneyimleri, takım çalışması ve sosyal beceri değişkenlerinde okul dışında aktif olarak yapılan spor türü grupları arasında fark olduğunu ortaya koymak amacıyla Mann Whitney U testi yapılmış çıkan sonuçlar Tablo 4.29'da verilmiştir.

Tablo 4.29: Okul dışında aktif olarak yapılan spor faaliyeti değişkeni ile kişisel deneyim, girişim deneyimleri, takım çalışması ve sosyal beceri değişkenlerine ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları

	Spor Türü	n	Sıra Değer Ort.	Z	p
Kişisel Deneyimler	Futbol	57	48,54	-2,536	,011
	Basketbol	54	63,87		
	Basketbol	54	37,09	-2,152	,031
	Voleybol	14	24,50		
	Basketbol	54	42,91	-3,592	,000
	Fitness	20	22,90		
Girişim Deneyimleri	Futbol	57	49,21	-2,290	,022
	Basketbol	54	63,17		
	Basketbol	54	40,84	-2,202	,028
	Fitness	20	28,48		
Takım Çalışması ve Sosyal Beceri	Futbol	57	48,76	-2,440	,015
	Basketbol	54	63,64		
	Basketbol	54	37,04	-2,083	,037
	Voleybol	14	24,71		
	Basketbol	54	40,65	-2,074	,038
	Fitness	20	29,00		

Okul dışında aktif olarak yapılan spor faaliyeti değişkeniyle kişisel deneyimler değişkeni arasındaki fark, futbol ile basketbol ($p=,011<,05$), basketbol ile voleybol

($p=,031<,05$) ve basketbol ile fitness ($p=,000<,05$) yapan katılımcılar arasındadır ve katılım düzeyi noktasında bir farklılık bulunmaktadır. Farklılık basketbol oynayan katılımcılardan kaynaklanmaktadır. Basketbol oynayan katılımcılar diğer spor türlerine göre yaşam becerisi kazanımında kişisel deneyimlerin önemli olduğunu düşünmektedirler.

Okul dışında aktif olarak yapılan spor faaliyeti değişkeniyle girişim deneyimleri değişkeni arasındaki fark, futbol ile basketbol ($p=,022<,05$) ve basketbol ile fitness ($p=,028<,05$) yapan katılımcılar arasındadır ve katılım düzeyi noktasında bir farklılık bulunmaktadır. Farklılık basketbol oynayan ve fitness yapan katılımcılardan kaynaklanmaktadır. Basketbol oynayan katılımcılar diğer spor türlerine göre yaşam becerisi kazanımında girişim deneyimlerinin önemli olduğunu, fitness yapan katılımcılar yaşam becerisi kazanımında girişim deneyimlerinin çok fazla önemli olmadığını düşünmektedirler.

Okul dışında aktif olarak yapılan spor faaliyeti değişkeniyle takım çalışması ve sosyal beceri değişkeni arasındaki fark, futbol ile basketbol ($p=,015<,05$), basketbol ile voleybol ($p=,037<,05$) ve basketbol ile fitness ($p=,038<,05$) yapan katılımcılar arasındadır ve katılım düzeyi noktasında bir farklılık bulunmaktadır. Farklılık basketbol oynayan katılımcılardan kaynaklanmaktadır. Basketbol oynayan katılımcılar diğer spor türlerine göre yaşam becerisi kazanımında takım çalışması ve sosyal becerinin önemli olduğunu düşünmektedirler.

Sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmadaki katkısını incelemeye yönelik sorulardan oluşan kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri örneklem grubunun aktif olarak katılınan spor faaliyetinin lisanslı olması/olmaması durumuyla karşılaştırılarak bu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Okul dışında aktif olarak katılınan spor faaliyetinin lisanslı olması/olmaması durumu değişkeni ile kişisel deneyimler, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiş ve anlamlı farklılıkları gösteren Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 4.29'da verilmiştir.

Tablo 4.30: Okul dışında aktif olarak katılınan spor faaliyetinin lisanslı olması/olmaması durumu değişkeni ile kişisel deneyimler, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenlerine ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları

	Katılım Dur.	n	Sıra Değer Ort.	Z	p
Kişisel Deneyimler	Lisanslı	80	93,94	-3,202	,001
	Lisanssız	83	70,49		
Yetişkin Ağırları ve Sosyal Sermaye	Lisanslı	80	90,69	-2,314	,021
	Lisanssız	83	73,63		

Okul dışında aktif olarak katılınan bir spor faaliyetinin lisanslı olması/olmaması durumu değişkeni ile kişisel deneyimler ($p=,001<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre lisanslı olanlar olmayanlara göre daha fazla katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Değişkene, okul dışında aktif olarak katılınan spor faaliyetinde lisanslı olanların olmayanlara göre daha fazla katılım gösterme nedeni olarak lisanslı spor yapanların kişisel deneyimlerinin daha fazla olması düşünülmektedir.

Okul dışında aktif olarak katılınan bir spor faaliyetinin lisanslı olması/olmaması durumu değişkeni ile yetişkin ağırları ve sosyal sermaye ($p=,021<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkene sıra değer ortalamasına göre lisanslı olanlar olmayanlara göre daha fazla katılım düzeyine sahip katılımcılardır. Değişkene, okul dışında aktif olarak katılınan spor faaliyetinde lisanslı olanların olmayanlara göre daha fazla katılım gösterme nedeni olarak lisanslı spor yapanların yetişkin ağırları ve sosyal sermayelerinin daha fazla olması düşünülmektedir.

Sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmadaki katkısını incelemeye yönelik sorulardan oluşan kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla verilerin normal dağılım göstermemesi nedeniyle Spearman korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan Spearman korelasyon analizi sonuçları Tablo 4.31'de verilmiştir.

Tablo 4.31:Kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağları ve sosyal sermaye değişkenleri arasındaki ilişkinin Spearman Korelasyon analizi ile incelenmesi

Boyutlar	Boyut	n	r	p
Kişisel Deneyimler	Girişim Deneyimleri	507	,509	,000
Kişisel Deneyimler	Temel Beceri	507	,398	,000
Kişisel Deneyimler	Olumlu İlişkiler	507	,403	,000
Kişisel Deneyimler	Takım Çalışması ve Sosyal Beceri	507	,514	,000
Kişisel Deneyimler	Yetişkin Ağları ve Sosyal Sermaye	507	,390	,000
Girişim Deneyimleri	Temel Beceri	507	,574	,000
Girişim Deneyimleri	Olumlu İlişkiler	507	,522	,000
Girişim Deneyimleri	Takım Çalışması ve Sosyal Beceri	507	,603	,000
Girişim Deneyimleri	Yetişkin Ağları ve Sosyal Sermaye	507	,575	,000
Temel Beceri	Olumlu İlişkiler	507	,564	,000
Temel Beceri	Takım Çalışması ve Sosyal Beceri	507	,570	,000
Temel Beceri	Yetişkin Ağları ve Sosyal Sermaye	507	,558	,000
Olumlu İlişkiler	Takım Çalışması ve Sosyal Beceri	507	,637	,000
Olumlu İlişkiler	Yetişkin Ağları ve Sosyal Sermaye	507	,579	,000
Takım Çalışması ve Sosyal Beceri	Yetişkin Ağları ve Sosyal Sermaye	507	,637	,000

Kişisel deneyimler ile girişim deneyimleri değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 50,9 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) orta bir ilişki bulunmuştur. Buna göre kişisel deneyimler değişkeninin puanı arttıkça girişim deneyimleri değişkeninin de puanı artmaktadır.

Kişisel deneyimler ile temel beceri değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 39,8 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) zayıf bir ilişki bulunmuştur. Buna göre kişisel deneyimler değişkeninin puanı arttıkça temel beceri değişkeninin de puanı artmaktadır.

Kişisel deneyimler ile olumlu ilişkiler değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 40,3 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) zayıf bir ilişki bulunmuştur. Buna göre kişisel deneyimler değişkeninin puanı arttıkça olumlu ilişkiler değişkeninin de puanı artmaktadır.

Kişisel deneyimler ile takım çalışması ve sosyal beceri değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 51,4

düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) orta bir ilişki bulunmuştur. Buna göre kişisel deneyimler değişkeninin puanı arttıkça takım çalışması ve sosyal beceri değişkeninin de puanı artmaktadır.

Kişisel deneyimler ile yetişkin ağları ve sosyal sermaye değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 39 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) zayıf bir ilişki bulunmuştur. Buna göre kişisel deneyimler değişkeninin puanı arttıkça yetişkin ağları ve sosyal sermaye değişkeninin de puanı artmaktadır.

Girişim deneyimleri ile temel beceri değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 57,4 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) orta bir ilişki bulunmuştur. Buna göre girişim deneyimleri boyutunun puanı arttıkça temel beceri boyutunun puanı da artmaktadır.

Girişim deneyimleri ile olumlu ilişkiler değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 52,2 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) orta bir ilişki bulunmuştur. Buna göre girişim deneyimleri değişkeninin puanı arttıkça olumlu ilişkiler değişkeninin de puanı artmaktadır.

Girişim deneyimleri ile takım çalışması ve sosyal beceri değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 60,3 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) orta bir ilişki bulunmuştur. Buna göre girişim deneyimleri değişkeninin puanı arttıkça takım çalışması ve sosyal beceri değişkeninin de puanı artmaktadır.

Girişim deneyimleri ile yetişkin ağları ve sosyal sermaye değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 57,5 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) orta bir ilişki bulunmuştur. Buna göre girişim deneyimleri değişkeninin puanı arttıkça yetişkin ağları ve sosyal sermaye değişkeninin de puanı artmaktadır.

Temel beceri ile olumlu ilişkiler değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 56,4 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) orta bir ilişki bulunmuştur. Buna göre temel beceri değişkeninin puanı arttıkça olumlu ilişkiler değişkeninin de puanı artmaktadır.

Temel beceri ile takım çalışması ve sosyal beceri değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 57 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) orta bir ilişki bulunmuştur. Buna göre temel beceri değişkeninin puanı arttıkça takım çalışması ve sosyal beceri değişkeninin de puanı artmaktadır.

Temel beceri ile yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 55,8 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) orta bir ilişki bulunmuştur. Buna göre temel beceri değişkeninin puanı arttıkça yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkeninin de puanı artmaktadır.

Olumlu ilişkiler ile takım çalışması ve sosyal beceri değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 63,7 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) orta bir ilişki bulunmuştur. Buna göre olumlu ilişkiler değişkeninin puanı arttıkça takım çalışması ve sosyal beceri değişkeninin de puanı artmaktadır.

Olumlu ilişkiler ile yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 57,9 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) orta bir ilişki bulunmuştur. Buna göre olumlu ilişkiler değişkeninin puanı arttıkça yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkeninin de puanı artmaktadır.

Takım çalışması ve sosyal beceri ile yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 63,7 düzeyinde pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) orta bir ilişki

bulunmuştur. Buna göre takım çalışması ve sosyal beceri değişkeninin puanı arttıkça yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkeninin de puanı artmaktadır.

5. TARTIşMA VE SONUÇ

Spor hem fiziksel hem de ruhsal olarak gençleri olumlu yönde etkilemekte ve yaşam becerilerinin kazandırılmasında ve geliştirilmesinde önemli katkılar sağlamaktadır. Yaşam becerilerini kazanan ve geliştiren kişilerin yaşamı kolaylaşmakta ve gündelik ve yaşamsal faaliyetlerinde birçok etkinliği rahatlıkla yerine getirebilmektedir. Ancak sporun okullarda sadece bir ders olarak ve hem zaman hem de fiziksel olarak (spor salonu, gerekli malzemeler gibi) kısıtlı koşullarda gerçekleştirilmesi bu yaşam becerilerinin geliştirilmesinde yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle okul dışında gençleri bir takım olma ruhuyla bir araya getiren ve bir amaç uğruna mücadele etmeye yönlendiren spor turnuvalarının da gençlerin bu yaşam becerilerini kazanmasında ve geliştirmesinde önemli bir yeri olduğu düşünölmektedir.

Özellikle sosyo-ekonomik açıdan kısıtlı imkânları bulunan gençlerin okul dışındaki spor etkinlikleri aracılığıyla; fiziksel ve zihinsel yönlerden sağlıklı gelişimleri sağlanarak, mevcut potansiyellerinin ortaya çıkartılması ve özellikle risk grubundaki gençlerin sportif faaliyetlere yönlendirilerek, suç ve zararlı alışkanlıklardan uzak tutulmaya çalışılması oldukça önem taşımaktadır. Pozitif genç gelişimini desteklemek amaçlı yürütölecek bu faaliyetlerle gençlerin hem fiziksel hem zihinsel hem de bilişsel olarak olumlu yönde gelişimleri desteklenerek sağlıklı bireyler olarak toplumda yer almaları sağlanmalıdır.

Pozitif genç gelişimine yönelik gerçekleştirilecek spor etkinlikleriyle, gençlerin katıldıkları spor faaliyetlerinde başarılı olmalarının yanı sıra gündelik yaşamlarına önemli katkılar sağlayarak yaşam becerilerini geliştirmeleri olanaklı hale gelmektedir. Yaşam becerileri geliştirilen gençlerin kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, takım çalışması ve sosyal beceri, temel beceriler, olumlu ilişkiler, yetişkin ağları ve sosyal sermaye etkenlerinin de geliştiği görölecektir. Bu etkenlerin gelişmesi spor bilimlerinin gelişimi ve başarılı sporcuların yetiştirilmesi açısından önemli katkı sağlayacağı düşünölmektedir. Yaşam becerilerinin geliştirilmesi, spor bilimlerinde yeni çalışma alanlarını ortaya çıkarmasının yanı sıra yapılan çalışmaların sayısında da artış sağlayacağı öngörülmektedir.

Ülkemizde yaşam becerileriyle ilgili az sayıda akademik çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmaların özellikle engelliler üzerinde uygulamalı olarak yapıldığı görülmektedir. Engellilere yapılan uygulamalar sonucunda günlük yaşam becerileri kazandırılması amaçlanmıştır. Çalışmaların birçoğunun sonucunda engellilere yaşam becerisi kazandırıldığı görülmüştür. Diğer ülkelerde yaşam becerileri konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde yaşam becerileriyle ilgili çalışmaların genellikle sporcular üzerinde olduğu görülmektedir. Bu araştırmada, ülkemizde yapılan araştırmalardan farklı olarak anket yöntemi kullanılmıştır.

Sporun gençlere yaşam becerisi kazandırmadaki katkısını incelemek için Hansen ve Larson tarafından 2005 yılında geliştirilen kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye değişkenlerinden oluşan 53 soruluk yaşam becerisi ölçeği kullanılmıştır. Gençlerin olumlu yönde gelişimini amaçlayan müfredat dışı “3x3 Basketbol Turnuvası”na yönelik yürütülen bu çalışmada görülmüştür ki; etkin bir şekilde spor faaliyetlerine katılan turnuva katılımcıları kişisel deneyimler, takım çalışması ve sosyal beceriler gibi yaşam becerilerinin alt boyutlarını geliştirmişlerdir.

Gençlere sporun yaşam becerisi kazandırmasında cinsiyet değişkeni farklılık göstermektedir. Kadınların girişim deneyimleri ve temel becerilerinin erkeklere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Spor yapan kadınların girişim deneyimleri ve temel becerilerinin farklılık gösterme nedenlerinin yapılan spor faaliyetinde karşılaştıkları olaylar, arkadaşlık ilişkisi, seyirci, takım oyunları gibi etkenler olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre anne ve babaların eğitim durumları ile gençlerin yaşam becerilerini kazanması ve geliştirmesi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır. Ebeveynlerin eğitim durumlarının yanı sıra hanede yaşayan kişi sayısı ile ailede düzenli spor yapan kişi/kişilerin olması ya da olmaması durumunun da yaşam becerilerine yönelik herhangi bir etkisi olmadığı görülmüştür.

Yapılan analizler sonucunda yaş ile kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal

sermaye değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Yaş durumuna göre gençlerin yaşam becerileri kazanması ve geliştirmesi süreci farklılık göstermemektedir.

Okulda aktif olarak spor yapan gençlerin kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, olumlu ilişkiler, yetişkin ağları ve sosyal sermaye boyutlarının spor yapmayan gençlere göre daha gelişmiş oldukları görölmektedir. Okulda aktif olarak spor yapmak gençlerin bizzat sporun içinde yer almasını sağladığı için kişisel deneyimlerini geliştirmektedir. Ayrıca girişken olmalarını sağlayan girişim deneyimleri, akranlarıyla olumlu ilişkiler kurma, yetişkinlerle olan iletişimi (yetişkin ağları), kişilerin sosyalleşmesi ve birbirleriyle iletişim kurması olan sosyal sermaye boyutlarındaki farklılığın nedenlerinin spor yapmaları, takım oyunu, farklı ortamlarda bulunmaları gibi etkenler olduğu düşünülmektedir. Fakat basketbol oynayan gençlerin yaşam becerilerinin alt boyutlarından temel becerilerin çok fazla gelişmediği görölmüştür. Akademik ve sanatsal alanda başarılı olmayı kapsayan temel becerilerin gelişmeme nedenleri sosyo-ekonomik koşulların yetersizliği, sporcunun basketbola yönelik eğiliminin olmaması gibi etkenler olduğu düşünülmektedir.

Okulda aktif olarak bir spor faaliyetine katılmak, gençlerin yaşam becerilerini geliştirmesinde etkili olmaktadır. Spor etkinliğine katılım sıklığına bakıldığında ise; haftada bir kereden daha fazla okuldaki spor etkinliklerinde yer alan gençler, hem akranlarıyla hem de yetişkinlerle olumlu ilişkiler kurmaya yönelik becerilerinin daha fazla geliştiğini düşünmektedir. Bunun nedeninin de spor etkinlikleriyle gençlerin daha etkileşim içinde olmasından kaynaklandığı sanılmaktadır. Okulda gerçekleştirilen bu spor etkinlikleri, gençlerin hem yaşıtlarıyla hem de öğretmenleriyle olan sosyal ilişkilerini geliştirmektedir. Ayrıca okulda aktif olarak basketbol oynayan gençler diğer sporları yapan gençlere göre yaşam becerisi kazanımında kişisel deneyimlerin daha fazla önemli olduğunu düşünmektedir.

Okulda aktif olarak yapılan spor türünün kişisel deneyimler, gelişim deneyimleri, temel beceri, olumlu ilişkiler, takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağları ve sosyal sermaye boyutlarında farklılık gösterdiği ve genel olarak farklılığın basketbol ve futbol

oynayan katılımcılardan kaynaklandığı görülmektedir. Farklılığın nedenleri futbolun ülkemizde popüler olması, futbolculara daha fazla ilgi gösterilmesi, futbolcuların ücretlerinin yüksek olması, katılımcıların basketbol oynamaları gibi etkenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Okulda aktif olarak yapılan spor faaliyetine katılım sıklığının olumlu ilişkiler, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye boyutlarındaki farklılık gösterdiği ve farklılığın haftada 1 gün spor yapan katılımcılardan kaynaklandığı görülmektedir. Haftada 1 gün spor yapan katılımcıların farklılık gösterme nedeninin, yapmış oldukları sporun süresinin az olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Okul dışındaki duruma bakıldığında ise; okul dışında aktif olarak bir spor faaliyetine katılan gençlerin, okul dışında herhangi bir spor faaliyetine katılmayan gençlere göre yaşam becerilerinin daha gelişmiş olduğu görülmektedir. Bu gençlerin özellikle kişisel deneyimleri, girişim deneyimleri, takım çalışması ve sosyal beceri ile olumlu ilişkilerinin spor faaliyetine katılmayanlara göre daha gelişmiş olduğu görülmektedir. Okuldaki arkadaş çevresinin dışından farklı bir sosyal ortamda olan gençlerin, daha fazla sosyalleşme imkânı bulması nedeniyle hem akranlarıyla hem de yetişkinlerle olan ilişkilerinin olumlu yönde geliştiği düşünülmektedir. Ayrıca bu gençler bizzat ve kendi isteğiyle bu etkinliklere katıldıkları için hem yaşama dair deneyimleri artmakta hem de daha girişken bir tavır sergilemektedirler. Bu nedenle özellikle okul dışında gerçekleştirilen spor etkinlikleri daha fazla önem taşımaktadır.

Diğer yandan spor faaliyeti türüne bakıldığında ise; okul dışında aktif olarak basketbol oynayan gençlerin diğer sporları yapan gençlere göre kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, takım çalışması ve sosyal beceri yönlerinin daha fazla geliştiği görülmektedir. Yeni hedefler belirleme, bu hedeflere yönelik girişimlerde bulunma ve böylece kişinin kendisini tanıyarak geleceğe yönelik adımlar atmasına ilişkin girişim deneyimlerinin, okul dışında gerçekleştirilen basketbol etkinlikleriyle daha fazla geliştiği görülmektedir. Diğer sporları yapan gençlere göre fitness yapan gençlerde, kişisel deneyimler ve girişim deneyimlerinin, voleybol oynayan gençlerde ise takım çalışması ve sosyal beceri yönlerinin daha az geliştikleri görülmektedir.

Okul dışında aktif olarak yapılan spora katılım gösteren gençlerin olumlu ilişkilerinin spor yapmayan gençlere göre daha gelişmiş olduğu görülmektedir. Okul dışında aktif olarak spor yapan gençlerin olumlu ilişkiler boyutundaki farklılığın nedenlerinin spor yapmaları, takım oyunu, farklı ortamlarda bulunmaları gibi etkenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Okul dışında aktif olarak yapılan spor faaliyeti değişkeniyle kişisel deneyimler, girişim deneyimleri, takım çalışması ve sosyal beceri boyutları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farklılığın basketbol oynayan katılımcılardan kaynaklandığı görülmektedir. Farklılığın nedenleri katılımcıların basketbol oynamaları, takım oyunu, seyirci unsuru, takım içerisindeki arkadaşlık gibi etkenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Okul dışında aktif olarak katılım gösteren lisanslı sporcuların kişisel deneyimler, yetişkin ağırları ve sosyal sermayeye yönelik yaşam becerilerinin daha gelişmiş olduğu görülmektedir. Bunun nedeni de lisanslı spor yapan sporcuların profesyonel olmaları ve dolayısıyla daha profesyonel bir ortamda yetişkinlerle ilişki kurmuş olmalarıdır. Ayrıca bu sporun yaşamlarının içerisinde daha fazla yer aldığı için kişisel deneyimlerinin de daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Yaşam becerilerinin kendi arasındaki ilişkiye bakıldığında; kişisel deneyimlerin oranı arttıkça diğer tüm yaşam becerilerinin gelişme oranı da artmaktadır. Bunun nedeni de gençlerin bizzat bu etkinliklere aktif bir şekilde katılmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Basketbol turnuvasına katılan gençlerin sahada yaşayarak tecrübe etmesi, yaşam becerilerinin gelişimini olumlu yönde etkilemiştir.

Olumlu ilişkiler ile takım çalışması ve sosyal beceri, yetişkin ağırları ve sosyal sermaye arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre gençlerin olumlu ilişkileri arttıkça takım çalışması, hem akranları hem de yetişkinlerle olan ilişkileri de artmakta ve sosyalleşme imkânı bulmaktadır. Basketbol turnuvasına katılan gençlerin diğer insanlarla iletişim kurmaya ve ilişkileri güçlendirmeye yönelik becerileri olumlu yönde etkilenmiş ve gelişmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre basketbolun yaşam becerilerini birçok yönden olumlu olarak etkilediği görülmektedir. Bu etkiler spor yapan gençlerde psiko-sosyal, fiziksel, davranışsal gibi çeşitli şekillerde görülebilmektedir. Ayrıca bu etkiler demografik ve

çeşitli değişkenlere göre farklılık göstermektedir. Yaşam becerisi gelişiminde uygulanan spor programlarının gençlerin demografik ve çeşitli değişkenlerine göz önünde bulundurularak hazırlanması programın verimliliği ve etkinliğini artıracaktır. Özellikle son yıllarda artış gözlemlenen gençlerdeki suç oranlarının ve zararlı madde kullanımının artışının engellenmesi konusunda spor faaliyetleri önemli bir araçtır. Başlangıç olarak uygulanan 3x3 Basketbol Turnuvası gibi etkinlikler ülkemizde yaygınlaştırılarak diğer illerde de bu ve benzeri etkinliklerin organize edilmesi yönünde çalışmalar yapılması gerekmektedir.

3x3 Basketbol Turnuvası gibi etkinliklere gençlerin katılımı ve yönlendirilmesi konusunda okullarda beden eğitimi öğretmenlerine önemli görevler düşmektedir. Beden eğitimi öğretmenleri gençlerin yaşam becerilerinin gelişimi, sporun önemi ve katkısı konusunda gençleri bilgilendirmeli ve bu tür etkinliklere katılmaları konusunda teşvik etmelidir. Önceki yıllarda yapılan araştırmalarda görüldüğü gibi (Trottier ve arkadaşları, 2014; Choi ve arkadaşları, 2015) gerek beden eğitimi öğretmenlerinin ve basketbol koçlarının gerekse spor rehberlik programlarının, gençlerin yaşam becerilerini olumlu etkilediği görülmüştür. Özellikle fiziksel aktivite ve spor becerileri, güven ve bağlılık, öz yönetim ve büyüme becerilerinin genç gelişimini olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Sonuç olarak bu çalışmada görülmüştür ki; 3x3 Basketbol Turnuvası ergenlik çağındaki gençlerin gerek kişisel deneyimlerine yönelik, gerek temel becerilere yönelik, gerek girişkenlik deneyimine ve gerekse akranlarıyla ve yetişkinlerle ilişkilerine yönelik yaşam becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Okul dışında kalan vakitlerde turnuvaya hazırlanan gençler etkin bir şekilde bu aktivitede yer alarak kişisel deneyimlerine yönelik yaşam becerilerini geliştirmişlerdir. Birlikte hareket edebilme ve takım ruhunu oluşturan basketbol ile gençler sosyal becerilerini ve hem takım arkadaşları hem de yetişkinlerle olumlu ilişkiler kurmaya yönelik yaşam becerilerini de geliştirmişlerdir.

Tüm bunlardan yola çıkarak sporun; sosyo-ekonomik yapısı elverişli olmayan çevrelerde yetişen çocukların hayatında çok daha önemli bir yeri olduğu gerçeği çıkmaktadır. Çünkü zararlı maddelere ve suç işlemeye müsait bir ortamda yaşayan bu

çocukların; bu ortamlardan uzak kalmalarını sağlayacak en önemli unsur okul dışında katılabilecekleri spor faaliyetleridir. Fakat özellikle ekonomik yetersizlikler bu faaliyetlere katılımı güçleştirmektedir. Burada yerel yönetimlerin ve sivil toplum kuruluşlarının desteklediği etkinlikler ile gençlerin spora katılımı teşvik edilerek pozitif genç gelişiminin sağlanması ve yaşam becerilerinin geliştirilmesi böylece topluma sağlıklı bireylerin kazandırılması önem taşımaktadır.

Gelecekte bu konuda araştırma yapacak araştırmacılar; gençleri spor faaliyetlerine katılmaya motive eden unsurların, yaşam becerileri ve yaşam değerlerini nasıl etkilediği gibi konulara dikkat etmeleri yapacakları çalışmalarda önemli katkı sağlayacaktır. Yapılan anketler sonucu elde edilen verilerle bu çalışmanın sonucu elde edilen verilerin karşılaştırılması gençlerin yaşam becerilerine etki eden unsurların farklılık gösterme durumlarıyla ilgili daha net bilgilere ulaşılmasını sağlayacaktır. Çalışmanın sonuçlarına göre, aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

1. Gençler okulda ve okul dışında spor faaliyetlerine katılımları konusunda teşvik edilmeli ve katılımlarını artıracak etkinlikler düzenlenmeli,
2. Gençlerin katıldığı spor faaliyetinin yeteneğine uygun spor faaliyeti olmasına dikkat edilmeli,
3. Yapılan spor faaliyetlerinde branşında uzman hocalar görev almalı,
4. Yerel yönetimler ve gençlik ve spor müdürlükleri tarafından gençlerin spor faaliyetlerini yürütebilecekleri tesisler yapılmalı,
5. Yaşam becerilerinin alt boyutlarından temel becerinin gelişmemesinin nedenleri araştırılarak, çözüm yolları aranmalıdır,
6. Sivil toplum ve kamu kuruluşları ortak bir platformda buluşarak gençlerin spor faaliyetleri katılımını artırıcı çalışmalar yapmalı,

7. Gençlerde gözlemlenen suç oranları ve zararlı madde kullanımının azaltılması konusunda organize spor faaliyetleri projelerle yaygınlaştırılmalı,

8. Gençlere bu tür organizasyonlara katılımın sağlık ve okul başarılarını olumlu yönde etkileyeceği konusunda bilgilendirmelerde bulunulmalıdır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. 2012. *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı*. 7.Baskı. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Atay, M. (2007) *Çocukluk Döneminde Gelişim*. Ankara: Kök Yayıncılık
- Aydoğan, Y., Özyürek, A. , Akduman, G.G., (2015), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim* .Ankara: Vize Yayıncılık.
- Bayhan, P. S., Artan. İ., (2005) *Çocuk Gelişimi ve Eğitim*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- Berk, L. E., (ed. Erdoğan N.I.) (2013) *Bebekler ve Çocuklar Doğum öncesinden orta çocukluğa*, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Büyüközdemir, M. B. *Beden eğitimi Dersi ve Faaliyetlerinin İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Gelişim Sürecine Etkisi*. Ankara: 2008. Gazi Üniversitesi EğitimBilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi,
- Deniz, M. E., (2011), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim*. Ankara: Maya Akademik
- Gegez, E. 2008. *Pazarlama araştırmalar*. 3.Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.
- Kalaycı, Ş. 2010. *SPS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Şeref Kalaycı (Drl.) Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karasar N. 2012. *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kayış, A. 2010. *SPS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Şeref Kalaycı (Drl.) Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Nakip, M. 2008. *Pazarlama araştırmalarına giriş (SPSS destekli)*. 3.Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Neriman Aral, Gülen Baran (2011) *Çocuk Gelişimi*. İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Özer, D. S., Özer, M. K.(2005) *Çocuklarda Motor Gelişim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Sarah Deschenes, Morva Mc. Donald, Milbrey Mc Laughlin. (2003). Youth Organisations: From Principles to Practice. In S.F. Hamilton and M.A. Hamilton (Eds.), *The youth development handbook Coming of age in American communities* (pp. 25-50).

Saruhan Ş.C. ve Özdemirci A. 2011. Bilim, felsefe ve metodoloji. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.

Selçuk, Z., (2004). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Seyidoğlu, H. 2000. *Bilimsel araştırma ve yazma el kitabı*. 8.Baskı. İstanbul: GüzemYayınları.

Tokol, T. 2010. *Pazarlama araştırması*. Bursa: Dora Yayın Dağıtım.

Wise, A.M.(2015). *Gelişim Bilimi: Tanımı, Kapsamı, Tarihsel Temelleri, Araştırma Konu ve Yöntemleri. Her Yönüyle Okul Öncesi Eğitim -1* Ed. Turan, F., Yükselen, A. İ., Metin, E. N., Ankara: Hedef CS Basın Yayın.(18-44)

Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. 2004. *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yükselen, C. 2011. *Pazarlama araştırmaları*. 5.Baskı. Ankara: Detay Yayıncılık.

Diğer Yayınlar

Carson, S.A. (2010). *Life skills development and transfer through high school sport participation: How life lessons are taught and brought to life* (Doctoral dissertation, Michigan State University).

Danish, S. (1997). Going for the Goal: A life skills program for adolescents. In Gullotta, T. And Albee, G. (Eds.), *Primary Prevention Works* (pp. 291-312). Newbury Park: Sage.

Danish, S.J., and Nellen, V. C. (1997). New roles for sport psychologists: Teaching life skills through sport to at-risk youth. *Quest*, 49, 100-113.

Danish, S.J., Forneris, T., and Wallace, I. (2005). Sport-based life skill programming in the schools. *Journal of Applied School Psychology*, 21, 41-62.

Dworkin, J.B. Larson, R. & Hansen, D. (2003). Adolescents' accounts of growth experiences in youth activities. *Journal of Youth and Adolescence*, 32(1), 17-26.

Eryılmaz, A. *Pozitif psikolojinin psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanında gelişimsel ve önleyici hizmetler bağlamında kullanılması*. The Journal of Happiness & Well-Being, 2013, 1(1), 1-22

Gould, D., and Carson, S. (2008). Life skills development through sport: Current status and future directions. *International Review of Sport & Exercise Psychology*, 1, 58-78.

Gürkan, E. R., Çamlıyer, H., Çamlıyer, H., Çobanoğlu, G., ve Nihal, E. R. (2014). *Çocuk ve Ergenlerde Spor Etkinliklerinin Davranış ve Sosyal Gelişim Üzerine Etkileri*. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3(3), 29-38.

Gresham, F. M., Sugai, G., & Horner, R. H. (2001). *Interpreting outcomes of social skills training for students with high-incidence disabilities*. *Exceptional children*, 67(3), 331-344.

Hamilton, S.F., Hamilton, MA. & Pittman, K. (2003). Principles for youth development. In S.F. Hamilton and M.A. Hamilton (Eds.), *The youth development handbook Coming of age in American communities* (pp. 3-22). Thousand Oaks, CA: Sage.

Küçük, V., ve Koç, H. (2015). *Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(10).

Lerner, R. M., Almerigi, J. B., Theokas, C., ve Lerner, J. V. (2005). Positive youth development. *Journal of early adolescence*, 25(1),10-16.

Linley, P. A., Joseph, S., Maltby, J., Harrington, S., Wood, A. M. (2009). “Positive Psychology Applications”. *Oxford hand book of positive psychology*. (Ed). S. J. Lopez, C. R. Snyder C. R. Oxford University Press, USA35-47.

Mülayim. A., (2014). *Beden Eğitimi Derslerinin Öğrencilerin Sosyal Gelişim Düzeylerine Etkilerinin Araştırılması (Ankara Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.

Özdemir, Y. (2009). Ergenlik döneminde benlik kurgusu gelişiminin ana babanın çocuk yetiştirme stilleri açısından incelenmesi. *Doktora tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi EBE.

Papacharisis, V., Goudas, M., Danish, S. J., & Theodorakis, Y. (2005). The effectiveness of teaching a life skills program in a sport context. *Journal of applied sport psychology*, 17(3), 247-254.

Petitpas, A. J., Van Raalte, J. L., Cornelius, A. E. and Presbrey, J. (2004). A life skills development program for high school student-athletes. *The Journal of Primary Prevention*, 24(3), 325-334.

Şahan, H. (2008). *Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü*. KMu İİBF Dergisi Yıl:10 Sayı:15 Aralık/2008 260-278

Şahin, C. (2001). *Sosyal beceri ve sosyal yeterlik*. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(2), 11-19.

Vidoni, C., & Ward, P. (2009). Effects of fair play instruction on student social skills during a middle school sport education unit. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 14(3), 285-310.

EKLER

EK 1: Tablo 5 Anket Soruları

Değerli katılımcı,

Aşağıda yer alan soru formu, 3x3 Basketbol Turnuvası'nın gençlere yaşam becerilerini kazandırmadaki etkinliğini incelemek amacıyla yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere analiz edilecektir. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Genel Bilgiler

1.Cinsiyetiniz: ☐ Kız ☐ Erkek

2. Yaşınız: ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18

3. Annenizin Eğitim Durumu: ☐ İlkokul ☐ Orta Okul ☐ Lise
☐ Ön Lisans ☐ Lisans ☐ Lisans Üstü

4. Babanızın Eğitim Durumu: ☐ İlkokul ☐ Orta Okul ☐ Lise
☐ Ön Lisans ☐ Lisans ☐ Lisans Üstü

5. Hanenizde kaç kişi yaşıyor:

6. Ailenizde düzenli olarak spor yapan birisi/ birileri var mı? Evet ☐ Hayır ☐

7. Okulda aktif olarak ilgilendiğiniz spor faaliyeti var mı? Evet ☐ Hayır ☐

Not: Bu soruya “Hayır” şeklinde cevap verdiyseniz, lütfen 9. soruya geçiniz.

Varsa Belirtiniz: Branşı/ Branşları

8. Varsa ne sıklıkla spor yapıyorsunuz?

☐ Her gün ☐ Haftada 1 Gün ☐ Haftada 2-3 gün ☐ Haftada 4-5 gün

9. Beden eğitimi derslerinin dışında okuldaki spor faaliyetlerinin yeterli olduğuna inanıyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır ☐ Fikrim Yok

10. Okul dışında herhangi bir kulüpte aktif olarak katıldığınız bir spor faaliyeti var mı?

☐ Evet ☐ Hayır

Cevabınız Evet ise Belirtiniz: Branşı/ Branşları

11. Okul dışında herhangi bir spor kulübünde lisanslı/ lisanssız spor yapıyor musunuz?

☐ Evet Lisanslı ☐ Hayır Lisanssız

12. Spor dışında okulda katıldığınız diğer aktiviteler (örneğin koro, folklor gibi) varsa belirtiniz:.....

13. 3x3 Basketbol Turnuvası'nda oynamanızla ilgili aşağıdaki ifadelere katılıyor musunuz? Lütfen Aşağıdaki ifadelere katılım düzeyinizi belirtiniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Basketbol takımında oynamamın sebebi kazanmaktır.					
2. Basketbol takımında oynamamın sebebi iyi vakit geçirmek ve eğlenmektir.					
3. Basketbol takımında oynamamın sebebi fiziksel olarak gelişmek ve fiziksel becerileri edinmektir.					
4. Basketbol takımında oynamamın sebebi psikolojik olarak gelişmek ve sosyal olarak daha aktif olmaktır.					

14. Basketbol takımınızdaki Beden Eğitimi öğretmeninizin takımınıza yönelik faaliyetleri değerlendirin. Lütfen Aşağıdaki ifadelere katılım düzeyinizi belirtiniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Beden Eğitimi öğretmenimizin amacı takımın kazanmasını sağlamaktır.					
2. Beden Eğitimi öğretmenimiz antrenmanlarda iyi vakit geçirmemize ve eğlenmemize yardımcı oluyor.					
3. Beden Eğitimi öğretmenimiz fiziksel olarak gelişmemize ve fiziksel becerileri edinmemize yardımcı olur					
4. Beden Eğitimi öğretmenimiz psikolojik olarak gelişmemize ve sosyal olarak daha aktif olmamıza yardımcı oluyor					

15. 3x3 Basketbol Turnuvası'ndaki basketbol takımlarından birinde oynamanıza dayalı olarak aşağıdaki ifadelere katılıyor musunuz? Lütfen Aşağıdaki ifadelere katılım düzeyinizi belirtiniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Basketbol oynarken yeni pozisyonlar, hareketler denemeye çalışırım.					
2. Basketbol oynarken çevremdeki insanlara karşı davranışlarımı olumlu yönde değiştirmeye çalışırım.					
3. Başka hiçbir yerde yapamayacağım hareketleri basketbol antrenmanlarında rahatlıkla yapabiliyorum.					
4. 3x3 Basketbol turnuvasına katıldıktan sonra geleceğimle ilgili daha fazla düşünmeye başladım.					
5. 3x3 Basketbol turnuvası kim olduğumla ilgili düşünmemi sağladı.					
6. Bu turnuva hayatımda olumlu bir dönüm noktası oldu.					
7. Basketbol takımında yer aldığım için kendime yeni hedefler belirledim.					
8. Basketbol oynarken hedeflerime ulaşmak için yolumu bulmayı öğrendim.					

9. Basketbol oynarken zamanı planlamayı ve vakit kaybetmemeyi (yapılması gerekenleri ertelememeyi) öğrendim.					
10. Basketbol oynarken öz disiplini (kendimi tutmaya) uygulamaya çalıştım.					
11. Basketbol oynarken korku ve kaygıyla başa çıkabilmeyi öğrendim.					
12. Basketbol oynarken stresle başa çıkabilmeyi öğrendim.					
13. Basketbol oynarken centilmence davranabilmek hakkında tartışmalar yaşadık.					
14. Basketbol oynarken birlikte çalışmanın uzlaşmayı gerektirdiğini öğrendim.					
15. Basketbol oynarken sorumlulukları daha iyi paylaşabiliyorum.					
16. Basketbol oynarken takımlardaki diğer oyunculara karşı sabırlı olmayı öğrendim.					
17. Basketbol oynarken duygularımın ve davranışlarımın takımdaki diğer arkadaşlarımı nasıl etkilediğini öğrendim.					
18. Basketbol oynayarak akademik becerilerimi (okuma, yazma, matematik, fizik gibi) geliştirdim.					
19. Basketbol oynayarak bilgi edinmeye yönelik becerilerimi geliştirdim.					
20. Basketbol oynayarak bilgisayar/internet kullanma becerilerimi geliştirdim.					
21. Basketbol oynayarak yaratıcı/sanatsal becerilerimi geliştirdim.					
22. Basketbol oynarken farklı geçmiş deneyimleri olan (farklı hayat tecrübesi olan) insanlarla ortak birçok noktamın olduğunu öğrendim.					
23. Basketbol oynarken farklı etnik gruptan (Laz, Kürt, Rum, Arap gibi) birilerini tanıma imkanı buldum					
24. Basketbol oynarken farklı sosyal sınıftan gelen (daha fakir ya da daha zengin) insanlarla arkadaşlık kurdum.					
25. Basketbol oynarken başkalarına yardım etmeyi öğrendim.					
26. Basketbol oynarken daha iyiye ulaşmak için gerektiğinde okulumu ya da arkadaş çevremi değiştirdim.					
27. 3x3 Basketbol turnuvası sayesinde ebeveynlerimle ve öğretmenlerimle ilişkilerimi geliştirdi.					
28. 3x3 Basketbol turnuvası sayesinde ebeveynlerimle ve öğretmenlerimle iyi diyaloglar kurdum.					
29. 3x3 Basketbol turnuvasındaki insanları tanımak durumunda kaldım.					
30. 3x3 Basketbol turnuvasındaki insanlar tarafından daha çok desteklendiğimi hissettim.					
31. 3x3 Basketbol turnuvası okulda daha fazla vakit geçirme isteğimi artırdı.					